

DEMOKRACIJA

Je denar res sveta vladar?

Za predvolilno kampanjo so vse politične stranke porabile skoraj 700 milijonov tolarjev. Največ ga je porabila Liberalna demokracija Slovenije – kar dvakrat več, kot ga je zbrala pred volitvami, ni je tudi na tem področju ena večjih porazenk.

Znamena, ki so jih morilci odvzeli žrtvam povojnih pobojev v Kočevskem rogu. Našli so jih pred kratkim.

Sorodniki umorjenih zahtevajo pravico

9 771408 049069

POLITIKA

Težave
predsednika
združene liste

SLOVENIJA

Vprašljivo
čaščenje
nekega mita

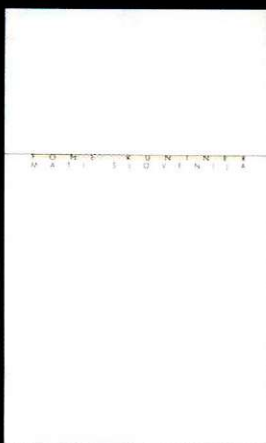
TUJINA

George Bush
bo še štiri leta
prvi človek ZDA

IZ ARHIVOV SLOVENSKE POLITIČNE POLICIJE

Komunistične tajne službe od njihovega nastanka do leta 1950, vključno z imeni njihovih vodilnih članov. 519 strani, 5.000 SIT

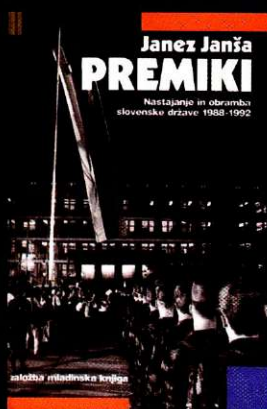
TONE KUNTNER MATI SLOVENIJA

Pesmi pesnika slovenske pomladi, tradicije, vrednot. 72 strani, 2.200 SIT

MILAN ZVER DEMOKRACIJA

Avtor je razčlenil koncepte demokracije v politični misli na Slovenskem v prvi polovici 20. stoletja. 254 strani, 4.400 SIT

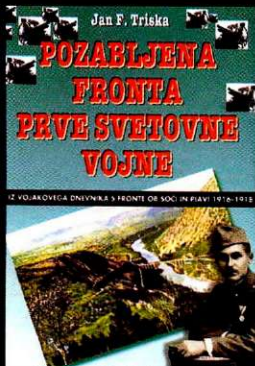
JANEZ JANŠA PREMIKI

Knjiga, ki je bila prodana že v več kot 61.000 izvodih. Nastajanje in obramba slovenske države 1988-1992. 363 strani, cena 2.200 SIT

JANEZ JANŠA OKOPI

Politični razvoj slovenske države do leta 1994. Prodana je bila že v več kot 17.000 izvodih. 309 strani, 2.200 SIT

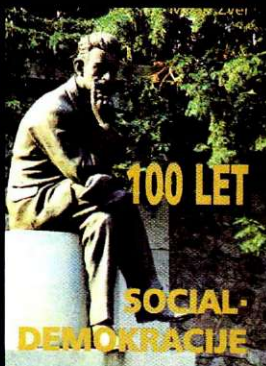
JAN F. TRISKA POZABLJENA FRONTA I. SVETOVNE VOJNE

Iz dnevnika češkega vojaka, ki se je udeležil bojev ob Soči in Piavi. 240 strani, 5.500 SIT

MILAN ZAJC, FRANCE KOZINA, FRANCE DEJAK UŠLI SO SMRTI

Poročila treh rešencev iz množičnega grobišča v Kočevskem rogu leta 1945. 244 strani, 3.906 SIT

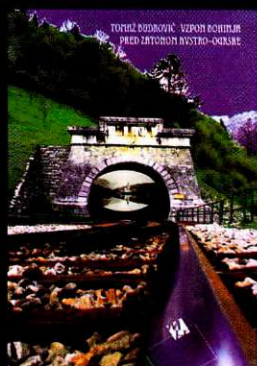
MILAN ZVER STO LET SOCIALDEMOKRACIJE

Prikaz klasičnega obdobja slovenske socialdemokracije in njene vnovične oživitve konec prejšnjega stoletja. 125 strani, 2.200 SIT

VASJA KLAVORA PREDEL 1809

Avtor je šel po sledovih vojaških spopadov Napoleona in Francozov z Avstriji na Slovenskem leta 1809. 330 strani, 6.727 SIT

TOMAŽ BUDKOVIČ VZPON BOHINJA PRED ZATONOM AVSTRO-OGRSKE

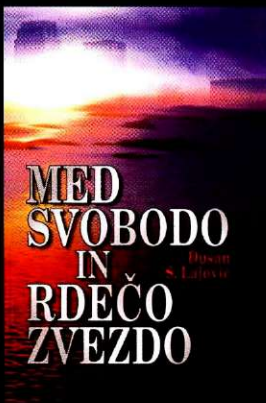
Bohinj od marčne revolucije naprej, v času graditve proge in od njenega odprtja naprej. 231 strani, 5.500 SIT

MOČ PREŽIVETJA

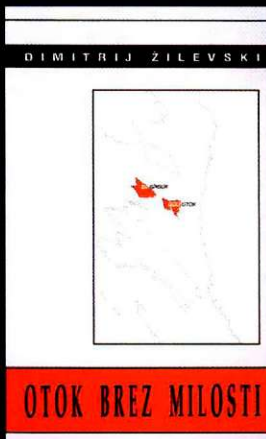
JOŽE DEŽMAN MOČ PREŽIVETJA

Knjiga opisuje krute zgodbe sirot, ki so jim partizani med 2. svetovno vojno pobili očeta ali oba roditelja. 336 strani, 6.510 SIT

DUŠAN S. LAJOVIC MED SVOBODO IN RDEČO ZVEZDO

Avtobiografska pripoved iz časa druge svetovne vojne. Knjigi je dodan seznam sodelavcev Udbe. 347 strani, 6.200 SIT

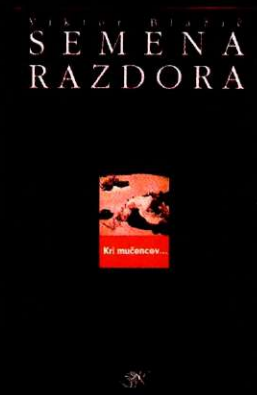
DIMITRIJ ŽILEVSKI OTOK BREZ MILOSTI

Pretresljiva avtobiografska izpoved iz pekla jugoslavanskih komunističnih zaporov. 256 strani, 3.996 SIT

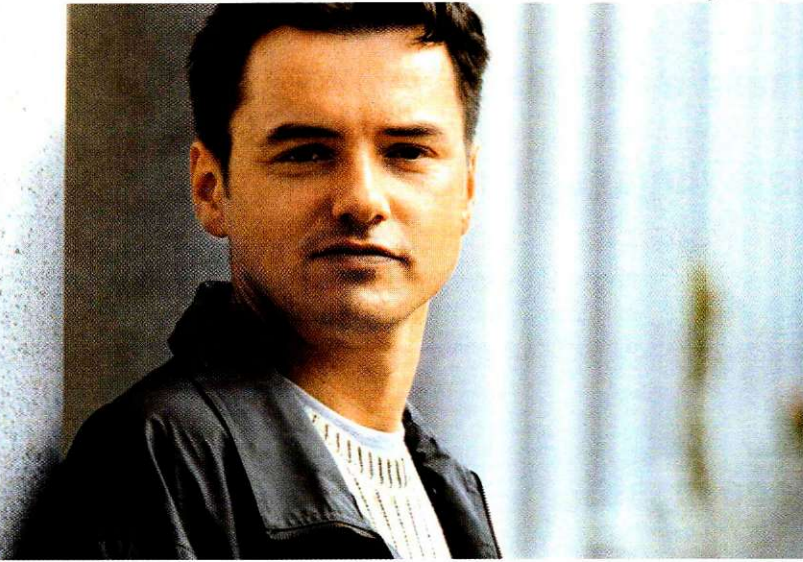
IVE A. STANIČ PROTI

Nad sto avtorjev pojasnjuje in razkriva pravo podobo revolucije in protirevolucije na Slovenskem. Prispevke je zbral in uredil publicist Ive A. Stanič. 288 strani, 3.900 SIT

VIKTOR BLAŽIČ SEMENA RAZDORA

Komunistična partija je nevihtno vojno ozračje izkoristila za obračun z drugače mislečimi in v ta okvir sodijo tudi politični umori. 196 strani, 6.770 SIT

Ljudje so spregovorili

“Amerika je spregovorila”, je po volitvah samozavestno in veselo poudaril George Walker Bush. V Združenih državah Amerike je tako znova zmagal Bush, kar je spravilo v obup privrženca demokratskega izzivalca Johna Kerrya. Potem ko je pred štirimi leti Bush zmagal za las in za nekaj glasov večine na Floridi, kar mu je prineslo odločilne elektorske glasove, je tokrat skoraj pometel z demokratskim izzivalcem. Če je bil Al Gore pred štirimi leti Bushu povsem enakovreden, mu Kerry tokrat ni bil dorasel. Bil je ujetnik svojih nekonsistentnih stališč. Kot vietnamski veteran se je izkazal, vendar je po vrnitvi v domovino ostro kritiziral ravnanje ameriške vojske v Vietnamu, kar so v predvolilni kampaniji spretno uporabili republikanci. Nanj so se spravili še vietnamski “veterani za resnico”, ki so njegova junaštva v tej državi prikazali v zelo čudni luči. Njegov problem je bil tudi Irak. Kerry je podprl napad na Irak, kasneje pa nasprotoval dodatnemu financiranju ameriške vojske in s tem posledično njeni boljši opremljenosti. Obljubljal je izboljšanje na področju socialnega in zdravstvenega varstva, hkrati pa manjše davke, čeprav je kot senator v preteklosti velikokrat glasoval za njihovo povečanje. Njegova vrednostna stališča so bila neizrazita, medtem ko so bila Busheva jasna. Jasno se je zavzel za vrednote, ki so povezane s tradicionalno družino in so blizu tako protestantski kot katoliški veri. Poleg tega je Kerry podobno kot Bush bogataš, vendar s to razliko, da se je Bush znal približati povprečnemu Američanu srednjega in celo nižjega sloja, medtem ko Kerryu to ni najbolje uspelo. Amerika je po 11. septembru 2001 v vojni proti terorizmu, kar tudi ni šlo v prid Kerryu, saj med Američani prevladuje prepričanje, da se med vojno predsednik ne menja. In še nekaj je bilo odločilno. Medtem ko je Bush govoril tisto, kar je menil, da je prav, je Kerry govoril tisto, kar je mislil, da radi slišijo volivci. In očitno je bilo ljudem bolj všeč, da jim je Bush govoril odkrito, pa čeprav se z marsičim niso strinjali ali jim ni bilo všeč. Kerry preprosto ni bil dovolj prepričljiv.

Odziv na vnovično Bushevo izvolitev je bil v svestu precej zadržan. Za Francijo in Nemčijo, ki sta se

zaradi nasprotovanja napadu na Irak močno oddaljili od svoje čezatlantske zaveznice, je bila to prava hladna prha. Podobno velja za levičarje po svetu in pri nas. Čeprav je bilo o Bushu napisanega veliko negativnega in so po Ameriki in svetu vrteli film Michaela Moorea Fahrenheit 9/11, ki je Busha prikazal kot totalnega bebca, je večinski del Američanov primazal zaušnico vsem levičarskim fundamentalistom, ki ob omembi besede vrednota kar ponorijo. In človeku se zdi, da bi ob tem najraje prijeli za revolver (če bi ga imeli pri sebi) in začeli streljati. Sedaj pa Busheve volilce označujejo za nekakšne verske fanatike in ljudi z manjšim inteligenčnim kvociantom. Vsekakor bo Bushevo notranjo in zunanjo politiko mogoče trezno ocenjevati šele čez leta ...

Pri nas so zaradi Zbora za republiko, ki je vzniknil junija, mediji začeli označevati ljudi in stranke, ki v njem sodelujejo, za republikance. V precejšnji meri tudi z namenom, da bi spomnili na ameriške republikance, ki so v naši javnosti na precej slabem glasu, saj so jih slovenski levičarski mediji v preteklih desetletjih močno očrnili. Če pogledamo vrednostni sistem, lahko ugotovimo, da so stranke, ki sodelujejo v Zboru za republiko, vrednostno morda res malo bližje ameriškim republikancem, da pa imajo veliko stičnih točk tudi z ameriški demokrati. Na to dvoplastnost opozarja prvi človek Zbora za republiko dr. Peter Jambreč, ki pravi: “Če bi bil znotraj Amerike, torej državljan ZDA, bi volil demokrate, če bi bil zunaj Amerike, torej državljan Slovenije, bi navijal za republikance. /.../ Evropsku unija je tako šibka in tako neorganizirana, da kriznih žarišč sama ne zna obvladati. Republikanska strategija pa je bolj aktivna.”

Kakor koli, še pred ameriški volitvami so spregovorili tudi slovenski volivci in namenili največ glasov strankam, ki delujejo v Zboru za republiko. V teh dneh smo čedalje bližje oblikovanju vlade, ki jo bodo sestavljale stranke iz Zbora za republiko: SDS, NSi in SLS. Del vladne koalicije bo skoraj gotovo tudi DeSUS. Združena lista je zavrnila možnost vstopa v vladno koalicijo. V stranki so prevladali ortodoksni levičarji, ki zmernemu Pahorju niso dopustili, da bi stranko pomaknil v sredino in jo odlepil od liberalne demokracije. V ponedeljek je za preseñenje poskrbel Rop, ki je takoj po volitvah odločno razlagal, da gre do v opozicijo, sedaj pa bi se rad pogovarjal o sestavljanju vlade s SDS, s čimer bi verjetno rad Janši otežil (zavlekel) sestavljanje nove vlade. Ropova poteza je pokazala, da liberalni demokrati še niso za staro šaro in da so presodili, da se jim spleča vsaj navidezno dogovarjanje z Janšo. S tem naj bi ljudem pokazali, da nikogar ne izključujejo ... Seveda je Ropov maneuver tako prozoren, da se skoraj ne spleča ukvarjati z njim. Ljudje so namreč na volitvah povedali, da si želijo spremembe. In LDS ni del teh sprememb. Morda v opoziciji ...

Metod Berlec

Če gledamo vrednostni sistem, lahko ugotovimo, da so stranke, ki delujejo v Zboru za republiko, vrednostno morda res nekaj bližje ameriškim republikancem, da pa imajo veliko stičnih točk tudi z ameriški demokrati.

9 Kaj prinaša evropska ustava?

V Evropski zvezi je skupna ustava že nekaj let tema številka ena.

11 Slavljenje zlaganega mita

12 Muke po Pahorju

Pogovori o sestavi nove vlade so v polnem teku. Kot se zdi, ima pri tem še največ težav Borut Pahor, ki mu je predsedstvo združene liste preprečilo, da bi začel pogajanja o vstopu stranke v vladno koalicijo.

15 Izgubljeno mesto

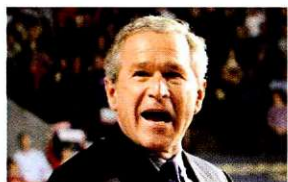

Odmevi na italijanske proslave ob petdeseti obletnici priključitve Trsta Italiji, ki so minile v znamenju poveličevanja nacionalističnih čustev in zgodovinske pozabljenosti, se še niso polegli.

22 Finančni zlom Ljubljane?

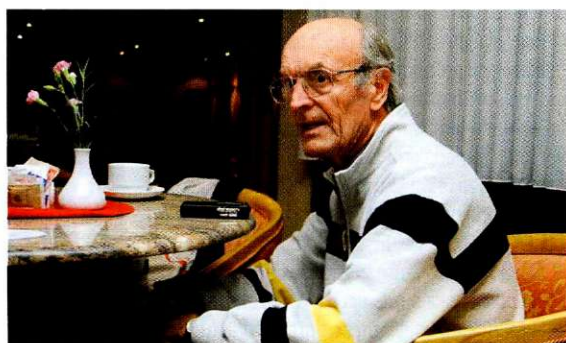
24 Lovljenje pobeglih osumljencev

31 Bushevo zmago

Volitve, ki so bile letos deležne največje svetovne pozornosti, so za nami. Če je o zmagi Georgea W. Busha pred štirimi leti odločalo sodišče, je bil tokrat izid nesporen. Zmagal je v 31 zveznih državah in dobil 51 odstotkov vseh glasov volivcev oziroma približno tri in pol milijona več kot izzivalec John F. Kerry.

34 Čez sto let bo samo še 100.000 Slovencev

Pogovor z dr. Markom Kosom

S pomočjo ekstrapolacije sem izračunal število prebivalstva čez 100 let, in sicer po dveh projekcijah. Če računamo z začetkom v letu 1992, potem se bo naše število v stotih letih zmanjšalo za 980.000 prebivalcev. Če pa za izhodiščno točko vzamemo leto 1995, ko se je število rojstev res dramatično zmanjšalo, nas bo čez 100 let kar 1,825.000 manj kot danes.

42 Rupnikova linija

44 Sorodniki zahtevajo pravico

56 Smrt popoldne

Hemingway je v knjigi Smrt popoldne (1932) zapisal: "Bikoborba je edina umetnost, pri kateri je umetnik v smrtni nevarnosti."

Demokracija, p.p. 4315, SI - 1001 Ljubljana, obzorja@siol.net; telefon: 01-434-54-48 (uredništvo), 01-434-54-63 (tajništvo); faks: 01-434-54-62
 Glavni in odgovorni urednik: Metod Berlec; tehnični urednik: Bojan Jovan; novinarji: Vida Kocjan, Denis Vengust, Mihaela Praprotnik, Monika Maljevič, Barbara Kavtičnik, Gašper Blažič, Aleš Kocjan, Gjyle Vishaj, Mitja Volčanšek; kolumnisti: dr. Janez Juhant, dr. Janez Jerovšek, dr. Matej Makarovič, dr. Janko Kos, mag. Andrej Aplenc, dr. Peter Starič, dr. Ljubo Širc, mag. Klemen Jaklič, Esad Babačić; stalni zunanji sodelavci: Esad Babačić, Igor Gošče, Miran Mihelič, Peter Colnar, Lovro Kastelic; Vera Ban (p.p. 1716); lektoriranje: Joža Gruden; skeniranje: Matej Šoper; prelom: Tone Tehovnik, Matej Šoper; realizacija: Nova orbita, d.o.o.; fotografija: Dane Kostrič (urednik), Reuters; tisk: Ma-tisk, d.o.o., Maribor; datum natisa: dan pred izidom; izhaja vsak četrtek; cena 550 tolarjev; izdaja: Nova obzorja, d.o.o.; direktor: Božo Predalič; naklada: 11.000 izvodov; TRR: 24200-9004125033, Raiffeisen Krekova banka, d. d., Maribor, poštnina plačana pri pošti 1102. Fotografija na naslovnici: Pavel Jamnik
 Nenarocenih člankov in fotografij ne plačujemo in ne vračamo.

Na podlagi zakona o davku na dodano vrednost (Ur. l. RS, št. 89/98) sodi tednik Demokracija med proizvode, za katere se obračunava davek na dodano vrednost po stopnji 8,5 %.

Naročniški oddelek: obzorja.narocnine@siol.net; Naročniki prejmejo položnico s prvo revijo v mesecu. Objave sprejemamo pisno do 15. v mesecu z veljavnostjo prvega v naslednjem mesecu. Letna naročnina za države članice Evropske zveze znaša 260 evrov, za druge pa 288 USD.

Vesel sem sprememb

Pogovarjali smo se z upokojenim ljubljanskim nadškofom in slovenskim metropolitom dr. Alojzijem Šuštarjem.

Pred kratkim je Cerkev na Slovenskem dobila novega nadškofa. Je bilo ime Alojza Urana za vas presenečenje?

Moram reči, da je bilo zame veliko presenečenje. Po odhodu nadškofa Rodeta v Vatikan je bilo veliko ugibanj, kdo bo novi ljubljanski nadškof, in pojavljala so se razna imena. Ker imam bolj malo stika z javnostjo, ne vem, kaj so pričakovali drugi, najbrž pa je bilo za večino ljudi – če ne za vse – imenovanje škofa Urana za ljubljanskega nadškofa in metropolita presenečenje.

Kako ste zadovoljni z izbiro? Je to izbira po vašem okusu?

Nadškofa Urana sem leta 1992 predlagal za svojega pomožnega škofa. Tako sem se odločil predvsem zaradi njegovih dušnopastirskih sposobnosti, prijetnega značaja, prijaznosti, veselosti in pevskega talenta. Dobro pozna ljubljansko nadškofijo in slovenske izseljence po svetu. Glede na to lahko sami ugotovite, ali je bila to izbira po mojem okusu ali ne.

Nekateri novega nadškofa – vsaj po umirjenosti, prijaznosti in toplini – primerjajo z vami. Kaj porečete na to?

Vsak škof in sploh vsakdo, ki nastopa javno, ima tak ali drugačen način nastopanja. So ljudje, ki se z njim strinjajo, in ljudje, ki ga odklanjajo. Tudi pri meni je bilo tako in podobno bo pri nadškofu Uranu. Doživel sem veliko kritike, ustno in pisno. Hvaležen sem bil zanjo in sem skušal upoštevati in popraviti vse, kar so mi očitali. Nisem pa mogel vsem ustreči. Končno vse sodi Bog.

14. novembra boste praznovali že svoj 84. rojstni dan.

Če se takole ozrete nazaj na svoje življenje, bi kaj popravili, spremenili ... Bi se znova odločili za duhovniški poklic?

Nikdar nisem pričakoval, da bom doživel tako visoko starost, posebno ker sem bil večkrat v smrtni ne-

varnosti. Imel sem več bolezni in doživel več nesreč. Že kot otrok sem skoraj utonil. Pozneje sem zbolel na pljučih. Pred leti sem imel težko notranjo krvavitev, potem dve operaciji na želodcu. Vendar sem vse preživel. Kaj bi popravil, spremenil? Rad bi vse naredil bolje. Zavedam se svojih pomanjkljivosti in slabosti. Če bi se enkrat moral sprejeti naloge, ki sem jih sprejel, bi marsikaj drugače naredil, si še bolj prizadeval, da bi naredil, kar Bog, Cerkev in ljudje pričakujejo od mene. Hvaležen sem za duhovniški poklic. Duhovniški poklic je Božji dar. Jezus pravi: "Niste vi mene izvolili, ampak sem vas jaz izvolil."

V javnosti se v zadnjih letih ne pojavljate veliko, kljub temu pa, kolikor vem, še vedno spremljate družbeno dogajanje. Ste zadovoljni z dejstvom, da bomo kmalu dobili vlado, ki jo bodo v večini sestavljale pomladne stranke?

Malo spremljam družbeno dogajanje. Ne poznam strank in ne osebnosti. Kolikor morem izvedeti iz poročil, sem vesel, da je prišlo do spremembe. Bog daj, da bi ta sprememba prinesla nekaj dobrega za naš narod.

Zadnji popis prebivalstva kaže, da število katoličanov v Sloveniji upada. Kaj bi bilo treba storiti, da bi se to spremenilo?

Znano mi je upadanje ne samo katoličanov, ampak tudi drugih vernikov. To je splošen pojav v razvitem svetu. Vendar statistike ne povedo vsega. Tega, kar ljudje nosijo v sebi, se ne da izmeriti. Na eni strani res upada število vernikov, po drugi strani pa doživljamo, kako ljudje iščejo vero in se v zreli dobi odločajo za Boga in Cerkev. Kaj narediti, da bi število vernikov nehalo upadati, ne vem. Receptov ni. Škofje, duhovniki in drugi pastoralni delavci iščejo rešitve. Veliko je prizadevanj, da bi verniki iz tradicionalne vernosti prešli v globoko osebno vero in povezanost s Cerkvijo. Mnogim pri tem pomaga vključenost v razne skupine in gibanja v Cerkvi, kjer se ljudje spodbujajo med seboj.

Aleš Kocjan

Z davki se ne mudi
(Stran 8)

Slomšek – zavetnik
slovenskih kmetov
(Stran 10)

Spremembe treh
zakonov
(Stran 14)

Ko ni več meja
(Stran 26)

Olimpijada sirov
(Stran 28)

Čudež iz lončka
(Stran 30)

Zgodba o faustovskem
odnosu
(Stran 38)

Fotografska
dokumentacija
(Stran 39)

Frankfurt po Frankfurtu
(Stran 40)

Rupnikova linija
(Stran 42)

Iskanje pozabljenega
(Stran 48)

Košarkarska sprava
(Stran 55)

Spomin na zlato
Hollywood
(Stran 58)

Geografija kulinarike
(Stran 60)

Naprej, zastava slave
(Stran 62)

Kako se BB
počuti v Haagu?
(Stran 66)

Škofovski grbi

V prejšnji številki Demokracije smo opozorili na nepoučenost novinarjev glede Cerkev. K temu bi lahko pristeli tudi cvetko iz ene od revij, ki jih izdaja ČP Delo, kjer eden od novinarjev piše, da je na grbu prejšnjega ljubljanskega nadškofa Franca Rodeta orel, medtem ko je na Uranovem grbu vrana, kar naj bi še bolj poudarjalo razliko med "visokim" Rodetom in "ljudskim" Uranom. V resnici pa je v Rodetovem grbu roža in barve slovenske zastave. Očitno nekaterim novinarjem primanjkuje domišljije in iščejo najrazličnejše načine, kako bi poudarili razlike med prejšnjim in sedanjim ljubljanskim nadškofom. Tudi na račun resnice.

Martinovo

Pa smo ga dočakali. Martinovo namreč. Čeprav pravijo, da bo letos most dozorel v vino precej kasneje kot druga leta. Bojda zaradi precej mrzlega in deževnega poletja. Nič čudnega torej, da Tone Anderlič ni več tako židane volje kot prejšnja leta. Ni kaj, tudi volitve so naredile svoje. Za nekatere je prišla streznitev, še preden se je rajanje sploh začelo. Sicer pa je letošnje martinovo prineslo kar veliko novega. Na primer novega predsednika državnega zbora, ki je menda, gorje, duhovnik. Malo čudno je, da so se tisti, ki so sicer zagovorniki stroge ločitve Cerkve od države, zdaj potuhnili. In kar je še huje – France Cukjati je bil nekdanji jezuit. Zanimivo, da Svetlana Makarovič tokrat ni vrnila potrdila o slovenskem državljanstvu, če je že pred leti zavrnila Prešernovo nagrado samo zato, ker jo je dobil jezuit p. Marko Ivan Rupnik. Da pa o krivdi novega predsednika državnega zbora ni nobenega dvoma, je poskrbel "večno drugi minister za resnico" Nikola Damjančič, ki je v Nedeljskem dnevniku napisal cel spisek grehov, za katere bi se moral pokesati France Cukjati: ščuvanje k nestrpnosti, zaničevanje samskih žensk, nasprotovanje homoseksualcem in še kaj. Nič se ne bi čudili, če bi naši tako imenovani levičarji začeli pripravljati množične manifestacije, češ, poglejte, Barrosova evropska komisija ni bila izvoljena zaradi enega samega nestrpnega, pri nas pa smo dobili na oblast kar celo hordo nestrpnih, ki naj bi državo potisnili v srednji vek. A kot je videti, so se slovenski dušebrižniki vsaj za zdaj vdali v usodo, čeprav v teh dneh menda ne gasijo svoje žalosti z vinom. Očitno imajo odhajajočega ministra Kebra še vedno za veliko avtoriteto.

Nekdo pa vseeno ne stoji križem rok – na primer akterji t. i. narodnoosvobodilnega boja in častilci partijskih bogov, ki jim ne gre v račun, kako je mogla stranka upokojujencev privoliti v pogajanja z "domobrancem" Janezom Janšo za vstop v desno koalicijo. Nič čudnega, da je nekdanji predsednik države Milan Kučan (zadnje čase ga nekateri kličejo "možicelj") omenjeno stranico označil za neperspektivno in nepotrebno v slovenskem političnem prostoru. No, ker se po besedah nekega novinarja Dela Kučan še ni zmotil, ima prav gotovo prav. Tako kot so imeli prav partijski bogovi, ki so recimo zapovedali, da je rdeče enako kot modro, in se v naslednjem trenutku premislili in trdili prav nasprotno. Morda je za to kriva tudi izguba spomina, in če spodaj podpisanega spomin ne vara, ima pri tem veliko vlogo alkoholna pijača. Nič čudnega, da si zlobneži želijo, da bi dr. Rugelj vzel v roke tovariša Mitjo Ribičiča, ki ga kar naprej muči izguba spomina. Tudi Janez Stanovnik se ne spomni, da bi imel kdaj opravka z revolucijo ...

Kakor koli že, rajanje ob prazniku sv. Martina se lahko začne. Ker je Janša odprt za vse, kar rajanju vabi tudi tiste, ki jih še vedno muči (retro)virusu STM. Samoupravljanje s temelji marksizma ...

Gasper Blažič

"Pričakujemo, da bomo prodali tri do štiri ferrarije na leto."

(Herman Rigelnik, predsednik uprave družbe Autocommerce, že ve, na koliko novodobnih slovenskih bogatašev v Sloveniji lahko računa pri nameravani prodaji ferrarijev.)

"Če bi lahko, bi pripravil preprostejši zakon o dohodnini."

(Finančni minister Dušan Mramor je bil zelo omejen pri pripravi zakonov zaradi lobijev, saj so ti davčno zakonodajo zaradi osebnih koristi zelo skrivili.)

"Tako ambicioznega direktorja, kot sem sam, Petrol še ni imel."

(Janez Lotrič, predsednik uprave družbe Petrol, v nasprotju z mnogimi drugimi ni lažno skromen.)

"Njegovi nasprotniki lahko igrajo tudi na to karto, da se ga znebijo."

(Peter Jančič, novinar in komentator časnika Večer, govori o notranjih nasprotnikih Boruta Pahorja, predsednika ZLSD, ki so svojega predsednika raje poslali v Bruselj, kot da doma vodi stranko po poti, ki si jo je začrtal.)

"Želimo pa, da končno prideš k pameti in preživiš svoj leta kot penzionist, ki ti nihče nič noče, kljub vsemu hudemu, kar si nam storil, če nas Slovence že končno pusti pri miru."

(Homeopat iz Preddvora Tomaž Hribnik izraza najboljše želje nekdanjemu predsedniku države.)

"Doslej se še nisem odzval na uradna povabila vodstva Katoliške cerkve. Mislim pa, da se zdaj bom."

(Predsednik DeSUS in navdušeni pevec Anton Rous bo odslej redno prepeval skupaj z novim nadškofom Alojzom Uranom.)

"Kdo torej sme govoriti o kontinuiteti? 'Kontinuiteto' se gredo v ZDA, kjer imajo po Bushu – Busha."

(Boris Jež je prepričan, da se v nasprotju s Slovenijo ZDA drži starega jugoslovanskega gesla "Po Titu – Tito".)

"Mislim, da bom, ko bom imel 55 let, najbrž prepeval v kakšnem zakajenem klubu, kjer bom pripovedoval pijančkom, da sem nekoč res bil velika zvezda."

(Pevec Robbie Williams na stara leta ne bo nastopal na velikih odrih kot Mick Jagger.)

"LDS bo medije v prihodnje še potrebovala, vendar med njimi ne bo Financ."

(Suzana Kos, novinarka časnika Finance, si je zapomnila izjavo Gregorja Golobiča na dan vtilnega poraza in jo zdaj tudi zapisala.)

"Saj nisem muha, ki bi brenčala po zaprtih sobanah LDS ali vlade."

(Dr. Peter Jambreč ne pozna delovanja odhajajočega predsednika vlade Antona Ropa.)

"Oporečni so vedno vzorci, ki jih analizirajo v Ljubljani, zato se sprašujem, kaj se dogaja s školjkami na poti v ljubljanski laboratorij, pa tudi o objektivnosti veterinarskih inšpektorjev."

(Školjkar Bojan Troha ne more razumeti, da se školjke v Ljubljani tako hitro pokvarijo.)

"Clintonova liberalnost in solidarnost sta se ustavili pod njegovim popkom kakor tudi sicer pri vseh levičarjih, ki so jih sicer povsod polna usta o človekovih pravicah, svobodi in solidarnosti."

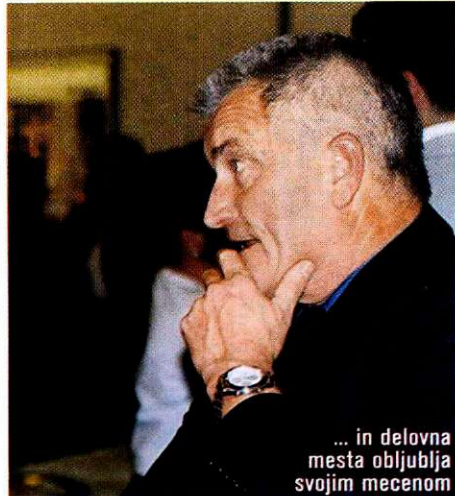
(Teolog dr. Drago K. Ocvirk ugotavlja, da imajo tudi vrednote, kot so solidarnost, svoboda in človekove pravice, svoje meje.)

"Ne, nimam ga. Rad se gibam."

(Igralec in Borštnikov nagrajenec Bine Matoh nima "zicledra".)

Oče Miklavčič vrača usluge ...

Boruta Miklavčiča, generalnega direktorja Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, je na to mesto ustoličil Dušan Keber, odhajajoči minister za zdravje. Miklavčiča se je prijel vzdevek "Keberov ljubljeneček". Pred imenovanjem za generalnega direktorja je Miklavčič zamrznil upokojenski status, še pred tem pa je v prejšnji, tudi državni službi pobral večmilijonsko odpravnino. Ker je Keber zdaj v težavah, mu je Miklavčič obljubil pomoč in vračilo usluge. Keber bi se sicer po koncu ministirovanja (spomnimo na njegovo izjavo, da bi bil neskončno dolgo rad minister, kar pa se mu žal ali na srečo ni uresničilo) rad vrnil v Klinični center (KC), kjer je včasih opravljal delo strokovnega direktorja. Zazelel naj bi si mesto namestnika ali svetovalca strokovnega direktorja Zorana Arneža, vendar so se zaposleni v KC temu kategorično uprli. Zato so se kmalu pojavile govoriče, da bo za Kebrovo zaposlitev poskrbel sam Miklavčič. V ta namen naj bi se bil Miklavčič že septembra z Martinom Tothom, direktorjem za razvoj zdravstvenega zavarovanja, in Mihaelom Petrovičem, direktorjem območne enote Ljubljana, "spozumno" dogovoril, da oba zapustila direktorski mesti, na zavodu pa naj bi ostala kot Miklavčičeva svetovalca. Tako je zatrjeval Miklavčič, Petrovič pa je pretekli teden razkril pravo zgodbo Miklavčičevega kadrovanja. Dejal je, da je bilo Miklavčičevo sporazumevanje z njim dokaj nenavadno. Potem ko Petrovič ni privolil v njegovo "očetovsko" prepričevanje, naj se zaradi starosti na hitro umakne z napornega mesta direktorja OE ZZZS Ljubljana na mirnejši položaj svetovalca generalnega direktorja, je Miklavčič reagiral zelo prizadeto. "Med rjovenjem, da sem ga zaj..., ker je moj položaj že nekomu obljubil, mi je napovedal vojno," je dejal Petrovič. To naj bi pozneje tudi uresničil, zato Petroviču ni ostalo nič drugega kot to, da poslušša Miklavčičev nasvet in se umakne. Miklavčič je nemudoma objavil razpis za nekatera delovna mesta, kar pomeni, da zaposlitev Dušana Kebra in njegovih podanikov z ministrstva očitno ni več vprašljiva. Le speljati jo je treba do imenovanja nove vlade.

... in delovna mesta obljublja svojim mecenom

V. K.

modrosti tedna

"Znamenite teme (džamija, Romi, izbrisani) so v preobleki človekovih pravic glavna pogajalska karta leveice. Karta ravno tistih, ki so človekove pravice grobo kršili."

(Publicist Viktor Blažič)

"Imam vtis, da se je LDS ujel v pragmatizem, politični tehnicizem in politično inženirstvo, ki se je na koncu zreduciralo na golo željo po oblasti. To pa je očitno nesprejemljivo za volilno telo. Čim daljše obdobje je neka stranka na oblasti, tem bolj radikalno se potem sesuje, ko mora oblast zapustiti."

(Pravnik dr. Peter Jambreč)

SDS podelila nagrade

Volitve so za nami in nekatere stranke že izpolnjujejo dane besede. Med takšne lahko štejemo zmagovalko letošnjih volitev Slovensko demokratsko stranko (SDS). Pred volitvami ste v poštnih nabiralnikih našli nekoliko drugačno volilno propagandno zloženko v obliki časopisa z imenom Nova pot. V njej ste lahko prebrali nekaj o programskih izhodiščih stranke, s članki različnih tematik so se predstavili nekateri strankini kandidati, svoje mnenje o volitvah pa so povedali tudi nekateri znani Slovenci in Slovenke. Skratka, brošura je bila kajpak politično in predvolilno obarvana. No, v njej je bila tudi nagradna volilna križanka, za njeno pravilno rešitev in ugotovitev gesla je bila obljubljena bogata nagrada. Tistih, ki ste se potegovali za nagrade, ni bilo malo, saj je na naslov sedeža stranke prispelo skoraj trideset tisoč pravih rešitev. Žrebanje za nagrade je potekalo v petek, 5. novembra, in sicer pod budnim očesom treh članov komisije Rudolfa Petana, Eve Irgl in Dragice Jazbec. Nagrade je izžrebal glavni tajnik stranke Dušan Strnad. Prva nagrajenka je Nuša Golob iz Novega mesta. Srečnica bo prejela računalnik pentium 4 z barvnim monitorjem. Preostalih 18 nagrajencev si je razdelilo nagrade, kot so: ionizator feng shui, enourni polet z letalom za tri osebe, sončna očala dunlop, brezplačen pregled za očala ali kontaktne leče, knjiga Pučnikova znanstvena in politična misel avtorja Milana Zvera, knjiga Prevzem zgodbe o uspehu avtorja Dimitrija Rupla in knjiga Od osvobodilnega boja do banditizma avtorja Alberta Svetine.

Prva nagrada, računalnik pentium 4 z barvnim monitorjem, je odšla v Novo mesto.

M. P.

Sejalca smrti

Moški, ki so pred dvema letoma iskali spolne užitke pri prostitutkah v Celju, so lahko v teh dneh upravičeno zaskrbljeni. Kot se je namreč izvedelo pretekli teden, je v mostarski bolnišnici zaradi turbekuloze, ki je bila posledica aidsa, umrla 21-letna Ukrajinka Olena Popik, ki je spolne usluge nekaj časa ponujala tudi v Sloveniji. Po do zdaj znanih informacijah naj bi se to dogajalo leta 2002 v zdaj že zaprtem celjskem baru Rolex. Koliko slovenskih moških je morebiti okužila Ukrajinka, za zdaj ni znano, po podatkih policije pa bi jih bilo lahko precej, saj naj bi pod njene rjuhe dnevno zlezlo v povprečju kar osem moških. Zanimivo je, da v Sloveniji kljub omenjeni domnevi ni čutili večjega preplaha in da se na problem nista odzvala ne policija ne ministrstvo za

Moški, jo poznate?

zdravje. Tako denimo na internetni strani policije ni mogoče najti ne prostitutkine slike ne poziva, naj tisti, ki so morebiti imeli stik z njo, takoj opravijo testiranje, enako pa velja tudi za internetne strani ministrstva za zdravje. Povsem drugače je v BiH ter Srbiji in Črni gori, kjer sta ministrstvi za zdravje zaradi strahu pred epidemijo aidsa vse, ki so imeli stike z Ukrajinko, nemudoma pozvali, naj se brezplačno testirajo. Mogoče pa na ministrstvu in policiji, tako kot verjetno večina moških, ki zahajajo k prostitutkam, menijo, da se nam to ne more zgoditi. A. K.

Racionalizacija

Po tem ko smo pred dobrim mesecem dni imeli državnozborske volitve, smo te dni dobili novega predsednika vlade. Po izboru predsednika države Janeza Drnovška, ki je za mandatarja predlagal predsednika stranke, ki je na volitvah dobila največ glasov. Če bo slo vse po črki zakona, bo naslednja štiri leta vlado vodil Janez Janša. Da mu bo to uspelo, bo moral v svojo vladno ekipo pripeljati ljudi, ki bodo sposobni odgovorno in strokovno opravljati svoje funkcije. Od dela vsakega ministra posebej bo odvisna skupna bilanca uspeha vlade in vsak sibeč člen lahko pomeni zdrs navzdol.

Janša se tega zaveda in verjetno od tod tolikšna previdnost pri dodeljevanju ministrskih stolčkov. Verjetno marsikomu ni oziroma ne bo všeč, če Janša pri kadrovski izbiri ne bo uporabil ključa, ki odpira izključno "strankarsko skrinjo". Verjetno bo zato iz igre izpadel kakšen od kandidatov, ki so se v javnosti pojavljali kot potencialni ministrski kader.

Je pa res, da je uspeh vlade v veliki meri odvisen od tega, kdo so ljudje, ki

do odprave ali razdelitve dosedanjih ministrstev in do ustanovitve novega ministrstva. Kar zadeva razdelitev, mislimo na sedanje ministrstvo za šolstvo in šport, ki bi se razdelilo na ministrstvo za šolstvo in šport ter ministrstvo za visoko šolstvo in znanost. Na vprašanje zakaj predlagatelji sprememb pojasnjujejo, da v preteklem mandatu ministrstvo za šol-

Z izvedbo davčne reforme se ne mudi, saj jo bo nova vlada zastavila drugače od odhajajoče vlade.

stvo ni ustrezno delovalo. Na vprašanje, zakaj bo odpravljeno ministrstvo za informacijsko družbo (področje slednjega pri prešlo na gospodarsko ministrstvo), predlagatelji sprememb razlagajo, da ministrstvo v praksi ni upravičilo svojega obstoja. Na vprašanje, zakaj se ustanavlja ministrstvo za javno upravo, je mogoče slišati odgovor, da ga narekuje novela zakona o državni upravi. Gre za eno največjih ministrstev, v katerem bodo združene od sedaj razpršene vladne službe in državna uprava.

Ob organizacijskih spremembah pa bodo v novi vladi v nasprotju z dosedanjimi vladami dali nekoliko

Z novim letom naj bi začela veljati nova davčna zakonodaja, za izvedbo katere je treba pripraviti še večino podzakonskih aktov, po mnenju nekaterih še najmanj sto. To pa je zalogaj, ki ga nihče v dveh tednih ne more učinkovito pripraviti, težava pa je tudi v slabi vsebini nove zakonodaje. Ta naj bi bila menda narajena po zgledu Evropske zveze,

vedar naj bi naglica in predvsem lobiranje posameznikov v odhajajoči Ropovi vladi povzročila veliko zmedo, kar glede na način delovanja odhajajoče vlade ni nič novega. Če odmislimo, da lahko ta vlada opravlja samo še t. i. tekoče posle, kar priprava podzakonskih aktov nikakor ne sodi, je zanimivo, da se je v teh dneh zganila celo Gospodarska zbornica Slovenije in prek svojega predstavnika javnosti sporočila, da se nova davčna reforma ne sme ustaviti in jo je treba začeti izvajati za vsako ceno. Pri tem so tudi v zbornici priznali, da je davčna reforma slaba in da se niti ne ve, kako se

Reforma

ro pripraviti in predvsem preučiti njene dobre in slabe strani. Ker so si skoraj vsi enotni, da so pripravljeni zakoni slabi, je na dlani, da je boljše s spremembami nekoliko počakati in v zakone vnesti tista določila, ki ne bodo prinašala zmede. Ker ne gori voda, je zato smiselno z uveljavitvijo pripravljene davčne reforme počakati. Eno leto resnično ne

more biti takšen problem, da bi danes na vrat na nos izvajali nekaj, kar si je zamislil Anton Rop. Ali še slabše – tisto, kar so si zamislili ljudje okrog njega. Ravnanje GZS pa lahko razumemo v tem smislu, da bi "njene zunanji" strokovnjaki pohiteli in sodelovali pri pripravi podzakonskih aktov, ki bi bili po njihovi meri. Pri tem je na dlani, da zaposleni na finančnem ministrstvu ne zmorejo sami pripraviti več kot 100 podzakonskih aktov, zato je verjetnejše, da bi to storili s pomočjo zunanjih strokovnjakov. Najverjetneje pa je, da so podzakonski akti že pripravljene, posamezniki pa so za njihovo pripravo dobili visoke honorarje ali na plačilo še čakajo. Zdaj mora finančni minister Dušan Mramor spregledati. Kot preudaren in previden človek, za kakršnega se je izkazal v zadnjih mesecih, je malo verjetno, da bo podlegel skušnjavam lobistov. Pri tem seveda ne smemo prezreti predloga za koalicijsko sodelovanje v prihodnji vladi, v katerem je področje davkov podrobno obdelano. Že na daleč pa je videti, da bo prihodnja vlada to področje uredila drugače, kot ga je urejala Ropova vlada. Razlike so očitne, zato se z reformo niti najmanj ne mudi, pa če bo GZS še tako pritiskala na to.

Vida Kocjan

Poleg organizacijskih sprememb bodo v novi vladi dali večji poudarek njeni racionalizaciji.

sedijo v njej. Svoj pečat k uspehu doprinese tudi njena organizacija. V času, ko se postavljajo nove vlade, ponavadi prihaja do nekaterih organizacijskih sprememb. Tako bo, kot kaže, tudi tokrat. Stranke, ki bi jim že lahko rekli prihodnje koalicijske partnerice, so predlagale nekaj novosti v organizacijski strukturi prihodnje vlade. Kot ključni razlog za spremembe navajajo željo po racionalnejšem in učinkovitejšem oblikovanju in delovanju izvršilne veje oblasti.

S spremembami bi tako posegli v sestavo vlade - konkretno bi prišlo

večji poudarek racionalizaciji vlade. Pozdrava vreden je korak k pocenitvi delovanja državne uprave, ki se kaže v nameri po odpravi nekaterih funkcij, med drugim vladnih ministrskih svetnikov, ki so bili v prejšnjem mandatu v pomoč predsedniku vlade. S to spremembo je posredno povezana tudi rešitev, da bi v novi vladi lahko sedel le po en državni sekretar iz vsakega ministrstva, kar pomeni, da se bo število državnih sekretarjev močno zmanjšalo, in sicer na največ petnajst. Toliko o prvih korakih na poti k racionalizaciji vlade.

Mihaela Praprotnik

bodo zakoni izvajali v praksi. Menda tega ne vedo niti na DURS, zato jim v zbornici predlagajo, da inšpektorji v prvih mesecih veljave novih zakonov delujejo predvsem izobraževalno. Apeli GZS so precej dvoumni. Če nič drugega, v zbornici želijo dosledno izpeljati politiko odhajajočih oblastnikov in poskušajo skozi zadnja vrata "v imenu gospodarstva" spraviti nekaj, česar drugi niso zmogli izvesti do konca.

Dejstvo je, da se davčna zakonodaja ne more menjati vsako leto, zato je treba to, ki je v veljavi, zelo dob-

Mag. Klemen Jaklič

Kaj prinaša evropska ustava?

A vendar je eden glavnih razlogov za to povsem normalen, skoraj banalen. Ker je koncept skupne evropske ustave na začetni stopnji svojega razvoja, tudi sam še ne daje in ne more dajati odgovorov na mnoga ključna, celo bistvena vprašanja. Tako tudi ne more biti zelo jasno, kaj prinaša. V tej zvezi npr. vodilni evropski ustavni mislec, prof. Joseph Weiler, govori o tem, kako je začetni ustavni dokument kot najvišji in najabstraktnejši pravni dokument vedno mogoče sprejeti le "z vero vanj" in ga je nato šele po sprejetju mogoče začeti zares spoznavati in razlagati. Pri tem Weiler potegne zanimivo vzporednico s prav takšnim načinom sprejetja še višjega dokumenta, Postave na gori Sinaj.

Kakor koli, tudi evropska ustava v svoji začetni stopnji razvoja ne prinaša že razgrnjene slike in – kot je normalno – ne ponuja odgovorov na številna bistvena vprašanja. Nekateri celo pravijo, da postavlja več vprašanj, kot ponuja odgovorov. Samo za primer vzemimo vprašanje, ki si ga že vrsto let postavlja nekaj najaktivnejših držav članic, pred nekaj dnevi pa ga je še posebej aktualizirala Španija, ki je zaradi tega celo postavila pod vprašaj ratifikacijo evropske ustave: Ali je ustava Evrope po veljavi nad ustavami nacionalnih držav, kot to razlagajo nekateri v evropskih krogih, ali pa nacionalne ustave (ne pa seveda zakonski in drugi predpisi) ostajajo po veljavi nad evroustavo, kot to razlaga večina evropskih držav? Morda pa sta obe ustavi – nacionalna in evropska – na isti ravnini, nad njo pa njuno medsebojno razmerje ureja mednarodno pravo, kot to razlagajo številni vodilni ustavni strokovnjaki v Evropi? Gre za na videz temeljno, preprosto, a bistveno vprašanje, ki pa ga ustava Evrope ne rešuje, ampak se mu izmakne, ko v svo-

jem besedilu zapiše le, da ima "evropsko pravo prednost pred pravom držav članic". Kot je takoj po dokončnem predlogu besedila komentiral že prof. Craig z Oxforda, takšno dvoumno besedilo seveda ne odgovarja na prej omenjeno vprašanje o tem, kdo je nad kom, saj se s "pravom držav članic" lahko razumejo samo zakonski in drugi predpisi, ne pa tudi nacionalne ustave, lahko pa se seveda sem prištejejo tudi slednje. Odgovora na temeljno in ključno vprašanje o tem, ali je evroustava nad nacionalnimi, pod njimi, ali pa so skupaj nekako prirejene v isti ravnini, evroustava torej ne prinaša.

Podobno je s številnimi drugimi ključnimi koncepti in vprašanji. Npr. zagotavljanje in dviganje ravnih resnično delujoče demokracije, ki je ena prvih vrednot in ciljev tudi Evropske zveze. Ustavni dokument je poln abstraktnih določb o njej, a tudi po tem dokumentu si vodilni strokovnjaki ostajajo edini, da gre za enega najbolj žgočih vsebinskih problemov, ki za zdaj ostaja nerešen. Glavna težava, pravijo, je v tem, kako prevesti učinkovite mehanizme ali gradnike demokracije iz specifičnih okolij nacionalnih držav, kjer so se oblikovali in prilagajali stoletja, v to povsem novo in drugačno okolje nadnacional-

binske demokracije, ne ponuja več kot "le" abstraktne ideale in želje, nič pa kaj bolj konkretnega.

Zdi se, da bodo kaj več vsebinskega o ustavi Evrope povedala leta in desetletja, ki so pred nami. Evropski pravniki, sodniki in akademiki, ki se ukvarjajo z vprašanji evropske ustave, so na enega svojih posvetov lani povabili nekaj vrhovnih sodnikov ZDA. Slednji naj bi ob tej priložnosti z evropskimi kolegi delili kako mnenje ali nasvet. Ko je tako beseda nanescila na vprašanja, ki jih opisujem, je ameriška vrhovna sodnica O'Connorjeva preprosto dvignila ustavo ZDA in poudarila, da se po dvesto letih vrhovno sodišče še vedno skuša dokopati do rešitve nekaterih ključnih vprašanj, ki jih prinaša ta kratki dokument iz le sedmih členov. Nato je sodnica z drugo roko dvignila mnogo daljše besedilo evropske ustave in dodala: "Čaka vas veliko dela."

Vendar je ena izmed ključnih razlik med obema ustavnima sistemoma – ameriškim in skupnim evropskim – ta, da so v Evropi gonilna sila razvoja skupne evropske ustave in njenega pomena še vedno države članice in ne samo to ali ono najvišje sodišče. In v tem je gotovo tudi naša prednost in predvsem priložnost. Slovenci resda ni-

Ustava Evrope v svoji začetni stopnji razvoja ne prinaša že razgrnjene slike in – kot je normalno – ne ponuja odgovorov na številna bistvena vprašanja. Nekateri celo pravijo, da postavlja več vprašanj, kot ponuja odgovorov.

o Evrope. Joseph Weiler tu govori o "neizmernem problemu prevoda" in pri konkretnem problemu gradnikov demokracije, ki bi bili dejansko učinkoviti tudi na skupni evropski ravni, priznava, da sam (še) nima pravih idej. Tako ni težko razumeti, da tudi skupna ustava na tem področju razen nekaj formalnih institucionalnih poskusov, ki sami po sebi še ne zagotavljajo vse-

mamo glasovalne moči, a pri teh vprašanjih ne bo šlo za število glasov, temveč preprosto za prepričljivost in utemeljenost vizij. Te so lahko takšne, ki bodo dejansko prodrle in pripomogle k razvoju evropske demokracije ter k etičnim potencialom njene nastajajoče skupne ustavnosti. Čim bolj bomo imeli in prodrli s svojo vizijo, tem bolj bo ustava res naša in bliže ljudem.

V Evropski zvezi je skupna ustava že nekaj let tema številka ena. Kljub temu pa prevladuje mnenje, da ljudje v državah članicah s tem, kaj ta ustava konkretno prinaša, niso najbolj seznanjeni. Ob zavedanju pomembnosti dokumenta je hkrati slišati kritiko o tem, kako morda ljudem še ni bila zadostno približana: pravijo, da se o spremembah v zvezi z institucijami Evropske zveze ali pa o predlaganem novem kvorumu za odločanje z večino še nekaj ve, o vsem drugem pa kljub dolžini ustavnega dokumenta bolj malo.

Janša postal predsednik vlade

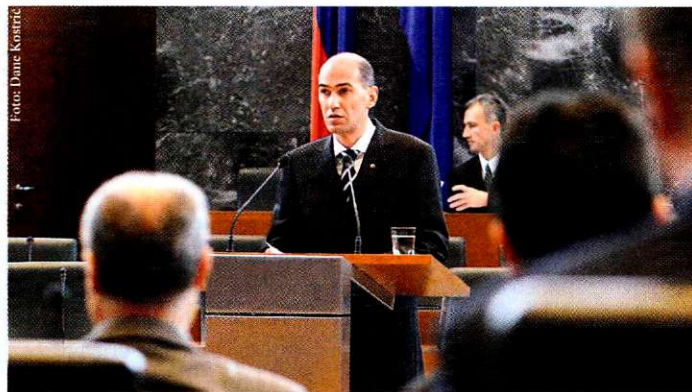
V torek točno opoldne so se poslanci in poslanke zbrali na prvi izredni seji novega sklica državnega zbora. Na njej so izvolili predsednika vlade.

Tako bo prihodnja štiri leta vlado vodil Janez Janša, predsednik Slovenske demokratske stranke, zmagovalke letošnjih volitev. Kakšnih posebnih presenečenj pri glasovanju ni bilo pričakovati in jih tudi ni bilo. Kot je kazalo že pred glasovanjem, je imel Janez Janša zadostno podporo za izvolitev. Po črki zakona mora za novega predsednika vlade glasovati večina poslank in poslancev državnega zbora, kar pomeni, da mora kandidat za predsednika vlade dobiti najmanj 46 glasov. Janezu Janši je zadostno število glasov poslank in poslancev uspelo zbrati že pred glasovanjem, saj se je pred tem srečal z vodji vseh strank, ki so prišle v parlament, in od večine dobil zagotovilo za podporo. Podporo sta mu odrekli edino Liberalna demokracija

Slovenije (LDS) in Združena lista socialnih demokratov (ZLSD). Tako se je Janša lahko nadejal podpore vseh devetindvajsetih poslancev Slovenske demokratske stranke (SDS). Podporo pri glasovanju mu je obljubila tudi Bajukova Nova Slovenija (NSi) oziroma njenih devet poslancev, Podobnikova Slovenska ljudska stranka (SLS) in njenih šest poslancev ter morebitna četir-

ta koalicijska partnerica Demokratična stranka upokojujencev Slovenije (DeSUS), ki ima v državnem zboru štiri poslance. Že podpora omenjenih štirih strank bi pomenila gladko Janševo izvolitev, saj znese to devetinštirideset glasov. Pred glasovanjem se je Janša predstavil poslanskim kolegom v vlogi kandidata za predsednika vlade. Dejal je: »Smo na pragu oblikovanja prve

vlade po vstopu Slovenije v EU. Do velikih korakov, narejenih letos, nas je pripeljalo veliko naporov, ki so omogočili Sloveniji, da je 15 let po padcu berlinskega zidu in 13 let po osamosvojitvi natančno tam, kamor spada glede na vrednote, ki jih v veliki večini delimo njeni prebivalci.« V nadaljevanju je Janša predstavil nekaj poudarkov iz osnutka vladnega programa. Kot dolgoročni cilj je izpostavil blaginjo Slovenije in njenih državljanov, opozoril je na potrebo po zmanjšanju vloge države v gospodarstvu, na takšno reformo zdravstva, ki bo zagotovila stabilen sistem zdravstvenega varstva, in pošteno pokojninsko politiko do upokojujencev. Izpostavil je potrebo po spremembi davčne politike, potrebo po učinkovitejšem sodstvu, in kar smo do sedaj nekoliko pogrešali, potrebo po učinkoviti javni upravi, ki bo delovala kot servis državljanov in gospodarstva. S tem programom mu je uspelo prepričati večino poslancev, da so ga izvolili za novega predsednika vlade. **M. P.**

Predsednik SDS Janez Janša je bil izvoljen za predsednika slovenske vlade. Sedaj ga čaka uradno oblikovanje koalicije in izbira kandidatov za ministre.

Slomšek – zavetnik slovenskih kmetov

Slovenski kmetje imajo od nedelje, 7. novembra, svojega zavetnika. To je postal blaženi Anton Martin Slomšek na simbolično prošnjo predstavnik slovenskih kmetov Jožeta Romšaka iz Podjelš pri Kamniku.

Vseslovensko srečanje kmetov na Ponikvi pri Šentjurju na Celjskem, tudi Slomškovi rojstni župniji, je pripravila Kmetijsko-gozdarska zbornica Slovenije ob pomoči Slovenske ljudske stranke. Na shodu se je zbralo okoli 1.500 kmetov iz vse Slovenije. Najprej je ob 12. uri v cerkvi sv. Martina potekala slovesna maša, ki jo je daroval mariborski pomožni škof Anton Stres ob somaševanju Mihe Hermana, župnika na Ponikvi. Ob tej priložnosti je Stres razglasil bl. Antona Martina Slomška za zavetnika kmetov, slovenskega kmetijstva in kmetijskega slovstva. Soglasje za razglasitev Slomška za zavetnika kmetov je dala mariborska škofija na pobudo Jožeta Romšaka, podpredsednika Združenja govedorejcev in člana sveta KGZS, Marte Ciraj, državne sekretarke na ministrstvu za zdravje, in Andreja Goloba, nekdanje-

ga višjega predavatelja na Biotehniški fakulteti v Ljubljani, ki je od leta 1993 glavni in odgovorni urednik strokovne kmetijske revije Kmetovalac.

Kot je bilo zapisano v utemeljitvi pobude, bi z razglasitvijo blaženega Antona Martina Slomška za zavetnika kmetov slovenski kmet dobil zavetnika, na katerega bi se obračal v velikih stiskah, ki jih ni malo in jih bo v prihodnje verjetno še več. Dajal bi mu moč in jasno misel za premagovanje težav, slovensko kmetijsko slovstvo pa bi s Slomškovim varstvom in priprošnjo dobilo trdnega zavetnika, ki bi mu kazal pravo

smer, da bi bilo sposobno pravilno svetovati in tako pomagati slovenskemu kmetu. Vse to naj bi zagotavljalo obstoj slovenskega kmeta in kmetijstva nasploh, s tem pa tudi samobitnost slovenskega naroda, ki je globoko zaznamovan z obstojem kmetijstva.

Po končani maši sta na slavnostni akademiji pred Slomškovo rojstno hišo udeležence nagovorila predsednik Kmetijsko-gozdarske zbornice Slovenije Peter Vrisk in predsednik Slovenske ljudske stranke Janez Podobnik. Slednji je v svojem nagovoru poudaril, da je ta dan priložnost, da se spomnimo na

preteklost, sedanost in prihodnost slovenskega kmeta, podeželja, avtentičnega kroga slovenskega narodnega občestva, ki je ostal zvest slovenstvu, slovenski zemlji, slovenski besedi in krščanstvu. Peter Vrisk je opozoril, da je zahvalna nedelja velik dan za kmetijstvo in kmete. Po njegovih besedah je prav, da bi se kmetje vsaj enkrat letno srečali na malo drugačen način, zato pričakuje, da bo vseslovensko srečanje kmetov postalo tradicionalno.

Po Vriskovem mnenju se kmetje zavedajo svojega lepega, a težkega poslanstva. Slovenski kmet namreč ni samo pridelovalec hrane, vztrajati mora tudi v trenutkih dvoma. Vrisk je opozoril tudi na dejstvo, da je slovenska družba na neki način pozabila na Slomška in njegove zasluge pri narodni buditvi. Sedanji slovenski politiki bi se lahko marsikaj naučili od Slomška. Sodobna družba, kot pravi Vrisk, preveč poudarja materialne dobrine in pozablja na duhovne. Po maši in slavnostni akademiji je bila pogostitev udeležencev srečanja, za katero so svoje dobrine prispevale kmečke žene iz vse Slovenije in več podjetij živilsko-predelovalne industrije. **G. B.**

Cerkev sv. Martina na Ponikvi je bila kljub veličastni prostornosti v nedeljo pre-majhna, da bi sprejela vse, ki so želeli biti pri maši, ki jo je vodil škof Anton Stres.

Slavljenje zlaganega mita

Prejšnji konec tedna je zveza borcev organizirala več prireditev ob 60. obletnici smrti Franca Rozmana-Staneta, poveljnika Glavnega štaba slovenske partizanske vojske. V petek, 5. novembra, je bila žalna slovesnost pred njegovo rojstno hišo v Pirničah, v soboto, 6. novembra, so položili vence ob grobnici "narodnih herojev" pri parlamentu, kjer naj bi bil Rozman pokopan, opoldne je bila osrednja spominska slovesnost v glavni vojašnici Slovenske vojske v Ljubljani, ki se še vedno imenuje po njem. Tam je govoril generalmajor Ladislav Lipič, načelnik generalštaba Slovenske vojske. V nedeljo, 7. novembra, je bila še žalna slovesnost v Lokvah pri Črnomlju, kjer je Rozman umrl.

Zamolčane žrtve slavljenega zločina

Prejšnji konec tedna je bil torej ves v znamenju vodilnega partizanskega poveljnika. Med 15. januarjem in 25. marcem smo v Demokraciji objavili 11 nadaljevanj, ki so o Francu Rozmanu-Stanetu povedala bistveno drugačno zgodbo, kakršne smo bili vajeni doslej in jo hočejo nekateri očitno še naprej vsiljevati slovenski javnosti. Kot vidimo, se nekateri delajo, kot da te objave ne bi bilo oziroma kot da ne bi bili seznanjeni z drugo resnico. Že 60 let slavimo Rozmanov mit, ki je izrazito zlagan. S tem seveda ne slavimo nič drugega kot zločin, saj se za tem mitom skriva zločinska pojava. Na drugi strani je poteklo že 60 let, ko so mnoge žrtve tega zločina – njihovo število gre v tisoče – še vedno zamolčevane in ležijo v zaraščenih "grobovih" po naši domovini. Franc Rozman je bil sredi tridesetih let navzkriž z zakonom. Pred roko pravice se je najprej želel umakniti v oddaljeno Etiopijo, kjer bi se bojeval proti Italijanom. Komaj se je začela državljanska vojna v Španiji, že je odpotoval tja. Tam se je ves čas vojne bojeval na strani revolucionarne vojske. Več kot dve leti se je kalil v hudih bojih in postal je celo poveljnik bataljona. Februarja 1939 se je moral z mnogimi drugimi umakniti čez Pireneje v Francijo, kjer je bil interniran po raznih taboriščih.

Tam se je še dodatno ideološko izuril za vojščaka revolucije. Julija 1941 se mu je uspelo prek Nemčije vrniti v Slovenijo, kjer ga je komunistično vodstvo takoj vpreglo v svojo revolucijo. Oktobra je na Štajerskem postal komandant Štajerskega bataljona. Ta je med drugim napadel Šoštanj, kar smo potem desetletja slavili kot "osvoboditev Šoštanja", v resnici pa je šlo za navaden roparski pohod. Take "akcije" so potem sledile druga za drugo in povzročile, da so se Nemci znašali nad nedolžnimi ljudmi in množično streljali talce. Oktobra se je Rozman zadrževal na Dobrovljah in tam je vodil prvi večji poboj civilistov.

Za Rozmanom le smrt in opustošenje

V začetku decembra se je vrnil v Ljubljano, kjer so mu dodelili Dušana Kvedra, tudi španskega borca, s katerim sta bila poslej nerazdružljiv dvojec. Kamor koli sta leta 1942 šla s svojo partizansko enoto, povsod je za njima ostajalo uničenje in mnoge smrti ter trpljenje. Partija ju je najprej poslala na Dolenjsko, kjer sta oblikovala II. Štajerski bataljon. Z enoto sta taborila na Pugledu, ki je s tem postal "osvobojeno ozemlje" in s tem območje partizanskega terorja. Ob poskusu preboja t. i. druge grupe odredov na Štajersko maja 1942 sta "Španca" Rozman in Kveder povzročila dva množična pokola civilistov: najprej peterice izpod Urha, potem pa še pet članov Černetove družine v Gozd-Reki. Kardelj julija piše, da so Rozmanovi partizani mesečno ubili 60 ljudi. Poleti je Rozman vodil drugo grupo odredov prek Gorenjske, vendar je na Štajersko prišlo le 130 borcev od 541, pa še ti so bili nesposobni nadaljnega partizanjenja. Padlo je na desetine borcev, poleg tega so na svoji poti ubili številne civiliste. Rozmanovo partizanjenje jeseni 1942 in spomladi 1943 je bilo prava katastrofa. Poleg roparskih akcij in ubijanja civilistov so Nemci najstrože kaznovali vsako Rozmanovo akcijo. Ustreljenih je bilo več kot sto talcev, za popolnoma nepomembno akcijo v Krašah 4. novembra kar 97. Ko so jih Nemci na Dobrovljah končno razbili, je samo v enem dnevu ugasnilo 121 življenj. Sledila je tragedija za tragedijo, na koncu s popolnim pokolom Pohorskega bataljona 8. januarja 1943. Junija 1943 so Rozmanovo pustošenje na Štajerskem pretrgali strelji, bil je hudo ranjen in partijsko vodstvo ga je potegnilo na Dolenjsko. Tam so ga nagradili s funkcijo vodje glavnega partizanskega poveljstva. Septembra in oktobra 1943 so sledili pokoli okoli 600 vojnih ujetnikov. Dokler ga ni 7. novembra 1944 raznesla angleška mina, je s svojo partizansko vojsko povzročil smrt na tisoče Slovencev in strahotno opustošenje povsod, kjer se je gibala njegova vojska.

Doklej pajdašenje z borci?

Najbolj bode v oči, da se vodstvo Slovenske vojske spušča v takšna sporna dejanja. Resnica o partizanstvu in o Rozmanu je danes več kot znana. Ta je seveda lahko za marsikoga, ki je doslej v svoji glavi gojil indoktrinirane resnice in mite, boleča, toda s tem se moramo sprijazniti, ne pa se delati, kot da se ni nič zgodilo oziroma kot da nič ne vemo. Skrajni čas je, da bi Slovenska vojska začela bolj skrbeti za svojo usposobljenost in za svojo podobo in se ne bi več ukvarjala s sporno in celo zločinsko preteklostjo. Na raznih borčevskih slavnih redno videmo častno stražo Slovenske vojske. Pajdašenje z borci je izrazito politično-ideološki projekt in čas bi bil, da bi se vojska depolitizirala oziroma otresla sedanje tesne navezave na borčevsko organizacijo.

V. M.

Foto: Dane Kostric

V vojašnici Franca Rozmana-Staneta v Ljubljani so pripravili osrednjo proslavo ob 60. obletnici Rozmanove smrti.

Skrajni čas je, da bi Slovenska vojska začela bolj skrbeti za svojo usposobljenost in za svojo podobo in se ne bi več ukvarjala s sporno in celo zločinsko preteklostjo. Pajdašenje z borci je izrazito politično-ideološki projekt in čas bi bil, da bi se vojska depolitizirala oziroma otresla sedanje tesne navezave na borčevsko organizacijo.

Pogovori o sestavi nove vlade so v polnem teku. Kot se zdi, ima pri tem še največ težav Borut Pahor, ki mu je predsedstvo ZLSD preprečilo, da bi začel pogajanja o vstopu stranke v vladno koalicijo.

Potem ko je Janez Drnovšek v sredo mandat za sestavo nove vlade po pričakovanju zaupal predsedniku SDS Janezu Janši, je slednji že naslednji dan začel uradne pogovore (do takrat je bila večina pogovorov neformalna) s strankami, ki bi utegnile stopiti v novo koalicijo. Janša se je že na začetku pogovorov lotil zelo široko, saj je napovedal, da se

Borut Pahor (na sliki pred srečanjem z Janšo) je lahko v petek Janezu Janši dejal le, da v stranki ni enotnosti za vstop v koalicijo.

Muke po Pahorju

bo pogovarjal z vsako stranko, ki sodelovanja v koaliciji ni izrecno zavrnila. Tako se je v sredo najprej sel s strankami, za katere je največja verjetnost, da bodo stopile v vladno koalicijo, to so SDS, NSi, SLS in DeSUS, v petek in v začetku tega tedna pa še s predstavniki ZLSD, LDS in obeh manjšin. Pogovori z NSi, SLS in DeSUS so bili bolj kot vprašanje, ali bodo omenjene stranke stopile v koalicijo, saj so za to že izrazile pripravljenost, namenjeni usklajevanju nekaterih še odprtih programskih vprašanj koalicijske pogodbe. Kot je bilo mogoče razbrati po pogovorih, je odprtih vprašanj vse manj, kljub temu pa je Jan-

ša napovedal, da se bodo o nekaterih še usklajevali v naslednjih dneh. Še najmanj neusklajenih vprašanj imata SDS in NSi, ki sta večino svojega programa in stališč uskladili že pred volitvami znotraj koalicije Slovenija. Nekaj več odprtih vprašanj ima koalicija Slovenija s SLS in DeSUS. Prva si denimo želi, da bi dali v koalicijski pogodbi večji poudarek njenim "tradicionalnim" področjem, to so lokalna samouprava, zdravstvo, šolstvo in zunanja politika, druga pa, da bi bilo v pogodbi še natančneje opredeljeno delovanje koalicije na področju dela, družine in socialnih zadev. Ker sta DeSUS in SDS pretekli teden že dosegli

dogovor o načinu usklajevanja pokojnin s plačami, ki je bil za upokojensko stranko ena od prednosti programskega dela koalicijske pogodbe, in ker vprašanja, ki bi jih želela v koalicijski pogodbi natančneje zapisati SLS, niso takšna, da o njih ne bi bilo mogoče doseči dogovora, je pričakovati, da stranke kakšnih večjih zapletov pri usklajevanju vsebinskega dela pogodbe ne bodo imele in da se bodo lahko v naslednjih dneh končno posvetile tudi kadrovskim vprašanjem.

Nezaupnica Pahorju

Za zdaj je torej zelo verjetno, da bodo v novi vladni koaliciji se-

dele SDS, NSi, SLS in DeSUS, v poziciji pa bodo LDS, ZLSD in SNS. SNS je svojo opozicijsko vlogo napovedala že pred časom, tako da Janša pogajanj o vstopu v koalicijo z njo sploh ni začel, ZLSD je na petkovem pogovoru možnost, da bi vstopila v vladno, prav tako zavrnila, LDS pa je napovedala, da bo s svojo odločitvijo o vstopu počakala na ponudbo, ki ji jo je za ponedeljek obljubil Janez Janša. Kot se zdi, je imel s pogovori o vstopu v koalicijo še največ težav predsednik ZLSD Borut Pahor. Tako je še v začetku preteklega tedna javno podrl Janševo kandidaturo za mandatarka

Seja predsedstva, na kateri se je vodstvo ZLSD odločalo o vstopu v vladno koalicijo, je postregla s še eno nezaupnico Borutu Pahorju.

Najbolj naj bi se proti vstopu združene liste v Janševo koalicijo zavzemala prekaljeni komunistični maček Miran Potrč in njegov ideološki zadržki del stranke.

Za največ dogajanja v dosedanjih ponedeljkih Janezu Janši sporoč

in napovedal, da se bo v stranki zavzemal za to, da bi začeli pogajanja za vstop v vladno koalicijo, vendar je že čez dva dni, v četrtek, doživel hladno prho. Predsedstvo stranke na četrtekovi seji, na kateri so razpravljali o Janševem povabilu, naj ZLSD začne pogovore o vstopu v koalicijo, omenjenih dveh predlogov niso podprli (proti temu sta bili dobri dve tretjini članov), po seji vidno jeznemu Pahorju pa ni ostalo drugega, kot da je naslednji dan, ko bi se morala začeti pogajanja o vstopu stranke v koalicijo, Janši povedal, da stranka pogajanj ne bo začela. Kot je Janši dejal Pahor, so stališča v stranki preveč neenotna, da bi ZLSD v primeru vstopa v koalicijo lahko bila zanesljiv vladni partner. Katere pomisleke zoper vstop združene liste v koalicijo so imeli člani predsedstva stranke in kdo je glasoval proti pogajanjem o tem, ni znano, lahko pa na podlagi nekaterih izrečenih stališč, ki so jih nekaterih člani predsedstva stranke izrekli v zadnjih tednih, sklepamo, da je za pogajanja glasoval zmernejši tabor, zbran okoli Pahorja, proti pa so bili najverjetneje v ortodoksnem, bolj ideološko obremenjenem taboru, zbranem okoli Mirana Potrča in Aurelia Jurija. Prav Potrč, neformalno pa tudi Juri sta bila namreč tista, ki sta v zadnjih tednih izražala največ pomislekov zoper vstop ZLSD v vladno koalicijo.

Ob vsem tem se seveda postavlja vprašanje, kako bo v prihodnje ravnal Borut Pahor, za katerega se

Predsednik države Janez Drnovšek je po pričakovanju mandatstvo podelil zmagovalcu volitev predsedniku Slovenske demokratske stranke Janezu Janši.

zdi, da je za ZLSD dober le, kadar mora zanjo na volitvah nabirati volilne glasove, medtem ko mu stranka takrat, ko bi morala uveljaviti njegova stališča, ne sledi. Poleg tega ima že ves čas težave s skrajno levičarskim in ideološko obremenjenim delom stranke, ki mu pod noge meče polena. Spomnimo se pozivov, naj odstopi, pa oglasa podmladka ZLSD, ki ga vodi Jurijev sin Luka Juri, da iščejo novega predsednika, itd. Bo Pahor še enkrat mirno pozrl strankino nezaupnico ali bo tokrat vendarle premislil, ali naj v takšni stranki sploh še sodeluje?

Rop – do kdaj še?

Sicer pa Pahor v dneh, ko Janez Janša sestavlja koalicijo, ni edini predsednik, ki se sooča s težavami v svoji stranki. Že pretekli teden smo pisali, da ima resne težave tudi predsednik Liberalne demokracije Slovenije Anton Rop, le da te niso povezane z vstopom v koalicijo, ampak s poraznim izidom stranke na zadnjih volitvah. Tako naj bi se, kot smo že pisali, pred nedavnim v enem izmed

znanih ljubljanskih gostišč na večerji zbrala t. i. ZSMS-jevska struja v stranki (Borut Šuklje, Tone Anderlič, Jožef Školč in predsednik NLB v Beogradu Igor Lavš) in med drugim razpravljala o morebitni zamenjavi na vrhu stranke. Čeprav omenjenemu sestanku v LDS v zadnjih dneh niso pripisali večjega pomena, je samo srečanje vendarle pokazalo na to, da Rop v stranki počasi izgublja podporo. Dovolj zgovorno za to je na primer dejstvo, da Rop dolgo časa ni videl potrebe, da bi zaradi izida, ki ga je stranka dosegla na volitvah, vodstvu stranke ponudil svoj odstop, po omenjenem sestanku, ko je očitno uvidel, da teorije, da v stranki ni sporov, ne more več zagovarjati, pa je javnosti takoj sporočil, da bo na kongresu stranke, ki naj bi bil januarja naslednje leto, ponudil svoj odstop.

Seveda je za zdaj težko napovedati, kakšne spremembe bo LDS prinesel kongres in ali bo na njem moral Rop odstopiti kot predsednik stranke. Za zdaj je jasno le, da bo njegova podpora odvisna pred-

vsem od moči številnih struj, ki so se v zadnjih letih oblikovale znotraj stranke. Kot je slišati, naj bi si ZSMS-jevska struja, v kateri so Školč, Anderlič, Šuklje in drugi, na mestu predsednika želela videti Jožefa Školča. V t. i. gospodarski struji, kamor poznavalci uvrščajo predsednika uprave Istrabenza Igorja Bavčarja, Jelka Kacina in Gregorja Golobiča, bi menda na mestu predsednika želeli videti Bavčarja, svoje interese pa imajo zagotovo tudi v drugih strujah.

Janševa prva manjša zadrega

Vse to seveda kaže, da bo dogajanje v LDS v naslednjih dveh mesecih še zelo razburljivo, kar pa ne velja za pogajanja o novi vladni koaliciji, saj so ta veliko bolj umirjena in predvidljiva. Še največ dogajanja je vanje vnesla ponedeljkova napoved liberalne demokracije, da si želi nadaljevati pogajanja o sodelovanju v koaliciji. Ker kakšnih resnih možnosti za vstop LDS v koalicijo za zdaj ni, kar priznavajo tudi v liberalni demokraciji, je jasno, da je bila takšna odločitev bolj taktična poteza liberalne demokracije. Z njo želijo v LDS doseči, da bo na koncu Janša tisti, ki jim bo rekel ne in s tem pokazal, da ni enako odprt za vse stranke. No, zanimivo bo videti, kakšna bo konkretna ponudba, ki naj bi jo v skladu s ponedeljkovim dogovorom za vstop v koalicijo LDS v teh dneh ponudil Janša, in predvsem kakšen bo odgovor LDS nanjo. Bo ponudba takšna, da bi jo v LDS lahko sprejeli, ali takšna, da nadaljnja pogajanja ne bodo več mogoča? Še najverjetneje je, da bo Janša LDS na koncu postavil takšne pogoje, ki jih ta ne bo mogla sprejeti, s čimer si bo sicer nakopal očitke, da je bilo njegovo povabilo na pogajanja samo nekakšno lažno dokazovanje odprtosti, vendar se bo vsaj rešil LDS, ki je v vladi verjetno ne želi videti. Do tega ima vsekakor pravico, saj je navsezadnje naloga mandatarja, da najprej preuči vse možnosti, ki se ponujajo za sestavo vlade, nato pa se odloči, katero od strank bo povabil v vladno koalicijo.

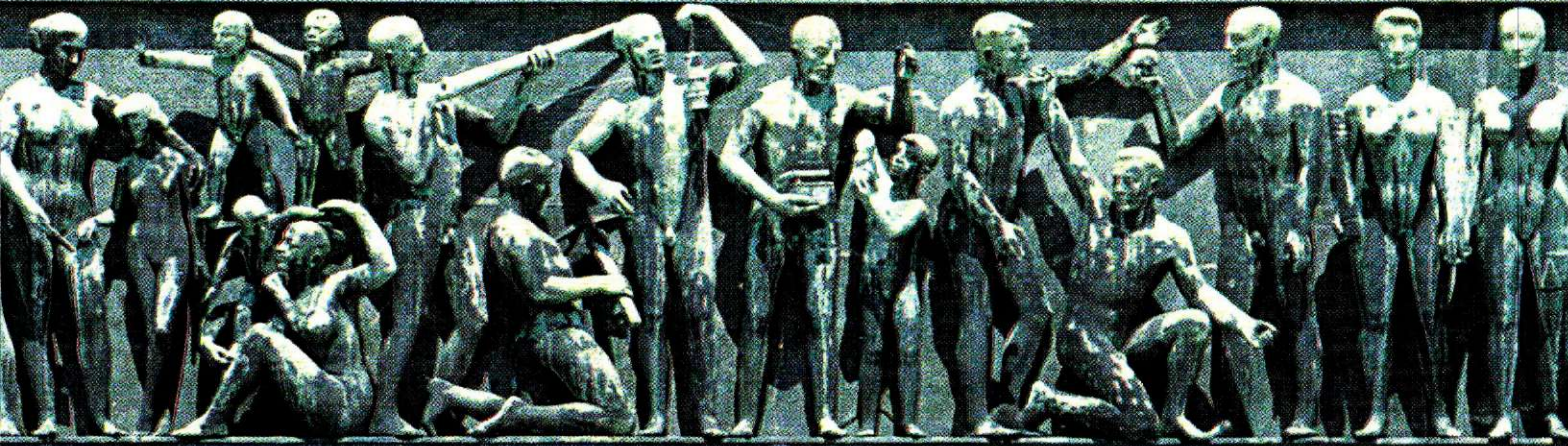
Aleš Kocjan

Pogovorih o novi vladni koaliciji je poskrbela LDS, ki je la, da si želi nadaljevati pogajanja o vstopu v vlado.

Z manjšimi težavami znotraj stranke se sooča tudi predsednik DeSUS Anton Rous, vendar je stranka glede vstopa v koalicijo veliko bolj enotna kot na primer ZLSD.

Spremembe treh zakonov

Poslanci SDS, NSi, SLS in DeSUS so predlagali državnemu zboru obravnavo predlogov treh zakonov, s katerimi bi nova vlada še pred formalnim imenovanjem uzakonila rešitve, ki bi ji omogočile kar najracionalnejše in učinkovito oblikovanje izvršilne veje oblasti.

Gre za zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o vladi, zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o upravi in zakon o dopolnitvi zakona o poslancih. Z uveljavitvijo prvega bi odpravili ministrstvo za informacijsko družbo, ki v praksi nikakor ni upravičilo svojega obstoja, ustanovili pa bi ministrstvo za javno upravo, v katerem bodo združene doslej razpršene vladne službe in državna uprava. Ministrstvo za šolstvo, ki v minulem mandatu ni ustrezno delovalo, bo razdeljeno na dve ministrstvi, in sicer na ministrstvo za šolstvo in šport ter na ministrstvo za visoko šolstvo in znanost. S tem želi vlada dati večji poudarek znanju, ki v procesih globalizacije edino dolgoročno omogoča hitrejši razvoj. Cilj predlagateljev zakona je tudi poceniti delo vlade, zato je predlagana odprava nekaterih funkcij, predvsem vladnih ministrskih svetnikov, ki jih drugod po svetu ne poznajo. Sprememba zakona o upravi je po mnenju predlagateljev potrebna zaradi usklajenosti predpisov s t. i. vladnim zakonom, saj daje pravno podlago za prilagoditev organizira-

nosti državne uprave novi sestavi vlade, hkrati pa odpira tudi nekatere možnosti za pocenitev delovanja državne uprave oziroma njenih delov.

Kot pravijo predlagatelji, je sprememba zakona o poslancih povezana z že v času Ropove vlade uveljavljenimi spremembami predpisov s področja državne uprave, s katerimi je bila funkcija državnega sekretarja preoblikovana in povsem politično funkcijo namestnika ministra. Temu bo poslej prilagojena tudi rešitev glede poslanskega mandata, ki bo miroval v času, ko bi poslanec prevzel funkcijo državnega sekretarja, v primeru predčasnega odhoda s te funkcije pa bi imel poslanec možnost vrnitve v državni zbor. Nadomestni poslanec, ki bi to funkcijo opravljal v tem času, bi se moral iz državnega zbora posloviti. Gre torej za rešitev, ki jo sedanja pravna praksa že pozna v zvezi z ministri, le da bo poslej ta možnost razširjena še na državne sekretarje kot njihove namestnike.

Oblikovanje teles

V državnem zboru že intenzivno potekajo pogovori o oblikovanju delovnih teles in razdelitvi vodilnih funkcij. Predsednik državnega zbora France Cukjati je pripravil prvi osnutek vodilnih funkcij v delovnih telesih in ga predstavil vsem poslanskim skupinam. Po Cukjatijevem mnenju so predstavniki poslanskih skupin dosegli razmeroma visoko soglasje glede števila delovnih teles, nekoliko bolj nezadovoljni pa so z razdelitvijo vodilnih funkcij v dveh strankah, in

sicer v liberalni demokraciji (LDS) in združeni listi (ZL), saj menijo, da ni realnega razmerja med vodilnimi mesti in velikostjo poslanske skupine. Takšne očitke je zanikal vodja največje poslanske skupine Mirko Zamerlik, ki meni, da je razdelitev vodilnih mest več kot ugodna za LDS. Predlog namreč predvideva, da ima LDS štiri predsedniška in šest podpredsedniških mest, SDS pa šest predsedniških in dve podpredsedniški mesti.

Zadnji rok za ustanovitev parlamentarnih delovnih teles je 21. november. Do takrat morajo poslanske skupine preučiti Cukjatijev predlog in se med seboj uskladiti. V nasprotju s prejšnjim mandatom naj bi se v tem mandatu drastično zmanjšalo število članov v posameznih odborih. Vsak poslanec bo tako odslej sedel v največ treh delovnih telesih.

Do nekaterih konkretnih dogovorov pa je prišlo že na seji kolegija predsednika državnega zbora. Tako se jim je uspelo dogovoriti o ustanovitvi in nalogah novega parlamentarnega odbora za notranjo politiko, o številu članov in o razdelitvi vodilnih funkcij. SDS bo v njem imela pet članov, LDS tri, ZL in NSi po dva, SLS, SNS in DeSUS pa po enega člana, prav tako pa bo članica odbora poslanka madžarske skupnosti Maria Pozsonec.

Janša v Bruslju

Predsednik Slovenske demokratske stranke Janez Janša se je minuli teden mudil v Bruslju. Udeležil se je vrhunskega srečanja Evropske ljudske stranke, ki je bilo sklicano pred

pomembnimi odločitvami na evropskem svetu. Na srečanju so obravnavali poročilo o uresničevanju lizbonske strategije, predloge za čimprejšnje oblikovanje nove evropske komisije, ki jih je podal predsednik José Manuel Barroso, in vprašanje članstva Turčije v EU.

Dimitrij Rupel se je sešel z zunanjim ministrom Črne gore

Predsednik odbora za zunanje zadeve pri strokovnega svetu SDS Dimitrij Rupel se je minuli teden sešel z ministrom za zunanje zadeve Črne gore Miodragom Vlahovićem. Rupel je gosta pozdravil v imenu predsednika Slovenske demokratske stranke Janeza Janš, ki ga je predsednik države Janez Drnovšek dan pred srečanjem Rupel-Vlahović predlagal za mandatarja prihodnje vlade. Pri tem je Rupel gostu pojasnil zapleten postopek oblikovanja nove vlade in poudaril, da si SDS prizadeva oblikovati trdno vladno koalicijo. Na zunanjepolitičnem področju nova vlada ne načrtuje večjih sprememb in pričakuje nadaljevanje dobrih odnosov s Črno goro. Sogovornika sta osrednjo pozornost namenila položaju držav jugovzhodne Evrope, zlasti v luči predsedovanja Slovenije Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi prihodnje leto. Črnogorski zunanji minister Vlahović je izpostavil pomembno vlogo Slovenije kot članice Evropske unije v jugovzhodni Evropi in izrazil zadovoljstvo nad dobrimi dvostranskimi odnosi med Slovenijo in Črno goro.

Mihaela Praprotnik

Izgubljeno mesto

Odmevi na italijanske proslave ob petdeseti obletnici priključitve Trsta Italiji, ki so minile v znamenju poveličevanja nacionalističnih čustev in zgodovinske pozabljenosti, se še niso polegli.

Letošnje leto v Furlaniji-Juljski krajini mineva v znamenju številnih proslav petdesete obletnice londonskega memoranduma, s katerim sta cona A Svobodnega tržaškega ozemlja (STO) in znotraj nje mesto Trst oktobra 1954 prešla pod Italijo. Obletnica je predvsem podžgala nacionalistične strasti na italijanski (skrajni) desnici in oživila zastarela gesla, ki smo jih lahko poslušali v preteklih mesecih. Ker je tudi na slovenski strani vse prepogosto slišati nekritične reakcije in vzdikanje partizanskih gesel, je na tem mestu primerno osvežiti zgodovinski spomin in se vprašati, čigav je Trst v resnici.

Od nekdanj samosvoje mesto

Mesto, o katerem govorimo, se ponaša z zelo bogato zgodovino, z gotovostjo pa lahko trdimo, da je teorija o "najbolj italijanskem mestu" laž s kratkimi nogami. Kdor se je že sprehajal po tržaških ulicah in videl kaj več

od trgovinskih izložb, je verjetno dobil vtis, da še zdaleč ne gre za značilno italijansko mesto, ampak da prej spominja na avstrijska središča. Prav Avstrija je tu pustila najmočnejši pečat.

Svobodni tržaški komun je obstajal vsaj od 12. stoletja, 1382 pa je zaradi beneškega pritiska (vsa sosednja obalna ozemlja so tedaj pripadala Benečanom) prostovoljno prešel pod Habsburžane, čeprav je ohranil svojo posebnost. Sicer pa so se v okolico mesta, ki so ga ustanovili že Rimljani, od 7. stoletja dalje naseljevali predniki Slovencev in se kot obrtniki in trgovci uveljavljali tudi v mestu. Če je bilo v 15. stoletju 30 odstotkov prebivalcev Slovanov, je bilo zaledje, kot je večinoma še danes, popolnoma slovensko. Izrednega po-

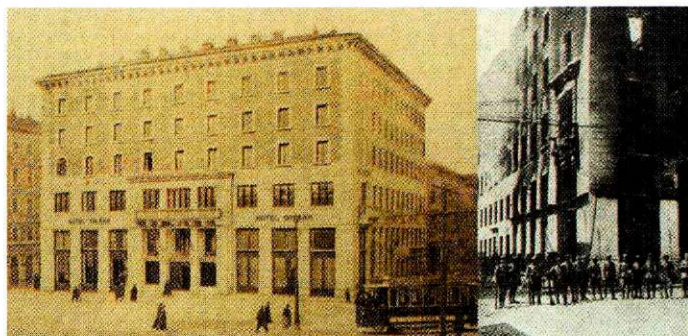
mena za nadaljnji razvoj je bilo določilo, ki so ga Habsburžani sprejeli 1461, da mora vse blago, namenjeno iz Kranjske na beneško ozemlje, skozi Trst. Zaradi tega so nastali hudi spori z Benečani, ki so imeli močno pristanišče v Kopru, a je Trst dolgoročno prevladal. Mesto je za Slovence že zelo zgodaj postalo pomembno tudi s kulturnega vidika, saj lahko z razlogom trdimo, da je postalo v 16. stoletju pod skofom Bonomom, Trubarjevim pokroviteljem, središče slovenskega humanizma in renesanse.

Dokončni razmah je mesto doživelo leta 1719 z razglasitvijo svobodnega pristanišča in s tem povezanimi carinskimi olajšavami ter s hkratno ustanovitvijo trgovske Orientalne kompanije. Leta 1769 je Ma-

rija Terezija carinske olajšave razširila na celotno tržaško ozemlje. Trst je tako postal eno od gospodarskih središč avstrijske monarhije, prebivalstvo je številčno naraščalo, ustanovljene so bile borza in vrsta zavarovalnic. Zaradi zagotovljenih verskih svoboščin so se v mesto priseljevali podjetniki najrazličnejših narodnosti in veroizpovedi (Armenci, Grki, Srbi, Judje, Nemci), dokaz tega pa so številne verske stavbe (Trst se ponaša z največjo sinagogo in Evropi).

Težavna uveljavitev Slovencev

Kljub tej pisani podobi prebivalstva pa se je slovenski element družbeno in predvsem politično le stežka uveljavljal. V 19. stoletju se je v mestu naseljevalo prebivalstvo iz vse Primorske, trgovsko-financiernu razvoju pa se je pridružila pomembna upravna vloga v sklopu avstrijskih dežel, ki čemur je pripomogla leta 1857 dograjena Južna železnica, ki je mesto povezala z Dunajem. Trst je v obdobju narodnega prebujanja odigral izredno pomembno vlogo, pa ne le zato, ker je bilo največje slovensko mesto. V Trstu so se namreč tiskali številni slovenski časopisi, ustanavljala so se razna društva, Slovenci so bolj kot na Kranjskem do preloma stoletja postali tudi ekonomsko pomembna in samo-

Narodni dom v Trstu je bil zgrajen leta 1904 po načrtu Maksa Fabianija, v njem pa so dobile svoj prostor številne slovenske kulturne ustanove. Njegov požig leta 1920 je bil znanilec težkih časov za tržaške Slovence.

Demonstracije za priključitev Jugoslaviji marca 1946. Prihodnji položaj Trsta še dolgo po koncu vojne ni bil jasen. Zavezniki so povsem preslišali jugoslovanske argumente.

Zavezniški poveljnik za Sredozemlje Harold R. Alexander. Njegove čete so maja 1945 prišle v Trst le korak za jugoslovanskimi, a so zavezniki po diplomatski krizi junija iste leta vseeno prevzeli upravo nad mestom.

Vseitalijanski shod alincev maja letos v Trstu; številni vojaški shodi, ki so se letos zvrstili v glavnem mestu Furlanije-Juljske krajine, so šli na roko tržaškimi političnim krogom, ki pačijo zgodovinski spomin.

stojna skupnost. Zastopanost podeželja in s tem Slovencev v tržaškem mestnem svetu pa je bila že tedaj, čeprav pod Avstrijo, kritična. Trst je v času nastanka nacionalnih držav, tudi italijanske, čedalje bolj postajal predmet skomin iredentistov, katerih ideologija je videla v Avstriji "ječo narodov", v Trstu pa eno od "neosvobojenih ozemelj", ki morajo, tudi s silo, preiti pod suvereno oblast Kraljevine Italije.

Iredentizem se je težko skladal z multikulturalnostjo, ki se je med Slovenci kazala v narodnem prebujanju. V dobi taborov se je s svetlimi črkami zapisal tudi tabor v Dolini pri Trstu, na katerem se je leta 1870 zbralo 10.000 zavednih Slovencev. Že tedaj je kljub intenzivnemu delovanju slovenskih društev občinska uprava zavirala ustanavljanje slovenskih šol, prepovedovala slovenske napise celo na nagrobnikih, slovenske govore na sejah občinskega sveta itd. Trst je zaradi socialne sestave prebivalstva kmalu postal tudi eno od središč Jugoslovanske socialdemokratske stranke (naj vas ime ne zavede, saj je šlo za socialdemokratsko stranko Slovencev v avstrijski monarhiji) in celo sedež njenega glasila Delavec (kasneje preimenovanega v Rdeči prapor).

Raznarodovanje in vojna

Leta 1911 je bilo v Trstu 65 odstotkov Italijanov in 25 odstotkov Slovencev oz. 48.000, kar je delalo iz Trsta mesto z največjim številom slovenskega prebivalstva. Slovenci so razpolagali tudi z gospodarskim ogrođjem (bančne, ladjarske in druge ustanove), na podlagi katerega so lahko vzpostavili tudi ustanove, ki so zagotavljale narodovo kulturno samobitnost (leta 1904 zgrajen Narodni dom).

Vendar je po veliki vojni, ko je mesto skupaj s Primorsko po določilih londonskega sporazuma pripadlo Italiji, nova italijanska oblast uničila večino pridobitev slovenske skupnosti. Že leta 1920, dve leti pred Mussolinijevem prevzemom oblasti, so fašisti požgali Narodni dom, poleg ekonomske migracije iz Trsta v Ameriko in drugam (Avstrija je zagotavljala več poslov) se je začela tudi politična, predvsem v Jugoslavijo. Slovenske zadruga so bile razpuščene, izvajala se je prisilna asimilacija, večino ulic so preimenovali po vidnejših iredentistih. Odgovor Slovencev, ki so bili prisiljeni živeti v takih razmerah, je bil enako silovit in je pripeljal do ustanovitve organizacije TIGR (Trst - Istra - Gorica - Reka), ki je fa-

šističnemu nasilju odgovarjala s sabotažnimi in tudi terorističnimi akcijami. Fašistični režim je s Tigrom obračunal v največji meri na obeh tržaških procesih, do konca vojne pa je gnev Slovencev ostal večinoma potlačen.

Po kapitulaciji Italije (8. september 1943) je sledila nemška okupacija. Že na drugem zasedanju Avnoja novembra 1943 pa je bil sprejet sklep o priključitvi Trsta in Slovenskega primorja Jugoslaviji. Ko je pred koncem vojne postalo jasno, da je Tito v celoti zapadel pod Stalinov vpliv, je za Churchilla in zahodne zaveznike postalo ključnega pomena, da Trsta zaradi izjemne strateške lege (povezava med Sredozemljem in alpskim prostorom) in morebitne destabilizacije Italije, za katero ni bilo popolnoma jasno, v katerega od nastajajočih blokov se bo vključila, ne dajo Jugoslaviji. Začel se je "mrtvi tek" za Trst, v katerem je bila jugoslovanska armada za korak hitrejša od Anglo-Američanov, saj so jugoslovanski tanki prišli v mesto 1. maja 1945 (prve enote feldmaršala Alexandra so z zahoda prišle naslednji dan), s čimer se je začela 40-dnevna jugoslovanska zasedba mesta. Po krizi med dotedanjimi zavezniki in zahtevi po umiku Tito-

ve vojske vzhodno od predlagane t. i. Morganove črte sta bila sklenjena beograjski in nato devinski sporazum, na podlagi katerih je jugoslovansko vojaško navzočnost in oblast osvobodilnih odborov 12. junija zamenjala zavezniška vojaška uprava.

Fojbe, čigav greh?

Velik madež na slovenski (jugoslovanski) strani, ki pa je le delno izhajal iz zamer, ki so se kuhale v dvajsetletnem fašističnem preganjanju, so bile fojbe. V ta kraška brezna so komunisti zmetali do danes neznanu število domnevnih nasprotnikov. Seveda pa je treba pojasniti, da teza italijanskih krogov, da je šlo za etnično čistko, naperjeno samo proti Italijanom, ne drži. V brezna so komunisti poslali vse prave in domnevne nasprotnike režima ne glede na narodnost. Med Slovenci v Trstu in na Primorskem pa je bilo ljudi, ki so pretrpeli fašistično gorje in niso (še) doživeli komunističnih represalij, razmeroma malo. Naj ob omembi fojbe spomnimo samo na dve imeni, ki bosta zmeraj ostali simbol trpljenja Slovencev pod fašizmom med vojno; tržaška Rižarna in taborišče v furlanskem Gonarsu sta dovolj zgovorna primera.

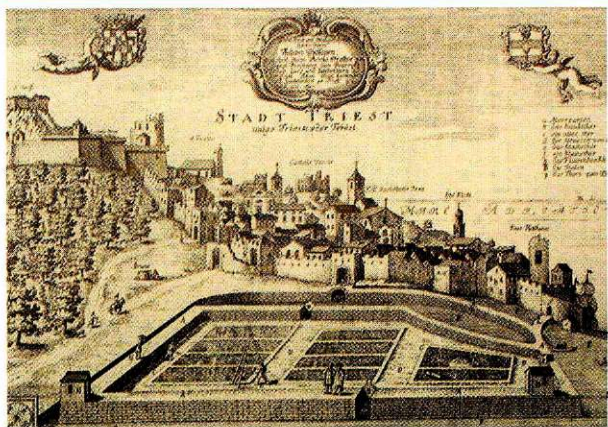
Dosedanji podpredsednik italijanske vlade in novi zunanji minister Gianfranco Fini je za splitski časopis Slobodna Dalmacija znova natrosil neprimerne izjave glede italijanstva Istre in Dalmacije.

Prejšnji konec tedna so potekale še zadnje slovesnosti, ki so jih tržaške mestne oblasti pripravile ob petdeseti obletnici londonskega memoranduma. Poudarek je bil bolj na nacionalističnih čustvih kot na spravljivosti.

Bakrorez Trsta v Valvasorjevi Slavi vojvodine Kranjske: mesto je bilo od nekdaj tesno povezano s slovenskimi deželami, zlasti promet s Kranjsko je bil izjemno živahen.

Podoba z medvojnega razglednice z grbi vseh (z izjemo Reke) "neovbojenih" dežel (Trst, Tridentinsko, Istra, Dalmacija), ki so bile po mnenju italijanskih desničarjev zmeraj italijanske.

Tržaško pristanišče danes. Pomorski promet je bil ključnega pomena za razvoj mesta, nedavni umik Luke Koper s sedmega pomola pa kaže, da so nacionalistični interesi prevladali nad gospodarskimi.

Na mirovnih pogajanjih, na katerih je bilo v igri celotno ozemlje, ki ga je Italija dobila po prvi svetovni vojni (t. i. Julijska krajina), je jugoslovanska pogajalska skupina pod Kardeljevim vodstvom zagovarjala nerazdružljivost Trsta in njegovega zaledja, ki je bilo popolnoma slovensko. Zmagovalci so odločili drugače; z ustanovitvijo Svobodnega tržaškega ozemlja septembra 1947, upravno razdeljenega na cono A pod zavezniško vojaško upravo in cono B pod vojaško upravo jugoslovanske armade, pa je nekaterim že postalo jasno, da je Trst, ki je pripadel coni A, dejansko izgubljen, in to kljub dejstvu, da je jugoslovanska stran predlagala za mesto izjemen status; postal naj bi sedma zvezna republika, italijanska skupnost, ki je bila v mestu večinska, pa bi s tem uživala veliko mero avtonomije, saj bi imela večino v republiški skupščini, zagotovljeni bi ji bili tudi narodna in jezikovna posebnost (status italijanske manjšine v povojni Jugoslaviji priča, da bi se to najverjetneje tudi uresničilo). A že prej, v času krize leta 1945, so iz Moskve dali vedeti, da zaradi enega mesta, čeprav še tako pomembnega, ne bodo začeli tretje svetovne vojne. To je bil že močan pečat, ki je zaznamoval usodo Trsta, po informirojevskem sporu pa je Jugoslavija pri zagovarjanju svojih stališč ostala brez zaveznikov.

Razmere na STO so medtem doživljale obdobja večje in manjše napetosti, vendar je bila usoda mesta, kot že rečeno, zapečaten. S podpisom londonskega memoranduma 5. oktobra 1954 je cona A s STO dokončno pripadla Italiji. Vendar italijanska stran v nasprotju z jugoslovansko sporazuma ni ratificirala, tako da je

bilo vprašanje meje in slovenske manjšine dorečeno šele s podpisom osimskih sporazumov leta 1975.

Bitke ni konec

Kot pa žal vemo, je zaščitni zakon za Slovence v Italiji tako rekoč stvar včerajšnjega dne, pri čemer se mestne oblasti v Trstu na čelu z županom Dipiazzi trudijo, da ne bi zaživel, in postavljajo omejitve dvojezičnosti, ki v samem mestu še ni zaživila.

Zadnje poglavje v odnosih med italijansko in slovensko skupnostjo v Trstu, kjer se kulturni, politični in gospodarski vidiki zmeraj močno prepletajo, je sedmi pomol tržaškega pristanišča, ki ga je Luka Koper vzela v zakup, da bi zadostila potrebam po povečanem prometu, ki ga Koper zaradi prostorske stiske ni več zmožna sam. Dogovor o sedmem pomolu je bil sprva na simbolni ravni videti tudi kot preseganje zgodovinskih ločitev, ne nazadnje pa se je obetal dober posel tudi za Italijane. Na tem mestu se ne bomo spuščali v podrobnosti o številnih zapletih, ki so otežili delovanje Luke Koper. Je pa zagotovo zgovorno in simbolno priča tudi o tem, da Tržačani italijanske narodnosti petdeset let po londonskem memorandumu še niso sposobni preseči zgodovinskih zamer.

Svetovljansko mesto, kakršno je bilo, dokler je pripadalo avstro-ogrskega cesarstvu, se še posebno v zadnjem času ob gospodarski krizi čedalje bolj utaplja v brezplodnem, plitvem nacionalizmu. Da pa skrajni tržaški krogi niso osamljeni, pričajo tudi izjave dosedanega podpredsednika italijanske vlade in prihodnjega zunanjega (!) ministra Gianfranca Finija glede Istre in Dalmacije. Ob

tem je treba pojasniti, da je Finijeva vladna stranka Nacionalno zavezništvo naslednica neofašistične politične grupacije. In kaj je prejšnji mesec izjavil gospod Fini za Slobodno Dalmacijo? Da "je bila italijanska vlada preveč naklonjena brezpogojni podpori vstopu Slovenije v EU in ji prizgala zeleno luč, še preden so bila dokončno rešena nekatera vprašanja". V pogovoru, ki ga je Slobodna Dalmacija objavila pod naslovom "Dalmacija, Reka in Istra so od vedno italijanska območja", pa je Fini dal še hujše izjave, da se je namreč že v osnovni šoli od sošolca, ki je bil sin Italijana z Reke, naučil, da so omenjeni kraji "bili in so italijanski". Obveza Italije je po Finijevem mnenju zagotavljanje spoštovanja "različnosti, identitet in manjšin, ki bodo svobodno mislile, govorile, se izraževale v jeziku svojih očetov in dedov. To zahtevamo za Italijane v Istri in Dalmaciji". Strinjamo se s Finijem, da si "današnje Evrope, združene v svojih različnostih, ni mogoče predstavljati brez ohranitve identitete za vse tiste, ki živijo zunaj meja svoje matične države", vendar bi bilo dobro, da bi Fini kot vidni predstavnik italijanskih oblasti poskrbel tudi za spoštovanje pravic slovenske manjšine v Italiji, o čemer pa je – iz nevednosti ali kakšnega drugega razloga – v pogovoru za Slobodno Dalmacijo molčal.

EU razlog za optimizem

Trst je brez zaledja po 1954 gospodarsko in demografsko izredno nazadoval, o čemer pričajo podatki o zmanjšanju prebivalstva z 260 tisoč na 215 tisoč ter o četrtini prebivalstva, ki je starejša od 65 let (mlajših od 15 let pa je komaj 9 odstotkov). Povezovanje znotraj Evropske unije

in preseganje starih zamer sta edina pot za prihodnost mesta v zalivu.

Zadnje izjave politikov in "razkazovanje mišic" z neskončno vrsto shodov (od alpincev do bersaglierjev) je treba razumeti prav v luči odmiranja Trsta, ki se je začelo s prehodom k Italiji. Ker je prastrah pred drugim v mejnih krajih, kar Trst nedvomno je, toliko močnejši, je tudi idealen teren za rast sicer osamljenih nacionalističnih skrajnežev. Iz tega strahu oz. zavesti, da je (bilo) italijanstvo Trsta ogroženo in postavljeno pod velik vprašaj, je treba na ves glas kričati in se širokoustiti s "Trieste italianissima". Trst pa je mejno mesto in stičišče zelo različnih svetov, kar v resnici predstavlja njegovo bogastvo. Izključno italijanski značaj Trsta je razlog, da mesto umira, da ima največji delež upokojencev v že tako zelo demografsko ogroženi Italiji. Kdor je bil kdaj v Trstu, se bo strinjal, da se že na prvi pogled razlikuje od večine italijanskih mest, zato je bolj drži teza, da je Trst najmanj italijansko mesto (manj od Nice ali Monte Carla, ki sta bila svoj čas italijanska).

Krčevit boj desnih skrajnežev lahko razumemo kot labodji spev ideologije, ki je v EU preživeta in bo odmrta, če ne zaradi zgodovinske pravice, zaradi zakonitosti trga, ki tovrstne zaprtosti (umik Luke Koper s sedmega tržaškega pomola) ne bo prenesel. Slavja, kakršnim je bilo mesto priča v preteklih mesecih, nas lahko čustveno prizadenejo, toda njihova pretirana čustvenost je najboljši dokaz, da so skregana z zgodovinskimi dejstvi kot tudi z resničnim stanjem, ki je vse prej kot rožnato. Zato smo lahko Slovenci, zavedajoč se pisane tržaške zgodovine, po svoje optimistični.

Mitja Volčanšek

Za predvolilno kampanjo so vse politične stranke porabile skoraj 700 milijonov tolarjev. S 122 milijoni tolarjev posojil pa so strankam priskočile na pomoč nekatere banke in posamezniki. Več desetih milijonov tolarjev je ostalo še neplačanih.

Največja parlamentarna stranka je bila najvarčnejša, zunajparlamentarni stranki AS in SMS pa danes verjetno boli glava. LDS je porabila dvakrat več denarja, kot ga je zbrala pred volitvami, in je tudi na tem področju ena večjih poraženek.

Bančna posojila

Vse politične stranke so morale

Fotografije: Danc, Kostrič in Gregor Pohleven

Je denar sveta vladar?

najpozneje do 2. novembra državne zboru in računskemu sodišču predložiti končna poročila o financiranju volilne kampanje za oktobrske državnozborske volitve. Po podatkih iz zbranih poročil so stranke, ki so prestopile parlamentarni prag, za predvolilno kampanjo porabile 515,4 milijona tolarjev, zunajparlamentarne stranke pa 166,9 milijona tolarjev. Skupaj so stranke porabile najmanj 682,3 milijona tolarjev. Od tega so same zbrale s prenakazili iz rednih računov strank ali s prispevki 433,1 milijona tolarjev; parlamentarne stranke 386,4 milijona tolarjev, zunajparlamentarne pa 46,7 milijona tolarjev. Pri tem je treba pojasniti, da nekatere manjše zunajparlamentarne stranke poročil še niso oddale ali pa v poročilih niso navedle nobene porabe. Dve od parlamentarnih strank, to sta LDS in NSi, sta za financiranje predvolilne kampanje najeli posojilo. LDS je pri banki SKB najela 30 milijonov tolarjev posojila, NSi pa je 20 milijonov posojila prejela od Raiffeisen Krekove banke. Bolj kot to pa bodo v oči posojila, ki sta jih najeli dve zu-

najparlamentarni stranki. Stranka AS, ki jo vodi Franci Kek, se je zadolžila kar za 42 milijonov tolarjev, od tega ji je Hypo banka posodila 34 milijonov, Festival oziroma samostojni podjetnik Zvonimir Novak iz Novega mesta je posodil 6 milijonov tolarjev, po en milijon pa sta posodili Agencija Renta in družba Konvik iz Novega mesta, ki je v lasti Vike in Francija Keka in je lani imela rekordnih 123 milijonov tolarjev prihodkov, kar je trikrat več kot leto prej. Agencija Renta iz Stopič pri Novem mestu, ki je v lasti Slavka Božiča, je lani svoj prihodek kar posedmerila, ukvarja pa se s pomožnimi dejavnostmi v zavarovalništvu in pokoj-

ninskih skladih. Dodajmo, da je imel podjetnik Novak, ki deluje pod imenom Festival, lani le 6,6 milijona tolarjev prihodkov (prejšnja leta je bilo še slabše), zato je zanimivo, da so stranki AS dodelili posojilo v višini celoletnega prihodka. Stranka mladih Slovenije (SMS) si je 30 milijonov tolarjev sposodila pri Delavski hranilnici. Medtem ko bosta obe parlamentarni stranki lahko vrnila najeta posojila, je to vprašljivo za stranki AS in SMS, očitno pa je, da sta bili vodstvi obeh prepričani, da bosta stranki prestopili parlamentarni prag.

Varčna SDS

SDS, največja parlamentarna

stranka, je za letošnje volilno kampanjo zbrala 66,7 milijona tolarjev, zanjo pa je porabila 83,5 milijona. Stranka je prejela 5,3 milijona tolarjev prispevkov, ki presegajo trimesečno povprečno plačo, za financiranje predvolilne kampanje pa ni najela nobenega posojila. Od prispevkov, ki presegajo trikratno povprečno mesečno plačo, je dva milijona prispevala Zavarovalnica Maribor, 1,5 milijona tolarjev ljubljansko podjetje Virtus, družba KD BDP iz Ljubljane je nakazala milijon tolarjev, 800 tisoč tolarjev pa je stranka prejela od ljubljanskega podjetja SRC.Si. Z rednega strankinega računa so na posebni volilni račun prenesli 20,4 milijona to-

LDS je zbrala najmanj denarja in je pokrila le polovico stroškov predvolilne kampanje.

ZLSD sta denar nakazali podjetji z dvomljivim poslovanjem.

larjev, s sponzorskimi sredstvi pa še dodatnih 46,3 milijona tolarjev. Stranka je imela največ stroškov, nekaj več kot 32,1 milijona tolarjev, s tiskanjem in razobešanjem plakatov, nekaj več kot 24 milijonov tolarjev s tiskanjem in razpošiljanjem volilnega gradiva, z objavami oglasov v medijih je imela skoraj 18 milijonov tolarjev stroškov, za organizacijo in izvedbo predvolilnih shodov pa je odštela nekaj več kot 9 milijonov tolarjev.

V LDS največji minus

V LDS, drugi največji parlamentarni stranki, so za volilno kampanjo zbrali 49,5 milijona tolarjev, porabili pa so skoraj dvakrat več, in sicer 95,702 milijona tolarjev. Od tega so 54,3 milijona namenili za objavo predvolilnih oglasov in sporočil, stroški tiskanja in razobešanja plakatov znašajo dobrih 17 milijonov tolarjev, stroški za predvolilni material znašajo prav tako 17 milijonov tolarjev, za organizacijo predvolilnih shodov pa so odšteli nekaj več kot 6 milijonov tolarjev. Za financiranje predvolilne kampanje je LDS pri SKB najela posojilo v višini 30 milijonov tolarjev. Stranka v času volilne kampanje ni prejela sredstev, ki bi presegala trikratno povprečno mesečno plačo v RS, v zadnjih šestih mesecih pa je bilo takšnih prispevkov deset, od tega največ, po 2,5 milijona tolarjev, so prispevale družbe DZS, SGP Kraški zidar, Energogroup in Debitel, agencija Imelda je prispevala 2,3 milijona tolarjev, Zavarovalnica Maribor dva milijona tolarjev, po 1,5 milijona tolarjev pa Delo prodaja in Gostinsko podjetje Ljubljana. Podjetje Akropola je LDS namenilo milijon tolarjev, SRC.Si pa 800 tisoč tolarjev.

Vse ta podjetja so veliko upala in LDS nakazala denar v želji, da bi to vedela tudi širša javnost.

Združeni listi nakazali denar sporni podjetji

ZLSD je za volilno kampanjo zbrala 72,4 milijona tolarjev, porabila pa je 92,5 milijona tolarjev. Z rednega strankinega računa je bilo na posebni volilni račun prenesenih 23,6 milijona tolarjev, s sponzorskimi sredstvi so zbrali 48,8 milijona tolarjev. Največ denarja, in sicer 40,7 milijona tolarjev, so v stranki namenili za oblikovanje predvolilnih oglasov in sporočil v medijih, za tiskanje in razobešanje plakatov 25,8 milijona, za organizacijo predvolilnih shodov 12,4 milijona, za predvolilni material pa 13,5 milijona tolarjev. Stranka ima še za približno 20 milijonov neplačanih računov, od tega so 5,7 milijona tolarjev dolžni podjetju Proreklam Europlakat, enako vsoto Pošti Slovenije in 5 milijonov tolarjev Studiu Marketing. Med prispevki, ki

presejajo trikratno povprečno mesečno plačo, je stranki 800 tisoč tolarjev prispeval podjetnik Matija Halič z Iga, po milijon tolarjev pa sta prispevali gospodarski družbi Platan in Arcif iz Ljubljane. Platan je družba, ki naj bi se ukvarjala s točenjem pijač, deluje pa na Kolodvorski ulici 8 v Ljubljani. Ustanovitelj je družba Cadtech AG iz Nemčije, lani ni imela nobenega zaposlenega, delovati pa je začela leta 2000. Iz bilance poslovanja je razvidno, da je Platan lani dosegel 9,1 milijona tolarjev prihodkov in kar 8,1 milijona tolarjev čiste ga dobička. Bilančni podatki tudi razkrivajo, da gre očitno za družbo, ki se je lani začela ukvarjati s posojanjem denarja, saj so vsi prihodki (v nasprotju s prejšnjima dvema letoma) doseženi iz naslova finančnih prihodkov. V bazi Ajpesa je kot izvor kapitala navedena Švica, vodi jo

Miro Kokanović, glavna dejavnost je točenje pijač, stranska pa dejavnost nefinančnih družb pod tujim nadzorom. Vsekakor je iz bilančnih podatkov razvidno, da se družba ne ukvarja več s točenjem pijač, pač pa samo s financiranjem. Druga družba, to je družba Arcif, ki naj bi bila po poročilu ZLSD stranki nakazala denar, pa ne obstaja v nobenem od registrov. Podrobno smo pregledali tako finančno bazo podatkov, imenovano I-bon, kot tudi register Agencije za javnopllačilni promet (AJPES), vendar te družbe nismo našli.

Luknja v NSi ni velika

Za volilno kampanjo je NSi zbrala 72,1 milijona tolarjev, porabila pa 84,7 milijona tolarjev. Stranka v času volilne kampanje ni prejela sredstev, ki bi presegla trikratno mesečno plačo, v zadnjih šestih mesecih pa

SDS, prva stranka po glasovih, je bila pri porabi denarja za kampanjo šele na petem mestu.

V Novi Sloveniji so se morali za kampanjo zadolžiti.

DeSUS je v nevednosti razkril prav vseh 51 donatorjev stranke.

Družba Platan, ki je sofinancirala volilno kampanjo Združene liste socialnih demokratov, ima kapital švicarskega izvora, njen ustanovitelj je nemško podjetje, družba pa se očitno ukvarja z dvomljivimi finančnimi posli.

je prejela 4,5 milijona takšnih prispevkov. 2,5 milijona tolarjev je stranki prispevala Tovarna papirja Goričane, dva milijona pa Boštjan Marko Turk iz Ljubljane. Poleg tega so pri Raiffeisen Krekovi banki pridobili posojilo v višini 20 milijonov tolarjev, posebnosti pa v poročilu nismo opazili.

V DeSUS so se razkrili po pomoti

Stranka upokojencev je za volilno kampanjo zbrala 53 milijonov tolarjev, od tega 5,4 milijona sponzorskih oz. donatorskih sredstev, posamezni prispevki pa ne presegajo trikratne povprečne mesečne plače. Porabila je 48,9 milijona tolarjev, za volilno kampanjo pa ni najela nobenega posojila. Znesek neplačanih računov, katerih plačilo je daljše od 30 dni, v DeSUS znaša 7,4 milijona tolarjev. Zanimivo pri tem je, da so v stranki v poročilu, ki je dostopno tudi novinarjem, navedli prav vse donatorje stranke. Spomnimo, da so stranke dolžne napisati le tiste, ki so nakazali več, kot znašajo tri povprečne brutoplače v Sloveniji, kar zneso

približno 700 tisoč tolarjev. Pavle Brglez, generalni sekretar DeSUS, je pri tem dejal, da so v stranki menili, da morajo zapisati vse zneske, in niso vedeli, da te stvari lahko pridejo v javnost. Tako so v stranki nehote razkrili, da jim je letos denar nakazalo 51 pravnih oseb. Te so: Trimo Trebnje, Surf, d. o. o., Stavbenik, d. o. o., Adriaing, d. o. o., Pralnica Lucija, d. o. o., Olga Gombač, Kobra, d. o. o., Liljana Novak, s. p., Delavska hranilnica, Luciano Mattica, Jožica Radujko, s. p., Branko Ozis, Stavbenik Servisne storitve, Dimnikarstvo Zupaneč, d. o. o., Yamaco, d. o. o., Miroslav Strnad, d. o. o., Uprint, d. o. o., Rikom, d. o. o., Trgocips - Marjan Hiter, s. p., Danilo Rožič, Jože Antončič, Pralnica - Dorjan Ivančič, s. p., Adriatic, d. d., Delamaris, d. d., Bego Burkič, s. p., Cinkarna Celje, d. d., Zavarovalnica Maribor, d. d., Mitja Podgornik, Avel, d. o. o., Banka Koper, d. d., Dragan Vuković, s. p., IMP Koper, d. d., BTC, d. d., Dušan Milanič, s. p., Klavdio Grabar, s. p., Palčič Izola, Interier, d. d., Antihron, d. o. o., Elektrosignal, d. o. o.,

Denar, zbran in porabljen za predvolilno kampanjo leta 2004

Stranka	Porabljeno	Zbrano
I. Parlamentarne stranke		
1. LDS	95,7	49,5
2. ZLSD	92,4	72,4
3. NSi	84,7	72,1
4. DeSUS	48,9	53,0
5. SDS	83,5	66,7
6. SLS	79,5	48,1
7. SNS	30,7	24,6
Skupaj I.:	515,4	386,4
II. Zunajparlamentarne stranke		
1. SJN	52,2	20,4
2. SMS	46,5	13,5
3. AS	35,1	7,6
4. Četvorka	12,6	ni podatka
5. Junjska lista	10,5	2,7
6. Lista za podjetno Slovenijo	7	ni podatka
7. Zeleni Slovenije	2,9	2,5
Skupaj II.:	166,9	46,7
Skupaj I. in II.:	682,3	433,1

(v milijonih tolarjev)

Celje, Vekong, d. o. o., Celje, Danilo Godina, s. p., Elena Vuk, Skupina Kapos, Franc Gazvoda, Trimo, d. d., Prevent Gradnje, d. o. o., Turistično podjetje Portorož, Engrotuš, d. o. o., poleg tega sta centrali nakazali pomoč tudi dve območni organizaciji stranke. Največ, to je 600 tisoč tolarjev donacije, je stranki nakazala Delavska hranilnica Ljubljana, najmanj, tisoč tolarjev, pa zasebnik. Donacij, ki bi presegale znesek treh povprečnih plač v državi, stranka ni dobila.

Ljudska stranka za 30 milijonov neplačanih računov

SLS je za volilno kampanjo zbrala 48,1 milijona, porabila pa 79,5 milijona tolarjev. Kot je razvidno iz strankinega finančnega poročila, SLS ni prejela nobenih prispevkov, ki bi presegali trikratno povprečno mesečno plačo, prav tako ni najela nobenega posojila, ima pa za 30 milijonov neplačanih računov, katerih plačilni rok je daljši od 30 dni. Največ, to je 32,5 milijona tolarjev, so porabili za stroške oglaševanja, stroški za tiskanje in distribucijo predvolilnega gradiva pa znašajo 27,5 milijona tolarjev, 14 milijonov tolarjev bo SLS morala odšteti za najem plakatnih mest.

V SNS porabili malo

V SNS so za volilno kampanjo

zbrali 24,6 milijona, porabili pa 30,7 milijona tolarjev. Na posebni volilni račun so z rednega strankinega računa prenesli 17,9 milijona tolarjev, sponzorskih sredstev pa je bilo nekaj več kot 6,3 milijona tolarjev. Stranka ni prejela prispevkov oziroma posojil, ki bi presegali trikratno povprečno plačo, prav tako nima nobenih odloženih plačil. Največ stroškov so imeli s tiskanjem in razobešanjem plakatov, približno 12,26 milijona tolarjev. Stroški organizacije predvolilnih shodov so stranko stali 9,5 milijona tolarjev, za predvolilni material so odšteli 4,6 milijona tolarjev, za predvolilne oglase in sporočila pa 4,2 milijona tolarjev.

Glava boli SJN, SMS in AS

Od strank, ki niso prestopile parlamentarnega praga, so največ porabili v Popovičevi stranki Slovenija je naša (več kot 52 milijonov tolarjev), Stranka mladih Slovenije je porabila 46,5 milijona, Aktivna Slovenija pa več kot 35 milijonov. Dobro pri tem je, da bodo vse tri zunajparlamentarne stranke upravičene do delnega povračila stroškov, saj so prekoračile 1-odstotni prag, določen za delno povračilo stroškov, zaradi česar bodo deležne tudi rednih mesečnih dotacij v celotnem štiriletnem obdobju. Te se gibljejo okrog 1,5 milijona tolarjev na mesec.

Vida Kocjan

ELEKTROPROM

EVJ
ELEKTROPROM d.o.o.
Loke 22
1412 KISOVEC
tel.: 03 56 57 150
fax: 03 56 71 488

www.elektroprom.si

- ◆ projektiranje strojnih in elektro instalacij in geodetske storitve
- ◆ bar sedmica
- ◆ lokalna televizija ETV
- ◆ trgovina EVJ Center
- ◆ elektroinstalacije
- ◆ centralne kurjave, vodovod, plinske instalacije
- ◆ kabelsko komunikacijski sistemi
- ◆ grafitne ščetke
- ◆ tiskana vezja
- ◆ delovni stroji in nizke gradnje

Branje denarja

Dnevnikov novi snopič Poslovni Dnevnik prinaša več. Več gospodarskih vsebin, več pogledov na poslovno stvarnost, več strokovnosti in več privlačnega branja. Na razširjenih straneh bo svoje mesto našlo več velikih tem, več pa bo tudi prostora za pomembne poslovne podrobnosti.

Poslovni Dnevnik

Ljubljanski mestni proračun je v razsulu in primanjkljaj bo ogromen. Občina se je v samo pol leta zadolžila za več, kot je bilo predvideno v celotnem letu.

V Demokraciji smo v zadnjih letih že nekajkrat pisali o čedalje večji finančni krizi ljubljanske občine. Že nekaj časa se občinska poraba veča tako hitro, da ji prihodki ne morejo slediti. Zaradi tega se povečuje tudi primanjkljaj mestnega proračuna. Mestna oblast luknjno pokriva z zadolževanjem, zato se grozeče kopičijo še dolgovi.

V mestnih financah vre

Stanje ljubljanskih mestnih financ se je torej v zadnjih letih naglo

Finančni zlom Ljubljane?

poslabševalo, marsikaj pa kaže, da je sedaj prišlo do vrelišča. Poročilo o izvrševanju proračuna mestne občine Ljubljana (MOL) v prvem polletju letos kaže katastrofalno sliko. Načrtovani proračunski primanjkljaj za celo letošnje leto znaša že 1,57 milijarde tolarjev. Toda ob polletju je realizirani primanjkljaj MOL že presegal to številko, saj je dosegel 1,87 milijarde tolarjev. Kot vse kaže, bo torej primanjkljaj ob koncu leta znašal 3,74 milijarde tolarjev, če ne še celo več. Ali z drugimi besedami, dejanski primanjkljaj bo skoraj dvainpolkrat tolikšen, kot je bilo predvideno v mestnem proračunu, četudi že proračunski dokumenti predvidevajo zelo visok minus. Zaradi podivjanega primanjkljaja se je močno razbohotilo tudi zadolževanje MOL. Neto zadolževanje mestne občine je že ob polletju doseglo 1,86 milijarde tolarjev, kar je spet krepko več, kot je v proračunu predvideno za celo leto in ne samo za pol leta (proračun za celo leto predvideva netozadolževanje v višini 1,56 milijarde tolarjev).

Nerealno načrtovanje

Vzrok za tako ekstremno hitro

povečevanje primanjkljaja in s tem tudi hitro rast zadolževanja je predvsem v nerealnem načrtovanju proračuna. Dejanski prihodki proračuna so namreč mnogo manjši od načrtovanih. Proračun za celo leto predvideva okoli 57 milijard prihodkov, dejansko pa je bilo v prvem polletju doseženih le 19,37 milijarde tolarjev prihodkov, kar je seveda precej manj od načrtovane polovice oziroma le 34-odstotnega letnega plana. Največji izpad je bil pri prihodkih iz davkov na premoženje, ki jih je mestna uprava pobrala le v višini 1,83 milijarde tolarjev namesto na-

črtovanih 9,65 milijarde tolarjev (čepav drža, da je del teh dohodkov sezonske narave). Precej zaostajajo za planom tudi prihodki iz udeležbe pri dobičku in dohodki od premoženja. Zelo velika razlika med načrti in dejansko doseženim je tudi pri prihodkih od prodaje zemljišč, kjer je mestna oblast od za celo leto načrtovanih 5 milijard tolarjev doslej realizirala le 85 milijonov tolarjev prihodkov.

Pomembno je poudariti, da, globalno gledano, za "prenizke" prihodke niso krivi kakšni izredni dogodki, ki bi povzročili njihov izpad, kot bi verjetno marsikdo v prvem hipu po-

misli. Poglavitni razlog je nerealno, preveč optimistično načrtovanje prihodkov proračuna samo zato, da bi lahko upravičili tudi veliko rast proračunskih odhodkov. Mestna opozicija in tudi na tem mestu v Demokraciji smo že ob sprejemanju proračuna opozarjali, da so plani prihodkov postavljeni mnogo previsoko, da dejansko ne bodo mogli biti doseženi in da bo zavrlo tega resnični primanjkljaj ljubljanskega proračuna veliko višji od že tako visokih napovedi. Vendar se za opozorila ni zmenil nihče v mestni oblasti.

Na tem mestu moramo opozoriti, da so tudi odhodki proračuna manjši od načrtovanih. Vendar odhodki za planom ne zaostajajo toliko kot prihodki, zato je posledično tudi primanjkljaj višji od načrtovanega.

Za mnenje o poraznem finančnem stanju v prestolnici smo povprašali Tomaža Toplaka, predsednika nadzornega odbora MOL, in Romano Logar, članico odbora.

Toplak je dejal, da gre za pričakovani razvoj dogodkov. Poudaril je, da je nadzorni odbor že ob načrtovanju proračuna županjo in mestno upravo pozval k realnejšemu načrtovanju

Vika Potočnik in Metka Tekavčič sta poskrbeli za začasen razkol v mestni koaliciji.

in da je predvidena raven porabe previsoka. Mestno oblast so tudi pozvali, naj dosledno upošteva vse zapadle in prihodnje obveznosti. Toplak je tudi prepričan, da je upravljanje ljubljanskih mestnih financ slabo.

Romana Logar je izrazila mnenje, da je bil proračun MOL že na začetku nerealno zastavljen. Izpostavila je, da mestna oblast ne obvlada temeljnih metod proračunskega načrtovanja.

Logarjeva je dejala, da je njeno zaupanje v številke, ki jih objavlja MOL, omajano. Po njeni grobi oceni je namreč kar polovica postavk napačno knjižena. Večina postavk ne temelji na planih oddelkov. Poudarila je, da z velikim pričakovanjem čaka na poročilo računskega sodišča za leto 2003, vendar ne pričakuje izboljšanja, saj je bilo poročilo računskega sodišča za leto 2002 znano šele ob koncu lanskega leta, ko ni bilo več časa za reševanje razmer v proračunskem letu 2003. Dodala je še, da je pesimistična glede možnosti, da bi lahko sedanji ljudje iz vodstva mestne uprave izboljšali sedanje zelo slabe razmere.

Razkol med Viko Potočnik in Metko Tekavčič

Precej prekoračen obseg predvidenega celoletnega primanjkljaja že ob polletju jasno kaže, da se je Ljubljana znašla v resni finančni stiski. Ljubljanski mestni svetniki so poročilo o izvrševanju proračuna za prvo polletje prvič obravnavali že pred dobrima dvema tednoma. Takrat je opozicija na čelu s SDS vladajočima ZLSD in LDS nanizala vrsto očitkov v zvezi z vodenjem mestnih financ. Izmed načelnikov občinskih oddelkov, ki bi morali vsi oddati svoja poročila, je poročal le načelnik oddelka za finance Stevo Lekić. Vsi drugi so bili tiho ali sploh niso bili navzoči. Svetnik SDS Dimitrij Kovačič je predlagal, da bi poročila podali tudi drugi načelniki, a je to mestni svet zaradi preglasovanja s strani LDS in ZLSD zavrnil. Kasneje sta svetnici Potočnikova in Valentinčičeva iz LDS nepričakovano napadli Metko Tekavčič (ZLSD), neuradno dejansko županjo mesta Ljubljane. Očitani sta ji, da so mestni svetniki dobili gradivo, ki ničesar ne pove. Poudarili sta, da se tako ne sme

Se bo pri Termoelektrarni toplarni Ljubljana ponovila zgodba Slovenske investicijske banke?

delati in da se je treba pogovarjati o vzrokih za težave in kako jih odpraviti. Po koncu seje naj bi prišlo na hodniku pred dvorano tudi do ostrega besednega dvoboja med Viko Potočnik in Metko Tekavčič z množico žolčnih očitkov. Vzrok za ta nepričakovani razkol znotraj mestne koalicije naj bi bila zamera, ki jo menda Potočnikova do Tekavčičeve čuti že vse od afere SIB. Prepričana naj bi bila, da so ji po krivici naprtli odgovornost za afero, ki je ni zakrivila, medtem ko je Tekavčičeva oprala svoje ime.

Svetnik SDS Peter Sušnik je ob koncu prve seje predlagal, da sejo pretrgajo, mestna uprava in županja pa naj pripravita dodatna pojasnila. To je bilo potem na presenečenje mnogih sprejeto, saj je očitno za sklep glasoval tudi del svetnikov LDS.

Popravljanje proračuna

Minuli ponedeljek se je seja nadaljevala. Mestni svet je v okrnjeni sestavi sprejel poročilo o izvrševanju proračuna za prvo polletje 2004. Večina opozicijskih svetnikov je, potem ko je bil zavržen predlog Dimitrija Kovačiča, naj statutarno-pravna komisija najprej pregleda gradivo v zvezi s to točko, sejo za-

pustila. Poleg tega je bil razlog za njihov odhod neizpolnjen sklep mestnega sveta izpred dveh tednov.

Kot je po odhodu večine opozicijskih svetnikov v imenu svetniške skupine SDS pojasnil Kovačič, sklep, sprejet na seji mestnega sveta pred dvema tednoma, ni uresničen. Takrat je namreč opozicija zahtevala, da načelniki občinskih oddelkov še pred obravnavo omenjenega dokumenta predložijo poročila o izvrševanju letošnjega proračuna in tudi natančne podatke o prodaji stvarnega premoženja MOL. Prav tako so opozicijski svetniki želeli, da Simšičeva zaradi slabega stanja mestnih financ preuči možnost rebalansa letošnjega proračuna. To pa po mnenju svetnika SDS ni bilo narejeno.

Kovačič je med drugim ponovil stališče SDS, da od županje in vladajoče koalicije pričakujejo vabilo za sodelovanje pri iskanju rešitve oz. sestavo nekakšne "vlade narodne enotnosti", saj odstopa Simšičeve ali razpisa predčasnih volitev kot najboljšie rešitve za nastale težave ni mogoče pričakovati. Opozoril je tudi, da je finančno stanje v občini kritično, zato tega poročila mestni svet ne more obravnavati le formalno,

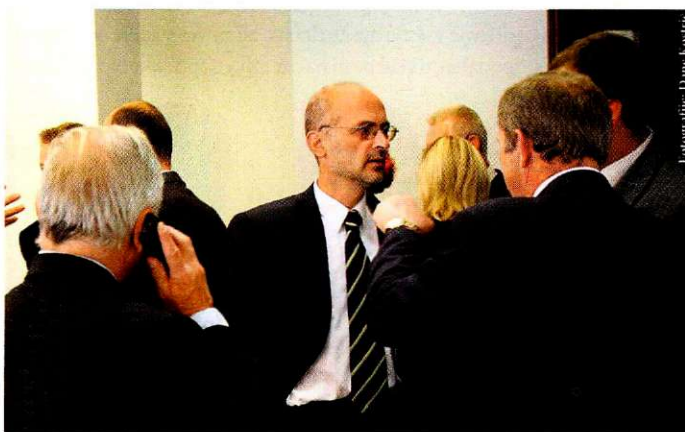
ampak je potrebna celovita in poglobljena razprava, ki bo podlaga za sprejetje "kriznega" rebalansa.

Dimitrij Kovačič je izrazil prepričanje, da je finančni sistem prestolnice povsem razpadel in da je stanje še precej slabše kot ob izbruhu afere SIB. Prepričan je tudi, da vso odgovornost nosi mestna koalicija ZLSD in LDS, ki nikoli ni skrbela, da bi se v mestu kar koli koristnega naredilo, temveč jo je zanimalo samo, kje dobiti kakšen denar in kako prikriti nepravilnosti. Poudaril je, da se nepravilnosti očitno še kar nadaljujejo, saj je sedaj za SIB na vrsti za občino škodljiv posel z zamenjavo lastništva v Termoelektrarni toplarni Ljubljana.

Na predlog Petra Sušnika (SDS) se je isti dan sešel tudi mestni odbor za finance, ki je preučil dodatno gradivo v zvezi s poročilom o izvrševanju letošnjega proračuna. Odbor je ocenil, da je zaradi nižje ocene realizacije prihodkov iz prodaje stvarnega premoženja MOL, iz dohodnine in iz davkov na promet nepremičnin ter na finančno premoženje potrebna začasna ustavitev prevzemanja obveznosti v višini približno 7,2 milijarde tolarjev. Tako bo lahko občina letos namesto predvidenih 59 porabila le okoli 52 milijard tolarjev. Rebalans proračuna, ki naj bi bil pripravljen v 30 dneh oziroma do konca leta, pa bo podlaga za pripravo občinskega proračuna za leto 2005.

Ljubljanske mestne finance so se torej znašle v težki krizi, iz nje pa ne bo lahko izplavati. Najboljša rešitev bi bile predčasne volitve in zamenjava odgovornih. Vendar ni realno pričakovati, da bi sedanja koalicija prostovoljno zapustila svoje stolčke. Brez sprememb na vodilnih mestih v občinski upravi pa izboljšanja ne moremo pričakovati.

Denis Vengust

Svetnik Dimitrij Kovačič pravi, da je finančni sistem prestolnice povsem razpadel.

Lovljenje pobeglih osumljencev

Slovenija je od leta 1992 članica Interpola, mednarodne organizacije kriminalistične policije, ki združuje kar 182 držav sveta. Z njeno pomočjo slovenska policija išče 161 oseb, med njimi je 5 slovenskih državljanov, ki so osumljeni umorov, goljufije, poneverb in nasilništva.

Storilci kaznivih dejanj se izogibajo organom pregona. Nekateri se skrivajo tako dobro, da jih ni mogoče najti. Nikoli. Ostanajo neodkriti, in kar je najhuje, nekaznovani za kazniva dejanja, ki so jih storili. Prav zato je zelo pomembno tudi mednarodno sodelovanje pri odkrivanju oseb, ki so kakor koli povezane s kaznivimi dejanji, oziroma odkrivanje mednarodnega kriminala nasploh.

Slovenija se lahko pohvali, da se slovenska kriminalistična policija uspešno vključuje v različne oblike mednarodnega sodelovanja na

področju zatiranja kriminala. Tako je bil leta 1992, ko je Slovenija postala polnopravna članica Interpola, v okviru uprave kriminalistične policije organiziran poseben biro – Nacionalni centralni biro (NCB) Interpol Ljubljana (ustaljena praksa tudi v drugih državah je, da se nacionalni biroji imenujejo po glavnem mestu države članice Interpola). Slovenski javnosti je delo Interpola Ljubljana precej neznano, čeprav ima eno ključnih vlog pri zatiranju kriminala. Eno izmed njegovih področij dela je tudi iskanje oseb na podlagi mednarodne tiralice.

Kdaj se sprejme odločitev za razpis mednarodne tiralice in v kakšnem obsegu, to je, ali se razpiše za določene države, vse evropske države ali za ves svet, je odvisno od podatka, da osebe ni na ozemlju Republike Slovenije ozi-

roma da je že nekaj časa v tujini. Bistven pogoj pa je, da se v mednarodni tiralici nedvomno potrdi, da bo v primeru prijetja iskane osebe v tujini naš pristojni pravosodni organ zahteval njeno izročitev. Pod enakimi pogoji se lahko razpiše mednarodna tiralica po Sloveniji na prošnjo tujega organa. In kaj je s preklicem mednarodne tiralice? Le-ta se lahko preklicče na podlagi uredbe pristojnega sodišča ali zavoda, ki je izdal tiralico.

Prijeli Davorina Sadarja

Tudi v Sloveniji nekateri storilci kaznivih dejanj – bodisi tujci, bodisi slovenski državljani – pobegnejo v tujino. Ta čas ima NCB Interpol Ljubljana v svoji bazi podatkov iskanih oseb razpisanih 161

2000/48499 SADAR DAVORIN

Za Davorinom Sadarjem je bila razpisana mednarodna tiralica leta 2000, pred dnevi so ga prijeli v Teksasu (ZDA).

998/13573 HUSKIC ALMIR

Amir Huskić je osumljen, da je leta 1997 ubil svojega prijatelja.

Esada Delanovića iščejo od leta 1996, in sicer zaradi goljufij.

Zdenko Kos se je na seznamu iskanih oseb znašel leta 1986 zaradi goljufij in ponaredb.

Afrima Nosaja išče slovenska policija s pomočjo Interpola zaradi nasilništva.

Stanislav Koser je skrivnostno izginil, potem ko naj bi bil umoril upokojeno učiteljico.

mednarodnih tiralic, ki so bile odredene s strani slovenskih sodišč in zavodov za prestajanje zaporne kazni. Od tega je pet slovenskih državljanov, šestega pa so pred nekaj dnevi našli. Gre za razvpitega Davorina Sadarja, ki ga je ameriška policija prijela v ameriški zvezni državi Teksas. Mednarodna tiralica za Sadarjem je bila razpisana leta 2000, potem ko je na lepem sredi sodnega procesa pobegnil neznanu kam.

Kot je znano, so konec leta 1998 mariborski kriminalisti zaslišali Davorina Sadarja in njegovo ženo, razlog za zaslišanje pa je bilo sumljivo poslovanje borzno-posredniške hiše Dadas, ki sta jo ustanovila prav Davorin Sadar in njegova žena Danila. Zoper zakonca Sadar je bila vložena kazenska ovadba zaradi suma zlorabe položaja ali pravic in goljufije. Leta 1999 se je začelo sojenje, vedno znova pa so na dan prihajale nove ovadbe proti njemu. Sadar je bil za sum kaznivega dejanja nekaj časa priprt, leta 2000 pa je Vrhovno sodišče RS pripor nadomestilo s hišnim priporom. In potem se je zgodilo, kar se je zgodilo. Sadar se na prvem naroku za preizkus prijavljenih terjatev ni pojavil. Nasprotno, za njim in njegovo družino se je izgubila vsaka sled. To je bil povod, da je sodišče oktobra 2000 za njim razpisalo mednarodno tiralico.

Osumljeni umorov in goljufij

Poleg Davorina Sadarja, za katerim je bila mednarodna tiralica razpisana štiri leta, je razpisanih še pet mednarodnih tiralic za državljane Slovenije, ki jih išče slovenska policija. Med tistimi, ki se jim je uspelo pred organi pregoni skrivati najdlje, je Zdenko Kos, 49-letni Ljubljčan.

Mednarodna tiralica je bila za njim razpisana leta 1996, in sicer zaradi suma ponarejanja in goljufije. Od leta 1991 slovenska policija prek Interpola išče Stanislava Kosarja. Takrat 20-letni Kosar, doma iz Radelj, naj bi bil na brutalen način umoril starejšo žensko, ji ukradel osebni avtomobil in odšel v neznanu. Zaradi suma umora že od leta 1998 iščejo Almirja Huskića, 30-letnega Ljubljčanca. Sumijo ga umora njegovega prijatelja, katerega naj bi bil z nožem zabolal več kot štiridesetkrat. Na seznamu kriminalcev sta še 51-letni

Esad Delanović, ki ga sumijo goljufij, in Afrim Nosaj, slovenski državljan, ki ga iščejo zaradi nasilništva.

Kako kaže statistika?

Letno slovenska policija ujame od 15 do 20 oseb, za katerimi je razpisana mednarodna tiralica. Omeniti je treba, da v Sloveniji letno primejo tudi okoli 20 oseb, ki jih z mednarodno tiralico iščejo tuji varnostni organi. Na podlagi zaprosila tujih birojev Interpola pa se letno na območju Slovenije razpiše približno 10.000 mednarodnih tiralic. **Mihaela Praprotnik**

Bo prišlo do prve izročitve slovenskega državljana s strani ZDA?

Primer Sadar je prvi v zgodovini primerov, ko Slovenija od Združenih držav Amerike (ZDA) zahteva osebo, ki jo je prijela tamkajšnja policija. Prav zato imajo pristojni pravosodni organi v Sloveniji precej dela. Da bi bil Sadar čim prej izročen Sloveniji, se na mariborskem sodišču, ki je obravnavalo primer Sadar, ukvarjajo s pripravo vse potrebne dokumentacije za privedbo. V primeru Sadar je zanimivo predvsem to, da ga bo slovenska stran zahtevala na podlagi konvencije o izročitvi med Kraljevino Srbijo in ZDA, ki je bila podpisana 25. oktobra leta 1901 in še vedno velja med Slovenijo in ZDA. Gre za dobrih sto let staro konvencijo, na podlagi katere Amerika še nobene osebe ni izročila, zato ima slovenska stran še toliko več dela, da preveri, kateri postopek, kakšen način in katere možnosti so najprimernejši za to, da se zadeva čim prej in seveda čim ceneje izvede. Stroški izročitve naj bi vključevali stroške prevodov izročitvene dokumentacije in stroške prevoza iz države, ki je dovolila izročitev. Seveda jih bomo poravnali slovenski davkoplačevalci. Če bo zadeva tekla brez večjih težav, lahko pričakujemo, da bodo Davorina Sadarja pripeljali v Slovenijo v mesecu dni, po besedah prvega moža Interpola Ljubljana Borisa Reharja pa je treba upoštevati tudi možnost, da ZDA Sadarja ne bodo izročile, čeprav so ga prijele.

Želite postati naročnik tednika

DEMOKRACIJA

Pokličite nas na telefon **01/434-54-63**

www.raplus.com

RADIO PLUS

Svetovni slovenski kongres je konec tedna v hotelu Lipa v Monoštru organiziral dvo-dnevni posvet na temo Ko ni več meja. Udeleženci so pre-tresli praktično vse teme, ki ta čas tarejo Slovence po svetu.

Posvet, na katerem je sodelovalo okoli 60 udeležencev, je bil nekakšno nadaljevanje lanskega posveta z naslovom Ko ne bo več meja, ki ga je SSK pripravil v Št. Petru pri Št. Jakobu v Rožu. V vmesnem času je namreč Slovenija postala članica Evropske zveze, nekatere meje so se praktično odpravile, ustvaril pa se je nov prostor, o katerem so razpravljali na posvetu v Monoštru. Prvi dan so go-

Ko ni več meja

vorili o preseganju manjšinske miselnosti ter družini, cerkvi in vrtcih v predšolski vzgoji, drugi dan pa so predavatelji in udeleženci razpravljali o slovenski identiteti v osnovnošolskih, srednješolskih in visokošolskih programih in z njimi povezanih možnostih zaposlovanja.

Prvi dan posveta so se njegovi udeleženci posvetili predvsem vprašanju, kaj lahko sami storijo za to, da bi tudi njihovi potomci ohranili slovenski jezik tako v slovenskem kot evropskem merilu. Več zelo kritičnih besed je bilo izrečenih na račun matične domovine in njenega obnašanja do Slovencev, ki živijo zunaj njenih meja. Skoraj soglasno so ugotovili, da bi morala Slovenija vsem svojim državljanom, ki živijo zunaj nje in ki so končali osnovno šolo, omogočiti nadaljevanje šolanja v srednjih šolah v Sloveniji. To naj bi bila po mnenju udeležencev nekakšna nagrada za to, da so se bili pripravljene učiti slovenski jezik. Posebej burno razpravo je povzročil predlog enega izmed udeležencev, naj bi Slovenija v krajih, kjer živi veliko Slovencev, pomagala opremiti vrtce in osnovne šole, v katerih bi lahko bivali in se učili Slovenci. Kot zgleden primer takšne pomoči je udeleženec

navedel vrtce, v katerih so v varstvu otroci italijanske manjšine v Sloveniji in ki jih je izdatno pomagala opremiti Italija. Ti vrtci so namreč zelo dobro opremljeni, zato se mnoge slovenske družine odločijo, da bodo svoje otroke vpisale prav vanje.

Slaba vidnost slovenskih programov

Posebno pozornost so udeleženci namenili slovenskim televizijskim programom, ki so po besedah udeležencev na območju, kjer v Italiji živi slovenska manjšina, zelo slabo vidni ali pa jih sploh ni. Tako so udeleženci menili, da bi morala Italija, tako kot je to, s tem ko je del programa namenila italijanski manjšini, storila

Slovenija, del svojega programa nameniti slovenski manjšini ali pa v dogovoru s Slovenijo vsaj poskrbeti, da bi bila pokritost s slovenskimi programi na območju, kjer v Italiji živijo Slovenci, boljša. S podobnim problemom, kot smo lahko slišali na posvetu, pa se ne ukvarjajo samo Slovenci v Italiji, ampak tudi slovenska manjšina v Avstriji, saj naj bi bila vidnost slovenskih televizijskih programov na avstrijskem Koroškem še slabša kot v Italiji. V razpravi se je sicer izkazalo, da je na Koroškem za vidnost programov poskrbljeno prek satelita, vendar je bilo po besedah udeležencev zelo malo narejenega za to, da bi se lahko prebivalci seznanili s tem, kako priti do kartic, ki so potrebne za do-

stop do slovenskega programa. Tudi zato so si bili udeleženci po koncu prvega dneva posveta enotni, da je treba več narediti za obveščanje ljudi.

Urediti bi bilo treba financiranje učbenikov

Drugi dan posveta so udeleženci namenili slovenski identiteti v osnovnošolskih, srednješolskih in visokošolskih programih ter možnostim zaposlovanja. Pri tem so si razpravljavci postavili tri temeljna vprašanja: kaj lahko storimo skupaj, kaj lahko storimo sami in kako se lahko organiziramo. Vprašanja so se nanašala na pomoč Slovincem zunaj matične države pri zagotavljanju ustreznih gradiv, ki jih le-ti potrebujejo za pouk v šolah. Eno od rešitev vprašanja so ponudili sami udeleženci posveta, ko so predlagali, da Svetovni slovenski kongres kot nevladna organizacija poskuša od države pridobiti finančno pomoč, s katero bi nato Slovincem zunaj slovenskih meja pomagali pri nakupu potrebnih učbenikov in gradiv. Poleg tega so se udeleženci posveta zavzeli za sprejetje ustrezne zakonodaje, s katero bi zakonsko opredelili financiranje in nabavo učbenikov za šola-joče se Slovence po svetu. Kot smo

Udeleženci posveta so odprli skoraj vse teme, ki ta čas tarejo Slovence po svetu.

Povolilno Zasavje

Bo v Zasavju kaj novega po volitvah, sem se spraševal v zadnji septembrski glosi. Presenetljivo veliko se ni zgodilo, nekaj pa vendarle. V državni zbor sta se prebila še dva radijca. Zdaj že nekdanji urednik Radia Trbovlje prof. Aleš Gulič (LDS) in njegova nekdanja sodelavka Barbara Žgajner Tavš (SNS). Še svoj drugi mandat pa je z zmago v Trbovljah potrdil Bogdan Barovič (SNS), ki je bil pred leti prav tako eno prvih imen trboveljskega radia. Barovič je torej, potem ko je na županskih volitvah premagal vse svoje tekmece, na zadnjih državnozborskih volitvah premagal svojega nekdanjega šefa, dolgoletnega Aleša Guliča, in tudi Slavka Kmetiča (SDS), ki pa je s sedemnajstimi odstotki podpore zagotovo razveselil svoje volivce. Doslej je bil Kmetič, nekoč pri nas prvo sindikalno ime, "doma" tam nekje okoli desetih odstotkov. Tokrat je premagal celo kandidatko združene liste Tatjano Jevševar, ki je pristala pod desetimi odstotki, kar pa je za to stranko, ki je dolga leta ljudem v Trbovljah krojila usodo, prava hladna prha. Seveda niti Guličev izid ni ne vem kako dober, pa vendarle njegovih šestindvajset odstotkov glasov podpore, kolikor jih je prejel, ni tako slabo glede na vse, kar je lokalna LDS v zadnjih letih storila v Trbovljah. Storila pa je bore malo. V Trbovljah smo zaznali še enega ali dva zelo slaba izida. Mladinec Aleš Štrovs je prejel le poldrugi odstotek glasov, nekdanji direktor Zdravstvenega doma Trbovlje in bolnišnice Celje dr. Samo Fakin pa kot kandidat SLS le slabe tri odstotke. Mogoče je slabemu izidu botrovalo tudi to, da se je kar nekaj časa ugibalo, na kateri strankarski listi bo kandidiral glede na to, da je bil že član LDS, da je sodeloval z ZLSD, da se je govorilo, da ga vabi Popovičeva stranka. Mogoče ali pa tudi ne je bil to vzrok za slab izid. Nič boljšega pa ni iztržil njegov strankarski kolega Sašo Anžur v Zagorju, ki je prejel skromne štiri odstotke glasov. Je pa v Zagorju zagotovo presenetila kandidatka SDS (bolj kandidatka vrha stranke kot občinskega odbora), že preizkušena Dragica Jazbec. Svoj izid je izboljšala za okoli 10 odstotkov in pristala na zavidljivih osemnajstih odstotkih. To je bilo dovolj, da je v revirjih dosegla najboljši izid med svojimi strankarskimi kolegi. Dejstvo, da je za deset odstotkov premagala državno sekretarko Stašo Baloh Plahutnik iz ZLSD, je pravo presenečenje. Seveda se sedaj vsi sprašujejo, ali je dobila tolikšno podporo zaradi svojega dosedanjega javnega dela, zaradi navličnosti volilnega telesa nad prvim možem občine Matjazem Švaganom ali zaradi imena stranke, ki je iz teh volitev prišla kot zmagovalka. Kakršen koli že je bil vzrok, dober izid je treba nekako nadgraditi. Zato se nekateri že sprašujejo, kako bo potekala njena nadaljnja politična pot, in čakajo, kaj bodo prinesli naslednji meseci. Če lahko verjamemo, da je k njenemu dobremu izidu izdatno pripomogla stranka, lahko tudi verjamemo, da je za mnogo manjšo podporo, ki jo je bil deležen Matjaz Švagan (LDS), prav tako "kriva" stranka. Švagan je prejel še vedno kar enainpetdeset odstotkov glasov, kar je bilo tudi največ v Sloveniji, pa vendarle je to za slabih dvajset odstotkov manj kot pred štirimi leti.

V Hrastniku je za pravo presenečenje poskrbel mladi Samo Kreže iz SDS, ki je za štiri odstotne točke premagal nekdanjega poslanca in župana Leopolda Grošlja (ZLSD), ki je pristal pri skromnih trinajstih odstotkih. Znova se je med poslance uvrstil najbolj molčeči poslanec Miran Jerič (LDS), ki pa mu očitno Hrastničani zaupajo in so mu tudi tokrat namenili skoraj petinštirideset odstotkov glasov podpore. Vsekakor se lahko že na naslednjih volitvah zgodi, da se prvi dve mesti zamenjata. Glede na to, da so v SDS "maratonci", bo še zelo zanimivo.

Igor Goste

Učiteljica na gimnaziji Franca Miklošiča v Ljutomeru Norma Bale je poudarila, da je treba pri poučevanju slovenščine ne glede na to, kje to poteka, uporabljati knjižno obliko jezika in ne narečja.

Posvet v Monostru je bil že tretji tovrstni posvet, ki ga je zunaj slovenskih meja organiziral Svetovni slovenski kongres.

lahko slišali, je bil zakon o Slovencih, ki živijo zunaj ozemlja Slovenije, oziroma o Slovencih brez slovenskega državljanstva, ki govori tudi o tem vprašanju, že vložen v parlamentarni postopek, vendar so ga zaradi tega, ker je bil zastavljen preširoko, delno pa tudi zaradi politike, ki mu ni bila naklonjena, umaknili iz postopka. Glede na to so udeleženci menili, da je treba pripraviti nov osnutek – zanj naj se dejavno zavzame tudi Svetovni slovenski kongres –, pripravljen pa naj bo tako, da bo lahko prestal parlamentarni postopek.

Slovenščina postaja zanimiva

V nadaljevanju so udeleženci posveta ugotovili, da se zanimanje za učenje slovenščine povečuje, kar so ocenili kot zelo pozitivno in zanimivo dejstvo. Kot so dejali, sta razloga za to predvsem dva. Prvi je, da je Slo-

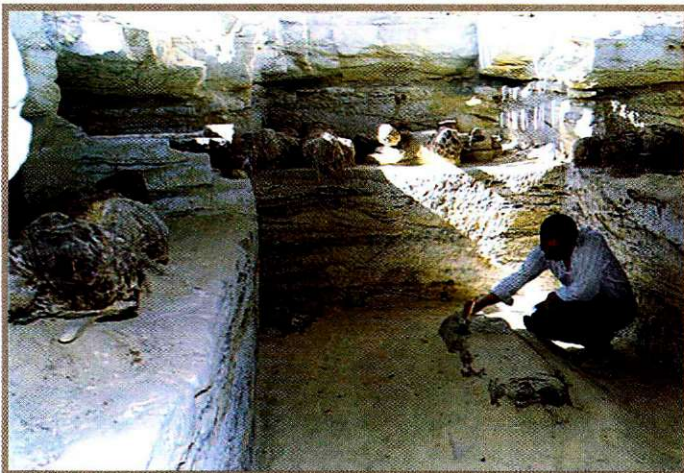
venija vstopila v EZ, s čimer sta dobila država in njen jezik večjo mednarodno veljavo, drugi pa je po mnenju udeležencev čisto ekonomski. Če namreč poznaš jezik države, v katero vlagas svoj kapital, to počneš veliko lažje, kot če jezika ne poznaš. Prav to so udeleženci ocenili kot dobro izhodišče za sodelovanje z drugimi državami na območju nekdanje Jugoslavije, saj se, kot so dejali, slovenščina ne razlikuje veliko od jezikov držav nekdanje Jugoslavije, zato lahko znanje slovenščine veliko pripomore tudi pri vlaganjih v druge države nekdanje skupne države.

Proti koncu so udeleženci posveta govorili še o pretoku delovne sile in medsebojnem priznavanju diplom in poklicne usposobljenosti. Kot so ugotavljali, prihaja v novih razmerah do čedalje večjega pretoka delovne sile, zaradi česar je nujno treba urediti medsebojno priznavanje diplom in poklicne usposobljenosti. Za to bi se morali zavzeti vsi, ki se jih to področje dotika. Če do tega ne bo prišlo, so opozarjali udeleženci, lahko v zelo kratkem času pride do položaja, da nekdo, ki bo formalno in tudi drugače izpolnjeval vse pogoje, zaradi administrativnih ovir na ozemlju sosednjih držav ne bo mogel poučevati.

Čisto na koncu so udeleženci poudarili vlogo Svetovnega slovenskega kongresa, ki ima po njihovem mnenju veliko zaslug za to, da se na problematiko, ki so jo obravnavali na posvetu, opozarja in se tudi skuša reševati. Tudi zato so na koncu zaslužne ljudi v SSK pozvali, naj se še naprej zavzemajo za odpiranje in reševanje tovrstnih vprašanj.

Janez Skalič

Slave Klavora 1
9000 Murska Sobota
Slovenija
tel.: 02/537 1949
fax.: 02/537 1948
GSM: 041/34 66 46
GSM: 031/34 51 51
<http://www.radio-viva.com>
e-mail: viva@radio-viva.com

Odkrite grobnice

V neki vasi na severu Sirije, nedaleč od mesta Daraa, so odkrili osem grobnic iz časov Rimskega cesarstva, nagrobnik na najpomembnejši grobnici pa predstavlja izrezljan doprski kip mladega moskega, ki naj bi bil pomemben bogataš ali lokalni voditelj. V eni od grobnic so našli več okostij, kosov orodja iz gline in stekla, nekaj zaplestnic in majhen bronast križ. Pokrita je bila s sedmimi ploščami, na treh od njih so vrezani napisi v grščini. Preostale grobnice so bile prazne in očitno poškodovane oziroma izropane.

Dezertar

Ameriško vojaško sodišče je narednika, ki je, da bi se izognil vojni v Vietnamu, leta 1965 pobegnil v Severno Korejo, spoznalo za krivega dezertarstva. Obsodili so ga na 30

dni zapora z odlogom prestajanja kazni in ga izključili iz ameriške vojske zaradi nečastnega ravnanja. Jenkins je pred tem sicer priznal krivdo in se prostovoljno vdal ameriški vojski. Tožilstvo je Jenkinsonove zločine označilo za egoistične in podle, zanj pa zahtevalo krajšo zaporno kazen in nečasten odpust iz vojske. Tožilstvo bi sicer lahko za danes 64-letnega Jenkinsa zahtevalo maksimalno kazen, dosmrtno ječo. Jenkins se je ameriški vojski prostovoljno vdal 11. septembra, to je dva meseca zatem, ko je z družino zapustil Pjongjang in prispel na zdravljenje na Japonsko. Tokio se je

v primeru Jenkins zavzel za prizanesljivost, da bi lahko živel na Japonskem s svojo japonsko soprogo Hitomi Sogo in dvema hčerka.

Kraljica v Nemčiji

Britanska kraljica Elizabeta II. je bila na tridnevem državnem obisku v Nemčiji, njen obisk pa naj bi pripomogel predvsem k povojni spravi med Veliko Britanijo in Nemčijo. 78-letno britansko monarhinjo, spremljal jo je 83-letni soprog princ Philip, je nemški predsednik Horst Köhler sprejel z vojaškimi častmi. Kraljica se je pogovarjala tudi z nemškim kanclerjem Gerhardom Schröderjem, sešla pa

se je še s predsednikom parlamenta Wolfgangom Thiersejem. Obiskala je zvezne dežele Berlin, Brandenburg in Severno Porenje-Vestfalija in odprla mednarodno konferenco o varovanju podnebja. Gostila je tudi dobrodelno prireditev, na kateri so zbirali sredstva za dokončanje obnove dresdenske cerkve Frauenkirche.

Poštenjak

Neki Norvežan, ki se je pred 24 leti izognil plačilu računa v hotelu, je račun poravnal. Kot je pojasnil v posebnem pismu, ki ga je naslovil na vodstvo hotela v mestu Kristijansand na jugu Norveške, je to storil zaradi slabe vesti. V pismu je kot plačilo za prenočevanje, hrano in pijačo priložil bankovec za 500 kron (61 evrov). Pojasnil je, da takrat ni mogel plačati računa, danes pa se mu zdi pomembno, da po tolikih letih slabe vesti plača svoj dolg in se opraviči. Uprava hotela je sporočila, da bo prejeti denar nakazala na račun dobrodelne organizacije.

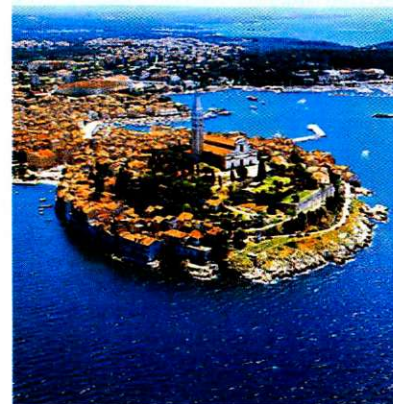
Pol tone

Skoraj pol tone težkemu in 180 centimetrov visokemu Američanu so zdravniki z operacijo zmanjšali želodec. Moški je tehtal 482 kilogramov, v bolnišnico pa so ga morali prepeljati gasilci. Še pred operacijo je moral 42-letnik, ki je že v otroškem vrtcu tehtal 40 kilogramov, štiri mesece hujšati v bolniški postelji. S hrano, ki je vsebovala 1.200 kalorij dnevno, je shujšal 189 kilogramov. Preden je odšel v bolnišnico, je pol leta preživel privezan na posteljo. Šele pred mesecem dni se je s pomočjo medicinskega osebja znova postavil na noge. Po lastnih besedah se je spremenil. Dobra volja se je iz dneva v dan stopnjevala, preden so mu pred operacijo dali anestezijo, je celo po tihem popeval.

Manj Slovencev

V prvih devetih mesecih letos je Hrvaško obiskalo 868.000 gostov iz Slovenije, kar je za pet odstotkov manj kot v istem lanskem obdobju, za skoraj toliko se je zmanjšalo

tudi število prenočitev slovenskih gostov. Kljub temu so sosedje zabeležili skoraj pet milijonov prenočitev slovenskih gostov. Sicer pa je Hrvaško letos obiskalo več turistov, v primerjavi z letom 2003 pa se je najbolj povečal obisk gostov iz Francije, Skandinavije, Velike Britanije, Švice, Rusije, Nizozemske, Madžarske in ZDA. V letošnji turistični sezoni so bili najštevilčnejši gostje na Hrvaškem Nemci; do konca leta naj bi dosegli cilj 1,6

milijona obiskov. Na drugem mestu so Italijani z 1,25 milijona obiskov, sledijo Čehi z 1,1 milijona obiskov, na četrtem mestu po številu obiskov pa so Slovenci.

Zaprl kmetije

Zaradi strahu pred okužbo z dioksinom so nizozemske oblasti zaprle 140 kmetij. Gre za preventivni

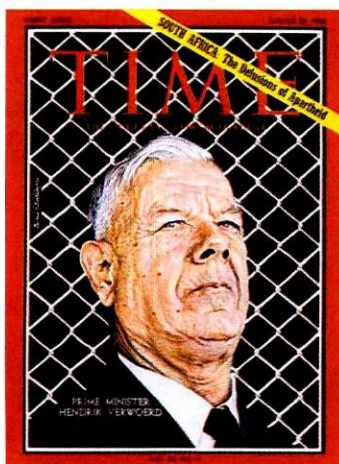
ukrep, potem ko je preiskava pokazala, da so kmetje hranili živali s krompirjevimi olupki, ki bi lahko bili okuženi s to kancerogeno snovjo. Oblasti želijo najprej preiskati, ali je količina dioksina v mesu živali, ki so jedle te olupke, v skladu z nor-

mami. Dokler ne bodo znani izsledki, naj meso s teh kmetij ne bi prišlo na trg. Sicer pa ima lahko dioksin, ki nastane pri gorenju klorovih proizvodov in sežiganju odpadkov, srednjeročne in dolgoročne učinke na zdravje. Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) ga uvršča med kancerogene snovi.

Manjši Times

Britanski dnevnik The Times je pretrgal svojo 216 let dolgo tradicijo in je izšel v občutno manjši obliki. Konservativni časnik, ki je v lasti medijskega mogotca Ruperta Murdocha, je tako mogoče kupiti le še v tako imenovani kompaktni inačici. Takšna oblika bo omogočala lažje branje na avtobusih in podzemni železnici kot tradicionalni veliki format. Za takšen korak so se že pred Timesom odločili

pri levoliberalnem Independentu. Naklada Independenta se je od uvedbe manjšega formata septembra lani dvignila za dobrih 21 odstotkov.

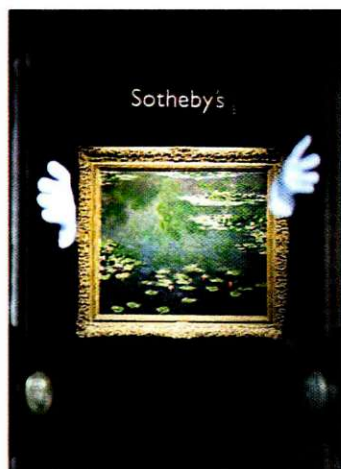
Nevaren stres

Najnovejša ameriška raziskava, ki so jo opravili na podganah in opicah, je pokazala, da stres, zaradi katerega se v možganih sproža encim PKC, negativno vpliva na spomin in druge funkcije možganske skorje. PKC je dejaven tudi pri manični depresiji in shizofreniji. Encim PKC, ki deluje na možgansko skor-

jo, lahko izzove odsotnost pozornosti, impulzivnost in nezmožnost pravilne presoje, kar so simptomi omenjenih duševnih motenj. Po mnenju znanstvenikov naj bi s tem odkritjem prišlo do večjega premika v razumevanju vzorcev nekaterih duševnih obolenj, kar odpira pot k iskanju novih zdravil, ki bodo omogočila zaviranje encima PKC.

Monetovi vrtovi

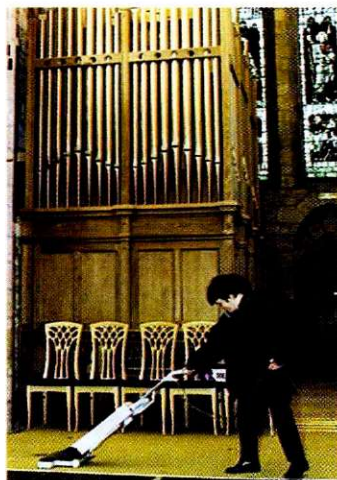
V Kunsthausu v Zürichu je odprta obsežna razstava na temo vrtov v slikarstvu Claudea Moneta.

Pod naslovom Monetovi vrtovi je do 27. februarja razstavljenih 70 slik, pa tudi fotografij in pisem iz vseh ustvarjalnih obdobj. Na razstavi si je mogoče ogledati zgodnje oljne slike impresionista Claudea Moneta (1840–1926) pa tudi monumentalne slike iz poznejšega obdobja, na katerih so upodobljeni lokvanji. Med slikami so tudi mojstrovine, ki jih hranijo različni evropski muzeji, in redka mojstrska dela iz švicarskih in ameriških zasebnih zbirk.

Restavrirane orgle

V Leipzigu so posvetili orgle v cerkvi sv. Nikolaja, ki so jih restavrirali za 2,3 milijona evrov. Orgle, ki izvirajo iz 19. stoletja, so z okoli 6.300 piščalmi, 103 registri in petimi manuali največje na Saškem. Prenovo instrumenta, ki ga je dokončno postavil Friedrich Ladegast leta 1862, je v vrednosti 1,8 milijona evrov plačal nemški izdelovalec športnih avtomobilov Porsche. Najmanjša piščal je po graditelju orgel Helmutu Wernerju velika

osem milimetrov, največja pa 8,5 metra in tehta osemsto kilogramov.

Schindlerju v spomin

V Krakovu so odprli razstavo v spomin na nemškega industrialca Oskarja Schindlerja, ki je rešil številne Jude pred holokavstom. Povod za razstavo sta 30. obletnica Schindlerjeve smrti in 60. obletnica premestitve judovskih delavcev s t. i. Schindlerjevega seznama na Česko, kjer so dočakali osvoboditev izpod nemške okupacije. Pri pripravi razstave v sinagogi v stari judovski četrti Kazimierz so se organizatorji obrnili na številne ljudi, ki jih je Schindler rešil, naj prispevajo svoje fotografije in spomine. Razstavo dopolnjujejo

fotografije s snemanja filma Schindlerjev seznam Stevna Spielberga in slike iz življenja Judov v Krakovu.

Poleti spet maja

Ameriška vesoljska agencija NASA je napovedala, da bo po dveletnem premoru maja prihodnje leto znova začela izvajati polete z raketoplanom. Polete so ustavili po nesreči raketoplana Columbia 1. februarja lani. Prvi polet po dveletnem premoru NASA načrtuje v času med

12. majem in 3. junijem 2005, ko naj bi ameriški raketoplan poletel proti mednarodni vesoljski postaji (ISS).

Olimpijada sirov

Na tretji olimpijadi gorskih sirov so podelili 60 medalj za najboljše gorske sire. Tekmovanja v švicarskem Appenzellu se je udeležilo devet držav, žirija pa je preizkusila 437 vrst sirov. Nedvomna zmagovalka olimpijade je Švica, ki je dobila 37 medalj. Sledijo ji Italija z osmimi, Francija s sedmimi, Avstrija s štirimi medaljami, po eno pa so dobile Japonska, Portugalska, Španija in Mehika. ZDA so na olimpijadi ostale brez odličja. Olimpijadi je sledila ogromna sirova tržnica, na kateri so lahko obiskovalci preizkusili gorske sire iz vse Evrope.

Čudež iz lončka

Odkrili so skrivnost kozmetičnega sredstva, ki so ga uporabljale Londončanke v času rimskega imperija pred dva tisoč leti. Po besedah arheologov so smetani podobno snov našli v majhni posodici, na njej pa tudi prstne odtise ženske, ki jo je uporabljala. Ko so posodico pred letom in pol našli, so bili najprej prepričani, da gre za zdravilo ali pa balzam za religiozne namene. Ko pa so mazilo analizirali, so odkrili, da so ga uporabljale rimske lepoticice, da so si z njim posvetlile kožo na obrazu. Krema z granulami je vsebovala živalsko maščobo, verjetno kravjo ali ovčjo, in škrob iz kuhane žita ali korenin kot pigment. Krema je bila vlažilna zaradi živalskih maščob in precej gosta zaradi škroba. Po besedah strokovnjaka z bristolske univerze njene sestave ni bilo prav lahko analizirati. Ko so jo uporabnice namazale na kožo, je ta postala najprej mastna, nato pa je odvečno maščobo popil škrob in kožo nekoliko bolj svetlo obarval. Zanimivo je, da škrob dandanes uporabljajo v prav takšne namene.

Zadeva: ekranizacija

Ruska pravoslavna cerkev se je zgrozila nad tem, da so kulturni roman Bulgakova Mojster in Margareta ekranizirali. Predstavniki Cerkve pravi, da je v njem predstavljena sprevržena različica evangelija, in se bojijo, da bi film lahko užalil in pohujšal vernike. Serija, posneta po romanu, ki ga je Bulgakov napisal v 30. letih, pa bo kljub temu predvajana na nacionalni ruski televiziji. Mojster in Margareta je satira na rusko revolucijo in je napisana v obliki, ki jo uvršča v magični realizem. V romanu so prizori, v katerih lik z imenom Volland (to je eno od imen za satana, ki se pojavlja v Goethejevem Faustu) pripoveduje življenjsko zgodbo, in križanje Ješue, ki je ime za Jezusa Kristusa. Tajnik Ruske pravoslavne cerkve oče Mihail Dudko je dejal: "Poznamo štiri različice evangelija, pri Bulgakovu vidimo peto: interpretacijo evangelija v korist satanu. Naša rekacija mora biti negativna." V romanu je Volland predstavljen kot bitje višje vrste v primerjavi s Ješuo, prava podoba Kristusa pa se ponižuje na raven nemočnega filozofa.

Prve žuželke

Kakor da bi bilo na svetu premalo muh! Pa vendar so v Kanadi uspešno klonirali prve sadne mušice. Vsakogar zanima, zakaj je muhe sploh treba klonirati, je dejala voditeljica skupine Bett Loyd z Univerze Halifax in obenem razložila, da je z žuželkami razmeroma lahko eksperimentirati in da bodo poskusi njihovega kolniranja lahko bistveno pripomogli k razumevanju in izpopolnjenju procesa kloniranja drugih živali ali celo ljudi. Hkrati potekajo raziskave glede proizvodnje matičnih celic za medicinske namene. Ob kloniranju se jedro odrasle celice prenese v jajčno celico, ki so ji odstranili jedro. Dandanes večina klonov miši, ovc in drugih živali pogine še v stadiju embrija, ker se DNK ne more preprogramirati. Pri delu z mušicami pa bodo morda odkrili gene, ki imajo pomembno vlogo pri preprogramiranju DNK. Funkcije genov mušice je namreč lahko izolirati. DNK pa pri vseh živih bitjih deluje podobno.

Ledu ne bo več

Arktični ledeni pokrov se topi z neznansko hitrostjo, kar ima lahko zelo mračne posledice. To so objavili pri raziskavi globalnega segrevanja ozračja. Masa arktičnega ledu se je že zmanjšala za 10 odstotkov. Toplejša Arktika bo povzročila dvig morske gladine za en meter že konec tega stoletja. Potopila se bodo mnoga obmorska območja, poleg tega bo spremenjen morski tok, ki uravnava podnebje v Severni Evropi. Na Arktiki temperatura narašča dvakrat hitreje kakor drugje po svetu. Če se bo ohranil današnji tempo tajanja ledu, poleti leta 2070 na Arktiki ne bo več ledu. Otoplitev podnebja lahko upočasnijo zmanjševanje izpustov strupenih emisij in freonov v ozračje in ta ukrep je treba začeti izvajati zelo kmalu. Tajanje ledu lahko prinese tudi nekatere koristi: na Arktiki je 25 odstotkov rezerv nafte in zemeljskega plina, ki bodo s tem postale dostopnejše. Naslednje leto bodo na konferenci v Berlinu obravnavali strateške načrte boja proti globalnemu segrevanju ozračja.

Ugodnosti za nove naročnike revije Demokracija:

- prvi mesec boste revijo prejeli brezplačno
- brezplačno prejmete majico Demokracija
- sodelujete v žrebanju za eno od knjig naše založbe

Naročnina na revijo Demokracija je lahko tudi darilo.

Naročilnica

Akcija - novi naročniki - prvi mesec **brezplačno!**

Plačilo s položnico • Uredništvo revije Demokracija • p.p. 4315, 1001 Ljubljana

DEMOKRACIJA

ime in priimek: _____

pošiljati začnete dne: _____

datum rojstva: _____

datum: _____

ulica: _____

podpis naročnika: _____

kraj, poštna št.: _____

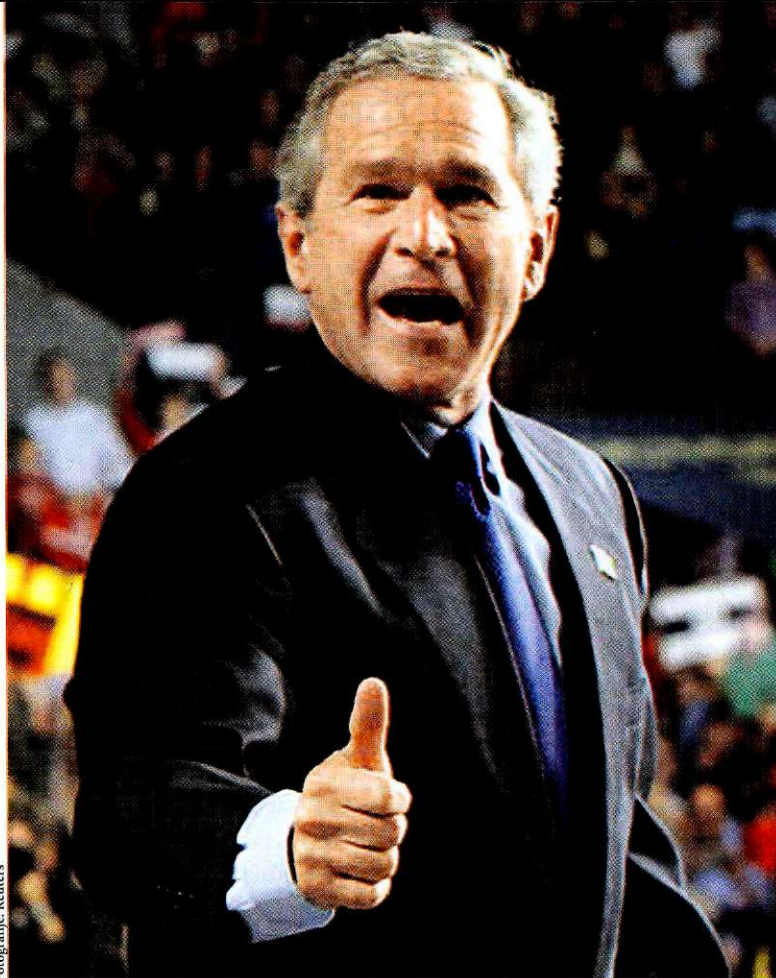
Davčni zavezanec: da ne

Če želite 8-odstotni popust pri naročnini, vas prosimo, da označite status, ki ga imate: upokojenec invalid brezposeln študent ali dijak

S to naročilnico se zavežem, da bom naročnik Demokracije najmanj eno leto!

cena: 550 SIT

Predsednik
G. W. Bush po
razglasitvi
volilne zmage

Fotografije: Reuters

likih jezer oziroma od svojega Massachusettsa na skrajnem severvzhodu do Minnesote. Poleg tega je na ameriški celine dobil še tri države na zahodni obali: Kalifornijo, Washington in Oregon. Celoten jug in osrednji del ZDA sta pripadla Bushu: od Floride do Montane ob meji s Kanado, od Arizone do Ohia. Res je, da so za Kerryja bolj volili v razvitejših in gostejše naseljenih območjih, vendar to ni bilo dovolj za njegovo zmago.

Izidi vzporednih volitev so pokazali, da so Bushevi republikanci razširili svojo volilno bazo tudi med skupinami, ki so prej veljale za značilne demokratske volivce. Čeprav je dobil Bush več podpore zunaj velikih mest, je okrepil tudi svojo podporo na urbanih območjih. Povečal si je podporo med ženskami in mladimi. Tudi znaten del etničnih manjšin, predvsem Latinoameričanov, ki veljajo za tradicionalne volivce demokratov, se je tokrat odločil za Busha. Demokrati so svojo prednost gle-

Bushevo zmagoslavje

Volitve, ki so bile letos deležne največje svetovne pozornosti, so za nami. Če je o zmagi Georgea W. Busha pred štirimi leti odločalo sodišče, je bil tokrat izid nesporen. Dosedanji predsednik je prejel 286 elektorskih glasov, za zmago bi jih bilo dovolj 270. Zmagal je v 31 zveznih državah in dobil 51 odstotkov vseh glasov volivcev oziroma približno tri in pol milijona več kot izzvallec John F. Kerry.

Čeprav nazadnje stejejo le elektorski glasovi, je Bush zmagovalec po vseh merilih. Kako mu je uspelo in kaj lahko pričakujemo od njegovega drugega mandata? Prejšnji terek je bil črn dan za ameriško Demokratsko stranko. Drugič zaporedoma je izgubila predsedniške volitve. Republikanci so na delnih senatnih volitvah, ki so potekale vzporedno s predsedniškimi, dobili trdno večino v zgornjem domu, demokrati pa so zadnjih deset let v manjšini tudi v predstavniskem domu kongresa.

Porazena opozicija

Po volitvah je opozicija praktično obglavljena. John F. Kerry po porazu najverjetneje nima več možnosti, da bi postal prvi človek demokratskega tabora, saj vidijo mnogi velik del vzrokov za poraz prav v njem. Tom Daschle, dosedanji voditelj demokratov v senatu, je izgubil svoj sedež. Voditelji, ki ostajajo, so večinoma manj

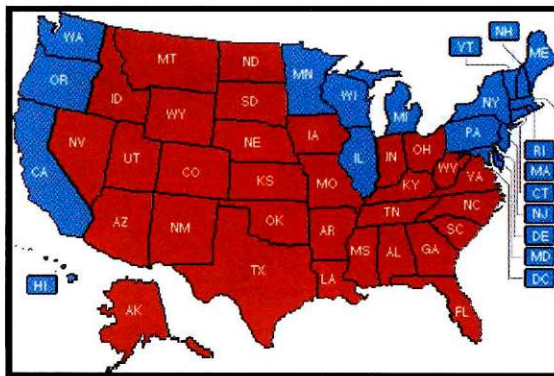
znani, brez izrazite karizme in z malo možnosti, da prepričajo sredinske volivce. Demokratska kongresnica iz San Francisca, Kalifornija, Nancy Pelosi, ki zdaj vodi stranko v predstavniskem domu, je volitve komentirala z ugotovitvijo, da je njihova stranka "izgubila vse, kar je bilo mogoče izgubiti". V izrazito dvostrankarskem sistemu, kakršen je ameriški, to hkrati pomeni, da so George W. Bush in njegovi republikanci pridobili praktično vse, kar je bilo mogoče pridobiti. Zgovoren je že pogled na volilne izide po ameriških zveznih državah. Kerry je osvojil severozahod ZDA, od severnega dela atlantske obale do Ve-

de na prejšnje volitve povečali le v kategoriji bolj izobraženih volivcev.

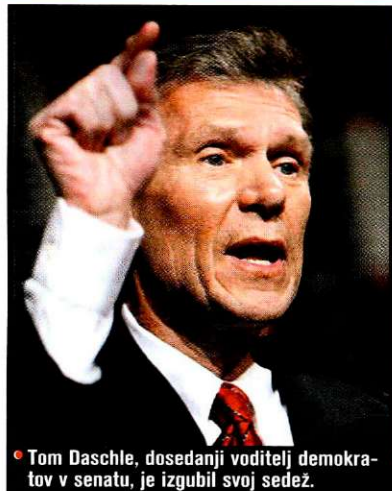
Pozabljeni jug

Predvsem Bushevi največji nasprotniki, tako v ZDA kot v Evropi, težko verjamejo, da bi lahko predsednik osvojil nov mandat na podlagi svojih lastnih sposobnosti, zato iščejo vzroke za volilni izid predvsem v svojem novem J. F. K. Vsaj deloma imajo glede tega verjetno prav. Demokratskega kandidata je usodno zaznamoval že njegov iz-

vor. Stranka mora za izborom kandidata nadomestiti tisto, česar nima – in demokratom, čeprav zgodovinsko izhajajo prav od tam, manjka podpora konservativnega ameriškega juga. Zadnji demokratski predsednik s severa je bil uspešnejši in veliko bolj karizmatični J. F. K., izvoljen daljnega leta 1960. V naslednjih štiridesetih letih so vsi demokratski predsedniki izhajali z

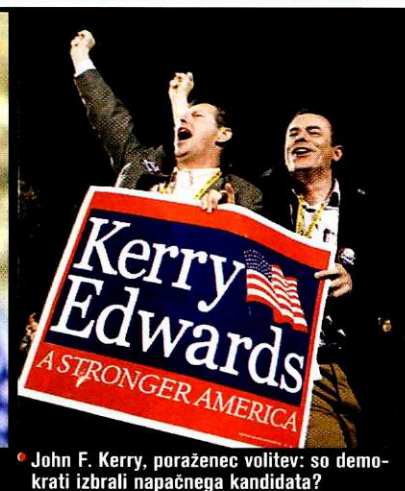
• Zemljevid ZDA: kje je zmagal Bush (rdeče) in kje Kerry (modro)

• Tom Daschle, dosedANJI voditelj demokratov v senatu, je izgubil svoj sedež.

• Nancy Pelosi, voditeljica demokratov v predstavniskem domu kongresa: demokrati so izgubili vse, kar je bilo mogoče izgubiti.

• John F. Kerry, poraženec volitev: so demokrati izbrali napačnega kandidata?

» ameriškega juga: Lyndon Johnson in Teksasa, Jimmy Carter iz Georgije in Bill Clinton iz Arkansasa.

In kot da to še ne bi bilo dovolj, je Kerry prav predstavnik zvezne države Massachusetts, ki velja za veliko bolj levo liberalno od ameriškega povprečja, tako da so jo nekateri v šali označevali za zadnji delček sveta, razen Kube in Severne Koreje, kjer je komunizem preživel. Kerry je bil obsojen na podobo elitističnega intelektualca iz bogatega okolja, ki ima za povprečnega Američana veliko preveč liberalne poglede, pa čeprav jih ne izraža odkrito.

Kot da se je zavedal, da ameriškega juga ne more dobiti, se Kerry zanj niti ni posebno trudil, pri čemer ni resnično izkoristil niti izvora svojega podpredsedniškega kandidata Edwardsa. Upoštevajoč ameriški volilni sistem je Kerryjeva ekipa jug praktično odpisala in skoraj vse stavila na nekaj ključnih držav, ki razpolagajo z velikim številom elektorskih glasov. Kerry je tako veliko sta-

vil na Ohio – in izgubil, čeprav bi ga s približno 100.000 glasovi več osvojil, z njim pa dodatnih dvajset elektorskih glasov in Belo hišo.

Človek iz ljudstva?

Kerry je v Ohio računal na industrijske delavce, tradicionalne volivce demokratov, ki naj bi se zaradi izgubljanja delovnih mest v času Bushevega mandata še toliko bolj oprijeli opozicije. Toda račun se ni izšel, saj se zdi, da običajni Američani, še posebno njihovi nižji srednji in nižji sloji – od kmetov iz južnih zveznih držav do delavcev iz Ohia, bogatega, izobraženega in "liberalnega" Kerryja preprosto niso mogli prepoznati za svojega.

Toda "napačen" izvor ob pravi strategiji še ne pomeni nujno neuspeha. Bush namreč prav tako kot Kerry izhaja iz bogate družine in ima za sabo najelitnejšo izobrazbo. In vendar je uspelo amerškemu predsedniku, ki je v svojem prvem mandatu sicer veljal za trdnega zaveznika kapitala, v kampanji to precej spret-

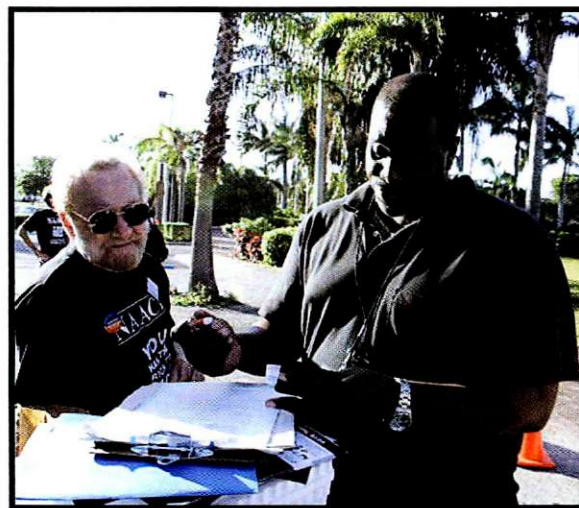
no zakriti. Kerry je lahko na vsebinski ravni še tako poudarjal prednosti svojega programa za srednje in nižje sloje, vendar zaradi svojega imidža pri tem ni mogel biti dovolj prepričljiv. Do vsebine predvolilnih obljub so Američani praviloma skeptični, zato ima odločilnejšo vlogo to, kako dojemajo kandidata kot osebnost.

Bush je bil za povprečnega volivca veliko bolj "ljudski" s svojim preprostejšim nastopom in jezikom, zaradi katerega ga mnogi nasprotniki, predvsem Evropejci, radi prenačljeno označijo za omejenega ali celo neumnega. Uspeh v tako zahtevnem projektu, kot je druga zaporedna zmaga na ameriških predsedniških volitvah, ne more biti naključje, ki bi se lahko posrečilo tudi neumnim in omejenim. Pamet, ki je stala za republikansko volilno kampanjo, je očitno presegala tisto, ki je stala za demokratsko. Tako vsaj kaže končni izid – še posebno če je Busheva ekipa v zadnjih starih letih res naredila toliko napak, kot

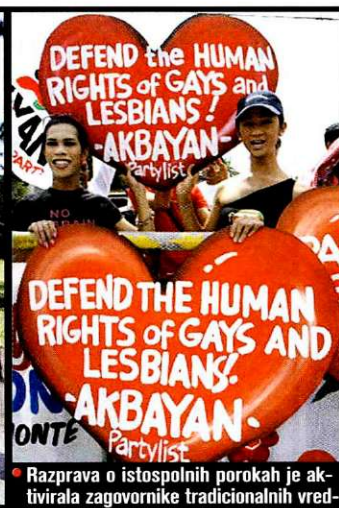
jih ji očitajo nešteti kritiki, pa je potem vseeno zmagala na volitvah.

Odločnost in vrednote

Bush je resnično imel na svoji strani dejstvo, da vodi državo v vojnem času in da se v takem času predsedniki ne zamenjujejo. Kerry mu je v zvezi z vojno sicer lahko očital napačne odločitve, vendar mu je Busheva ekipa to spretno vračala, ko ga je predstavila volivcem kot človeka, ki se sploh ne zna odločiti oziroma svoje odločitve spreminja iz trenutka v trenutek. Ta napad je bil precej učinkovit, saj je šlo za človeka, ki se je najprej prostovoljno udeležil vietnamske vojne, postal eden njenih najostrejših kritikov in končno kot svojo glavno odliko v boju za predsedniško mesto poudaril sodelovanje v njej. Prav vojni čas pa je tisti, ki zahteva odločnost, o čemer je uspelo Bushevim republikancem v kampanji precej uspešno prepričati volivce. Predsednik, ki se morda moti, a vsaj dosledno sledi svojim ciljem,

• Etnične in rasne manjšine niso bile tako zveste demokratom kot doslej.

• Razprava o istospolnih porokah je aktivirala zagovornike tradicionalnih vrednot in pomembno pomagala Bushu.

• Demokrati so "pozabili" na konservativnejši ameriški jug.

naj bi bil v krizni situaciji še vedno boljši od predsednika, ki sploh ne ve, kaj hoče. Še ena bistvena točka, v kateri je Bush porazil Kerryja, pa so bile vrednote. Levo krilo demokratov in nekateri radikalnejši sodniki so naredili Kerryju in demokratom medvedjo uslugo, ko so v predvolilnem letu sprožili razpravo o porokah istospolnih partnerjev. Popolna izenačitev istospolne zveze s klasično zakonsko zvezo je za večino volivcev veliko preveč radikalna. Čeprav niti Kerry ni podprl tako radikalne rešitve, se je Bush z vidika volivcev odločneje postavil v bran "tradicionalnim družinskim vrednotam". Vlogo vrednot so demokrati očitno podcenjevali, pokazalo pa se je, da so o volilni izbiri pogosto bolj odločale vrednote volivcev kot pa njihovi pragmatični interesi. Predvsem vernejši volivci so Busha prepoznali kot svojega, tudi če od njegove dosedanje politike niso imeli kakšnih oprijemljivih koristi. Delež volivcev, ki so letos izjavili, da so se odločali predvsem na podlagi vrednot, je na tokratnih volitvah znatno narasel, hkrati pa se je kar 80 odstotkov tistih, ki so se jim zdele vrednote bistveno volilno vprašanje, raje odločilo za Busha.

Bo drugi mandat bolj napet?

Drugo vprašanje pa seveda je, kaj lahko ZDA in svet pričakujejo od drugega in hkrati zadnjega Bushevega mandata. Analitiki napovedujejo zelo različne scenarije. Po eni strani velja, da vleče predsednik, ki se zaveda, da ga ne čakajo več nove volitve, odločneje poteze. Bill Clinton, ki je bil pri mednarodnih intervencijah sicer manj odločen od sedanjega predsednika (de-

loval pa je tudi v precej drugačnih okoliščinah), se je na primer v drugem mandatu odločil za vojaški poseg proti Miloševićevemu režimu. Bush bi bil po drugi strani, ko gre za uporabo vojaških posegov, v drugem mandatu že težko odločnejši, kot je bil do sedaj, čeprav se Bushevi kritiki po svetu bojijo prav tega: novih enostranskih potez ZDA v mednarodni politiki.

Poleg tega veljajo drugi mandati predsednikov za burnejše tudi na notranjepolitičnem področju. Nixonov drugi mandat je zaznamoval (in v edi-

brez kadrovskih sprememb. Prvo vprašanje zadeva državnega sekretarja Colina Powlla, ki ga cenijo v tujini, vendar velja za razmeroma šibkega v okviru vlade, saj je moral zunanji minister večkrat popustiti pred močnejšo dvojico Cheney-Rumsfeld. Če bo Powell kljub temu ostal v vladi, bi lahko bilo to znamenje predsednikove odločitve za otoplitev odnosov z evropskimi zaveznici.

Oblikovanje nove vlade po volitvah bi lahko bilo tudi za predsednika priložnost, čeprav ne posebno verjet-

mestnik Wolfowitz, ki bi lahko nasledil svojega sedanjega šefa ali pa postal novi svetovalec za nacionalno varnost.

Pomik k bolj sredinski politiki bi lahko predstavljal, kot domneva britanski BBC, tudi morebitni odhod generalnega tožilca Johna Ashcrofta, ki velja za najbolj konservativnega člana Busheve ekipe. Morebitna naslednika bi lahko bila njegov namestnik Larry Thompson, ki bi tako postal prvi temnopolti Američan na čelu tožilcev, ali pa nekdanji newyorški župan Rudolph Giuliani. Ta pa bi lahko

• Colin Powell: bo dosedanji državni sekretar v novi Bushevi vladi kaj močnejši ali pa ga v njej niti ne bo več?

• Condoleezza Rice bo najverjetje med najožjimi predsednikovimi sodelavci tudi po volitvah.

• Joe Lieberman bi v novi vladi lahko omilil sedanjo strankarsko polarizacijo v ZDA; ga bo Bush povabil v svojo prihodnjo ekipo?

nem primeru predčasno končal) Watergate, Reagana je preganjal t. i. Iran-gate, Clintona afera Lewinski. Kaj lahko pričakuje Bush, čigar vladanje je bilo do sedaj prav zaradi nemirnih (vojnih) razmer toliko bolj mirno?

Po drugi strani pa bi si lahko Bush v svojem drugem mandatu privoščil tudi zmernejšo in Evropi všečnejšo politiko. Ker ne bo potreboval podpore v še eni volilni kampanji, bo manj odvisen od močnih lobijev, ki so v prvem mandatu v veliki meri usmerjali njegovo politiko: do Izraela in Bližnjega vzhoda prek energetskih in okoljskih in okoljskih vprašanj do mednarodne trgovine in podobno. Manjša odvisnost bi lahko pomenila bolj uravnoteženo politiko.

Kdo bo v vladi?

Marsikaj bo postalo jasno iz sprememb v predsednikovi vladni ekipi, ki je preživela prvi mandat praktično

na, da na dovolj korekten način od-slovi sekretarja za obrambo Donald Rumsfelda, ki je bil sicer uspešen pri rušenju Huseinovega režima, hkrati pa nosi pomemben del odgovornosti za sedanje nestabilne razmere v Iraku, posredno pa tudi za afero v zaporu Abu Graib. V tem primeru bi najverjetnejša nova obrambna ministrica postala sedanja svetovalka za nacionalno varnost Condoleezza Rice, ki bi bila s tem tudi prva ženska v zgodovini ZDA na tem mestu. Druga možnost bi lahko bil Rumsfeldov na-

morda zamenjal tudi dosedanji sekretarja za domovinsko varnost Toma Ridgea, ki odhaja v zasebni sektor. V skrajnem primeru bi lahko Busheva napoved, da je treba preseči sedanje strankarske delitve, pomenila tudi vključitev koga od uglednejših in hkrati bolj sredinsko usmerjenih demokratov v Bushevo vlado. Ena od izbir bi lahko bil nekdanji podpredsedniški kandidat Joe Lieberman. Ko bodo jasna imena, bo mogoče bolj jasno napovedati tudi Bushevo politiko.

Gjyle Vishaj

RUMENE STRANI

SLOVENIJA TEL

www.rumenestrani.com

intervju

Fotografir: Gregor Puhkven

Po izobrazbi je doktor strojništva, vendar so ga, kot sam pravi, razočaranja nad stanjem v družbi usmerila bolj v sociologijo in ekonomijo. Najprej je predaval na fakulteti za strojništvo, kjer so ga leta 1980 iz političnih razlogov suspendirali. Veliko se ukvarja s publicistiko. Javnosti je najbolj znan po številnih kritičnih komentarjih, ki jih piše za različne slovenske medije. V kratkem bo izšla tudi njegova najnovejša, že 18. knjiga z naslovom **Velika preobrazba Slovenije – mit ali realnost?**

Pravite, da je eden največjih problemov Slovenije, ki se ga nihče ne dotika, demografska kriza.

Nekako značilno se mi zdi, da nobena stran-ka med predvolilnim bojem ni načela tega ključnega vprašanja, ki pa je vitalnega pomena za Slovenijo. Rojstev je čedalje manj, število otrok se manjša že od leta 1995, čedalje večji je delež starejšega prebivalstva. Baza aktivnega prebivalstva, ki ga je mogoče zaposliti, je vse manjša. Vsako drugo leto v Sloveniji pravzaprav izgine kraj z 2.600 prebivalci v velikosti Sodražice ali Dravograd. Na zemljevidu nastajajo bele lise. Naš prostor je vse manj naseljen in že sam po sebi kliče po novih ljudeh. Prihajajo pa novi ljudje z juga, ki nimajo naše delovne kulture in v celoti predstavljajo povsem drug svet, druge običaje in delovne navade. Ne gre samo za narodnostno, temveč tudi in predvsem za eminentno gospodarsko vprašanje, saj brez delovne sile slovensko gospodarstvo ne bo obstajalo. Po letu 1995 beležimo izredno izgubo delovne sile. Danes je povprečna starost zaposlenih 42 let, kar pomeni letnik rojstva 1962. Takrat je bilo letno rojenih okoli 29.000 otrok. Do danes to predstavlja izpad 130.000 delavcev v najbolj produktivnih letih. Čedalje bolj se upad rojstev pozna tudi v vrtcih in šolah, počasi pa bo tudi na univerzah manj študentov. Posledice se bodo kazale tudi povsod drugje.

Upoštevati moramo tudi pripadnike t. i. ba-

ce in državni proračun, kjer so že sedaj težave. Po drugi strani pa bo v vrstah zaposlenih davkoplačevalcev praznina. Vse to se bo odrazilo tudi na zdravstveni in širši življenjski ravni prebivalstva. Kako bomo rešili to vprašanje, je ključno za razvoj in napredek Slovenije oziroma za pomik na višjo tehnološko raven in s tem višjo gospodarsko rast. Od tega je odvisna blaginja Slovencev.

Kje je rešitev in kaj sploh lahko naredimo?

Morali bi se načrtno lotiti priseljevanja ljudi iz narodov, ki so nam kulturno najbližje – narodov s podobnimi slovanskimi jeziki s krščanskih območij. Predvsem imam v mislih Slovake, Čehe in Poljake, pa tudi Ruse. Zato se mi zdi zelo pametna zadnja poteza, ko so z oglasi, objavljenimi prav po teh državah, iskali 200 manjkajočih zdravnikov. Poraja se seveda vprašanje, kako bomo Slovenci “ponašili” te ljudi, kajti treba jih je čimprej vključiti v družbo. Upošteva je izpad novorojenih otrok in bližajočo se upokojeitev po vojni rojenih generacij bi morali letno uvoziti okoli 27.000 mladih, čim bolj izobraženih ljudi. Izobrazbena sestava priseljenih ljudi mora čim bolj ustrezati industrijski družbi z visokotehnološko proizvodnjo, kar pomeni, da bi jih moralo biti 15 odstotkov z visokošolsko, 25 odstotkov z višješolsko, drugi pa s srednješolsko izobrazbo, nizko kvalificiranih delavcev pa ne bi smelo biti.

tako kot v Nemčiji ali marsikje na Zahodu število delovnih mest korenito krčilo?

Kolikor bomo dosegali zastavljeno gospodarsko rast, jih bomo vsekakor potrebovali. Med Nemčijo in Slovenijo je še vedno ogromna razvojna razlika – takšna kot na primer med Slovenijo in Slovaško. Zato je še vedno veliko prostora za rast, kar s seboj prinaša tudi potrebe po delovni sili, še posebej po visoko usposobljeni. Že sedaj primanjkuje inženirjev vseh vrst. Podjetja jih zamažujejo in tudi napovedujejo njihov uvoz. Koncern Hidria, ki gradi nov inštitut za klimatizacijo, ogrevanje in hlajenje, bo moral uvoziti 150 inženirjev, ker doma ne najde dovolj ustreznih kadrov.

Je sploh mogoče uvoziti toliko delovne sile iz Slovaške, Češke in Poljske, upoštevaje, da ti narodi niso tako številčni in da bodo za njihovo delovno silo teknovali tudi precej bolj razvite in večje zahodnoevropske države?

Menim, da je ta cilj mogoče uresničiti z dobro akcijo, ki mora biti podprta z izredno razdelano strategijo. Če bomo pripravili vse potrebne pogoje, kot so stanovanja in delovna mesta, ne bi smelo biti težav, saj je Slovenija znana po kakovosti bivanja, ki jo priznavajo vsi tujci. Poleg tega so v Sloveniji osebni dohodki tri- do štirikrat višji kot v omenjenih državah; pomembno je tudi, da so jeziki precej sorodni. Nekaj bo morala storiti država, nekaj pa tudi podjetja.

Poleg Poljakov, Slovakov in Čehov pridejo v poštev tudi Belorusi in Ukrajinci. S pripadniki teh narodov bo veliko lažje delati kot z ljudmi z južnega Balkana, ki prinašajo vznemirljive miselne in verske podlage. Vendar bo treba te ljudi po njihovem prihodu čim prej vključiti v družbo in “ponašiti”. V Sloveniji imamo kar nekaj družin, ki so se iz teh držav priselile po prvi sve-

Čez 100 let bo samo še 100.000 Slovencev

Pogovor z
dr. Markom
Kosom

by boom generacije, rojene v razdobju 1947–1952, ko je bilo na letni ravni rojenih približno 32.000 otrok. Pripadniki te generacije bodo okoli leta 2010 množično navalili v upokojske vrste in skoraj naenkrat bomo dobili 180.000 novih upokojevc, kar pomeni povečanje starostnih upokojevc za 112 odstotkov. To bo pomenilo ogromen pritisk na javne finan-

V 10 letih bi morali torej uvoziti skoraj 185.000 ljudi, po 27.000 letno, od tega 60 odstotkov žensk, da bi lahko izboljšali rodnost. Tako bi izničili prej omenjeni izpad delovne sile.

Ali bo slovensko gospodarstvo sploh ustvarilo toliko delovnih mest, da bi potrebovalo toliko ljudi, kot pravite? Se ne bo tudi pri nas

točni vojni. Ti ljudje so se popolnoma “ponašili” in večina jih je prišla v elito slovenske družbe.

Ali res ni druge rešitve kot uvoz delovne sile iz drugih držav? Menite, da ni nobene možnosti za dvig prenizke slovenske rodnosti?

Zgodba o povečevanju slovenske rodnosti se lepo sliši, vendar jo imam za poceni populis- »

» tično demagogijo. Kajti tudi v najboljšem primeru bi bile posledice ukrepov za povečevanje rodnosti vidne šele čez dvajset ali trideset let. Leta 1995 se je število rojenih izenačilo s številom umrlih, nato pa je število umrlih začelo vse bolj presehati število rojenih. Tega trenda ni mogoče tako lahko, sploh pa ne hitro preobrtniti. Na Irskem, ki je zelo tradicionalna katoliška država, je rodnost še nižja kot pri nas. Pomanjkanje delavcev so nadomestili s priseljenci iz Afrike. V dublinskih šolah je že 25 odstotkov črnih učencev.

Toda primer Francije vendarle dokazuje, da je nekaj mogoče narediti.

Francija ima odlično rodnost, večjo od Finske in Švedske. Toda oni so ogromno postorili za družine. Omogočili so celodnevne vrtce in cel sklop drugih ukrepov, ki pomagajo družinam z več otroki in odvzamejo skrbi zaposlenim materam. Rodnost v Sloveniji je 1,21 otroka na žensko, v Franciji pa 1,89 otroka, za pol večja, vendar tudi to ni dovolj za samostojno obnavljanje prebivalstva. Demografsko vprašanje ne sme biti več tabu, o katerem se ne govori. Priznati moramo problem in se z njim čim prej soočiti. O tem bi bilo treba čim več govoriti, iskati rešitve in jih uresničevati. In ne gledati stran.

Hitro ukrepanje je nujno. Naj povem, da je statistični urad leta 1995 izdelal projekcije gibanja prebivalstva – srednjo, najboljšo in najslabšo različico. Žal je bila po osmih letih tudi najslabša različica boljša od dejanskega poteka. Stanje se torej alarmantno hitro slabša.

Če se bodo sedanji trendi nadaljevali, kaj bo to pomenilo za usodo Slovencev?

S pomočjo ekstrapolacije sem izračunal število prebivalstva čez 100 let, in sicer po dveh projekcijah. Če računamo z začetkom v letu 1992, potem se bo naše število v stotih letih zmanjšalo za 980.000 prebivalcev. Če pa za izhodiščno točko vzamemo leto 1995, ko se je število rojstev res dramatično zmanjšalo, nas bo čez 100 let kar 1,825.000 manj kot danes. Nemci tarnajo, da izginevajo, pa imajo precej boljši koeficient rodnosti, 1,31. Naš se je samo v desetih letih zmanjšal z 1,46 na 1,21.

Zato je demografija eminentno in najpomembnejše nacionalno vprašanje. Zadeva obstoj slovenskega naroda. Gre preprosto za to, ali bomo obstali ali ne. V zgodovini je izginilo že veliko nacij in ne bi bili prvi primer. Ob osamosvojitvi tega še nismo videli, v to smo dobesedno padli. Zato se bomo morali čim prej z vsemi silami in javno lotiti tega problema. Tudi zavoljo tega moramo čim bolj dvigniti bruto družbeni proizvod (BDP), kajti ta vprašanja so med seboj obojstransko povezana, saj ni samo BDP odvisen od demografije, temveč je tu-

Demografija je eminentno in najpomembnejše nacionalno vprašanje. Zadeva obstoj slovenskega naroda. Gre preprosto za to, ali bomo obstali ali ne. V zgodovini je izginilo že veliko nacij in ne bi bili prvi primer. Ob osamosvojitvi tega še nismo videli, v to smo dobesedno padli. Zato se bomo morali čim prej z vsemi silami in javno lotiti tega problema.

di število rojstev odvisno od razvitosti. Če želimo zagotoviti čim boljše pogoje tudi za naše mlade, ne samo za tujce, ki jih želimo pridobiti, potem moramo narediti veliko več kot danes in se precej bolj potruditi. Razmere za mlade družine so pri nas najslabše med članicami EU.

Pri Inštitutu za ekonomske raziskave Ekonomske fakultete ste skupaj s soavtorji izdelali raziskavo o inovacijskem mrtvilu v Sloveniji. Kakšni so njeni izsledki?

Raziskovali smo, kako se razvija inovacijska dejavnost v slovenskem gospodarstvu, ta-

Znanstveniki so usmerjeni v "samopostrežno" dejavnost, ki nima nikakršne zveze z gospodarstvom.

ko v industriji kot v storitvah. Ugotavljali smo vpliv lastništva in velikosti podjetij na njihovo inovativnost med letoma 1996 in 2003. Izsledki kažejo, da se v tem obdobju inovacijska dejavnost ni povečevala. Po teh izsledkih je inovativnih 21 odstotkov podjetij oziroma vsako peto podjetje, ki je sodelovalo v raziskavi. Če upoštevamo vsa podjetja, ki oddajajo letne bilance, je inovativno samo vsako deseto podjetje. Ker pa je med večjimi podjetji v povprečju precej več inovativnih podjetij kot med manjšimi, dela polovica vseh slovenskih delavcev v

podjetjih, ki so inovativna, druga polovica pa v neinovativnih. Prepričan sem, da so ta podjetja zapisana propadu. Značilno je tudi, da je med podjetji v tuji lasti v povprečju mnogo več inovativnih podjetij kot med tistimi v domači lasti. Zato dosegajo inovativna podjetja tudi v povprečju dosti boljše rezultate, saj imajo precej boljše produktivnost. Inovativna podjetja ustvarijo v povprečju 72.000 evrov letnega prihodka na zaposlenega, neinovativna pa 61.000 evrov, kar je velika razlika v produktivnosti. Tudi izvoz je veliko večji pri inovativnih podjetjih, kar velja zlasti za podjetja v tujem lastništvu. Neinovativna podjetja so omejena samo na lokalni ali državni trg. Podjetja v tuji lasti namenjajo precej več denarja za inovacije – 4.000 evrov letno na zaposlenega, velika celo 6.000 evrov, medtem ko dajejo podjetja v domači lasti v povprečju le 1.700 evrov na zaposlenega letno za inovacije, v čemer je zajeto tudi raziskovanje in razvoj. Značilno je tudi, da so inovativna podjetja v povprečju precej bolj povezana z drugimi podjetji kot neinovativna. Povezovanje podjetij v grozde in tehnološke mreže, ki ga država spodbuja, je torej zelo dobro, saj pospešuje inovativnost.

V primerjavi z drugimi državami se pri inovativnosti odrežemo zelo slabo. Zato govorim o inovacijski krizi. Kako naj se potem lotimo lizbonske strategije, ki postavlja inovacije na prvo mesto boja za konkurenčnost? V Nemčiji je delež inovativnih podjetij med vsemi podjetji kar trikrat večji kot pri nas, za inovacije pa namenjajo na zaposlenega približno štirikrat več kot pri nas. Pri nas je torej še veliko prostora za rast, ki bi jo lahko uresničili z inovacijami. Na tem področju je bila vlada zelo medla. Zavest o pomenu raziskav in inovacij pri menedžerjih je na psu.

Zelo zanimiva je tudi ugotovitev, da 30 odstotkov podjetij, ki so ustvarila nove izdelke, teh izdelkov ni zmoglo spraviti na trg. To kaže, da imajo mnoga podjetja finančne težave

in nimajo dovolj denarja, da bi investirala v nove proizvodne linije in trženje novega izdelka. Približno tretjina novih izdelkov ni nikoli plasirana na trg, ker podjetja nimajo sredstev za investicije. Proizvajamo 82 odstotkov izdelkov, ki so ostali vsaj že pet let nespremenjeni. Zato so cene nizke, podjetja pa v težavah.

Kje je razlog za pomanjkanje kapitala za nove izdelke in storitve?

Tako država kot banke so premalo prožne. Slednje delajo zelo varno in se ne želijo spuščati

v nove tvegane projekte. Tukaj bi morala vskočiti država. Tako kot v Nemčiji bi morala pri novih projektih država jamčiti bankam za poplačilo obveznosti v primeru poloma projekta.

Treba je nadaljevati pomoč države grozdom in tehnološkim mrežam. Za zgled si lahko vzamemo Italijo v poznih sedemdesetih letih, ko je nastala t. i. tretja Italija, ki je tedaj s svojimi uspehi presenetila ves svet. Prišlo je do povezovanja podjetij s nizko tehnološko razvitostjo. Deželne vlade so prevzele vse začetne stroške grozdov, dokler niso člani grozdov sami ugotovili vseh plusov povezovanja in zato tudi sami prevzeli stroške. Primer je 1.400 fur-lanskih mizarjev, ki so povezani v en grozd in imajo vsi dovolj dela. S pohištvenimi razstavami nastopajo povsod po svetu in prirejajo oblikovalske natečaje, na katerih zmagoviti finski in švedski oblikovalci oblikujejo pohištvo, ki je postalo pojem v svetu. Če bi vsak mizar nastopal sam, tega ne bi nikoli dosegli. Združevanje pa jim prinaša ogromne sinergije in ogromno racionalizacijo pri stroških. Pri tem ne gre samo za prihrank pri sejmskih predstavah in oblikovanju, ampak se za vrsto drugih stroškov, na primer pri špediciji in nabavi. Zavedati pa se moramo, da grozdi ne dajejo takojšnjih rezultatov, ampak je na učinke treba čakati več let. Podjetniki se morajo privaditi na nov način dela in sami najti koristi povezovanja. To traja kakšnih pet do šest let. Spodbujanje grozdov in tehnoloških grozdov in mrež je pri nas že dobro zastavljeno, vendar so vladna sredstva za pomoč odločno premajhna.

Za primerjavo lahko vzamemo tudi Avstrijo, ki ima strukturo gospodarstva po panogah precej podobno slovenski, vendar je BDP na prebivalca dvainpolkrat višji kot pri nas, ker imajo trikrat višjo dodano vrednost na zaposlenega. Imajo precej podoben delež visokotehnološke industrije v celoti, vendar pa precej hitreje kot mi nadomeščajo nizkotehnološke panoge s srednje nizko- in s srednje visokotehnološkimi panogami. Podoben proces teče tudi na Finskem. Za to skrbi trg, saj so lastniki dovolj prožni, da vedo, da so v zahtevnejših panogah višji dobički in je tudi lažje seči v višje cenovne razrede. Zanimivo je, da imajo tudi Finci precej ne samo lesne, temveč tudi tekstilne industrije. Razlika je v tem, da njihova industrija proizvaja izdelke za višjo raven kupcev kot pri nas, z izredno kakovostjo in s pomočjo vrhunškega modnega oblikovanja.

Toda pri nas ni novih podjetij, ki bi nadomestila stara, odmrta.

To je resen problem. Podjetništvo je pri nas popolnoma zamrlo. V lanskem letu je, če pogledamo samo obrtnike, kar 1.400 obrtnih obra-

tov zaprlo svoja vrata. Zmanjševanja števila podjetij, ki se je začelo v letu 1998, še vedno nismo ustavili, čeprav se veliko govori in obljublja. Čas, potreben za ustanovitev podjetja, je še vedno izjemno dolg, medtem ko v ZDA za kaj takega potrebujete le dva dni. Novi podjetniki imajo običajno inovacijsko idejo, zaradi katere se sploh lotevajo posla. Zaradi konkurence morajo to idejo začeti uresničevati čim prej, saj je čas denar. Poleg tega mnogi podjetniki že na začetku zberejo okoli sebe sodelavce, ti pa potrebujejo sredstva za preživljanje, zato je treba začeti čim prej poslovati.

Zelo pomembno je vprašanje prostora za mlada podjetja. Pri nas smo premalo prožni pri ponujanju prostora za nova podjetja. Tehnoloških parkov imamo samo za vzorec, v Avstriji so v vsakem mestu ali trgu.

Dober zgled je Barcelona, kjer so stari opečnati del mesta spremenili v podjetniško cono. V njej sedaj deluje kar 1.600 podjetij, ki zaposlujejo 60.000 ljudi. V Avstriji v vseh krajih gradijo

Samo desetina slovenskih podjetij je inovativna, druga so neinovativna in jim grozi propad.

tehnološke centre in parke. Najboljši primer je Leoben na Zgornjem Štajerskem, kjer sta nekdanj izjemno močna rudarstvo in železarska industrija skoraj povsem odmrta, danes je to izjemno močno središče visokotehnološke industrije. Tudi univerza se je skoraj povsem usmerila v študije visokih tehnologij, nekdanj prevladujoče montanistike je le še 8 odstotkov. Država mora zgraditi tehnološke parke, ki bodo dali prostor mladim podjetjem, in tehnološke centre, ki jim bodo svetovali. V Avstriji in Italiji v tehnoloških parkih mladi podjetniki dobijo vaučerje, s katerimi lahko dobijo recimo 150 ur letnega brezplačnega svetovanja iz teh centrov.

Klasičen primer je tudi Sofia Antipolis v hri-bih v zaledju Nice, ki gosti vrhunsko podjetja, kot so Microsoft, Intel, IBM. Tam je občina podjetjem dala zastoj zemljišča in tudi vso infrastrukturo. Vložek je bil resda ogromen, ampak se je do danes že trikrat povrnil. Prišli so novi, vrhunsko izobraženi ljudje, ki tukaj prejemajo dobre plače, od katerih potem plačujejo davke občini in državi.

Tudi v Sloveniji bi lahko zraslo kar nekaj novih visokotehnoloških mest. Nekeč sem predlagal, da bi v hri-bih za Kopro, kjer sta čudovit prostor in klima za kaj takega, zraslo sončno mesto, cona za moderne visokotehnološke laboratorije. S tem bi sklenili polmesec sončnih tehnoloških mest, ki segajo od Barcelone, Sofije Antipolis, Torina in Trsta do Kopra.

Zagon podjetništva je nujno potreben za pridobitev novih delovnih mest. Le-ta lahko prinesejo le mala hitrorastoča podjetja, saj bo v ve-

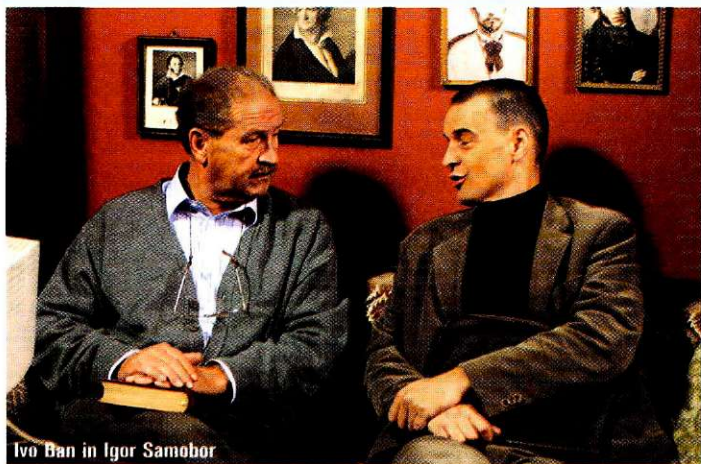
likih podjetjih zavoljo racionalizacije in zniževanja stroškov čedalje manj zaposlenih. To vidimo v ZDA. Vsi že tarnajo nad previsoko obdavčitvijo dela. Dobro je, da sta tudi v programu nove vlade zapisana spodbujanje podjetništva in davčna razbremenitev dela. Obdavčitev plač je resnično treba znižati in davke pobrati drugje, predvsem pri dohodkih od kapitala, ki so pri nas že desetletje neobdavčeni.

Kaj menite o vlogi države v gospodarstvu?

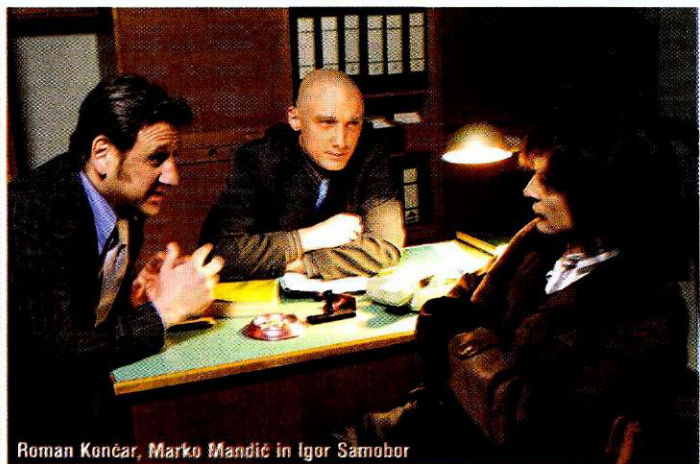
V zadnjem času se širijo ideje, da je vsakršni državni intervencionizem oziroma poseganje države v gospodarstvo škodljivo, da bi bilo treba odpraviti ministrstvo za gospodarstvo in naj se podjetja znajdejo sama. Po tem prepričanju naj zadeve ureja trg, ne pa država s subvencijami, kajti država lahko denar usmerja napačno. Temu pravijo Francozi "angleški tržni fetišizem", neizmerno čaščenje trga kot vsemo-gočnega dejavnika. Resnica je nekeje vmes. Liz-

bonska strategija temelji prav na državnih ukrepih, ki naj bi spodbujali razvoj. Vlada mora spodbujati podjetništvo, pri čemer pa podjetij ne sme siliti v nič, temveč mora podjetnikom le ponuditi nabor različnih pomoči, od katerih si potem vsak podjetnik izbere tisto, ki mu ustreza. Pri vprašanju, katere panoge bi bilo treba posebej spodbujati, je pomembno tehnološko predvidevanje, katere tehnološke smeri razvoja bodo najpomembnejše za gospodarski razvoj v prihodnosti. Spodbujati je treba dejavnosti, ključne za gospodarski razvoj, in ne tistih, ki si jih izmislijo raziskovalci z inštitutov. Na ta način bomo izboljšali tudi sodelovanje med gospodarstvom in znanstveno sfero, ki je sedaj zelo slabo in dosega najslabše ocene tako Mednarodnega denarnega sklada kot Svetovnega gospodarskega foruma. Sramota je, da smo skupaj z Indonezijo in Filipini. Pa imamo na inštitutih veliko vrhunskih raziskovalcev, a žal niso pravilno usmerjeni. Namesto da bi bili usmerjeni v za gospodarstvo najuporabnejše projekte, so usmerjeni v "samopostrežno" dejavnost, ki nima nikakršne zveze z gospodarstvom. Plačuje pa jih država, ki to mirno trpi. V EU je tako, da vlade sofinacirajo programe, ki jih podpisajo podjetja in s tem zagotovijo, da bodo vse temeljne raziskave uporabljene pri razvoju, izdelavi in plasiranju izdelka na trg, tako da je inovacija resnično realizirana. Zgledovati se moramo po najuspešnejših, da bomo vse svoje potencialne učinkovito usmerili v rast in razvoj.

Denis Vengust

Ivo Ban in Igor Samobor

Roman Končar, Marko Mandič in Igor Samobor

Zgodba o faustovskem odnosu

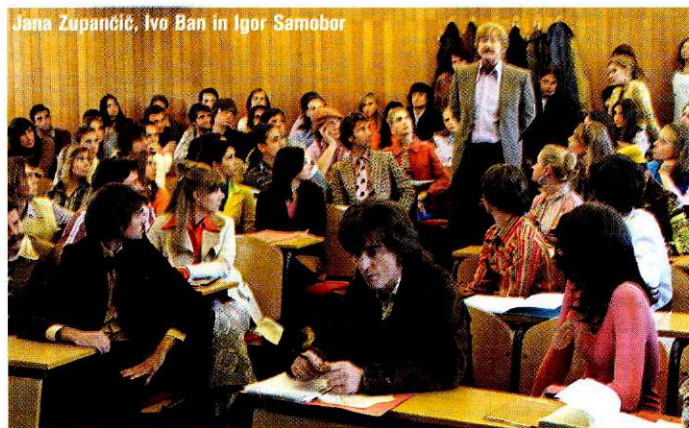
V torek, 16. novembra, bodo na 2. programu Televizije Slovenija predvajali TV-igro Obisk. Prisluhnite ji!

Zgodba je postavljena v sedanjik, retrospektivno pa se vrača tudi v zgodnja sedemdeseta leta prejšnjega stoletja. Jedro zgodbe je razkrivanje odnosa med upokojenim profesorjem književnosti in njegovim takratnim asistentom. Zgodba temelji na faustovskem odnosu med omenjenima likoma, kjer vloga Mefista oziroma zlobneža pripade profesorju. Ta je namreč pred leti svojega asistenta navdušil za magistrski študij, katerega predmet preučevanja je bila takratna politično prepovedana li-

terarna ustvarjalnost slovenskih emigrantov. Profesor se politično oporečne teme ni upal lotiti sam, zato je nalogo zaupal svojemu asistentu, sebe pa zavaroval tako, da je o asis-

tentovi dejavnosti sproti informiral Udbo. Tako si je profesor pridobil popolno oblast nad študentom, saj je z njim manipuliral, uničil njegovo obetavno kariero asistenta in ga skoraj

osebno pohabil. Vendar se asistent zlobnežu maščuje, saj razkrije, da profesor le ni bil najvišji manipulator, saj je tudi on novice vestno prenašal zaupni sodelavki tajne policije.

Jana Zupančič, Ivo Ban in Igor Samobor

Odsev odnosov v sedemdesetih

Za TV-igro Obisk je scenarist Vinko Möderndorfer leta 2002 prejel prvo nagrado na natečaju za izvirno TV-igro, ki ga je razpisalo Uredništvo igranega programa Televizije Slovenija. Igra ni omejena le na odnos med profesorjem in študentom, temveč dovolj razločno prikazuje stanje med takratno slovensko intelektualno elito in razmere v slovenski družbi v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja.

Barbara Kavtičnik

na kratko

Andersenovo praznovanje

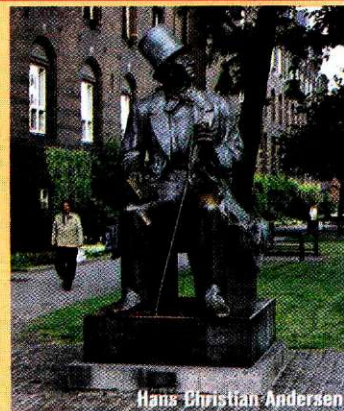
Danska bo 200. obletnico rojstva pravljicarja Hansa Christiana Andersena (1805–1875) prihodnje leto začela s prireditvijo, na kateri bodo hollywoodski zvezdniki in pisatelji brali odlomke in njegovih pravljic, nastopili pa bodo tudi mednarodno priznani pevci in violinisti.

Kot je v Københavnu napovedal organizator "HCA-2005", so za velikopotezni TV-šov 2. aprila, na obletnico rojstva pisatelja Cesarjevih novih oblačil in drugih klasičnih pravljic, na københavnskem nogometnem stadionu Parken med drugim zagotovili sodelovanje ameriških igralcev Matta Dillona in Susan Sarandon ter njunih britanskih kolegov Kennetha Brannagha in Alana Rickmana. Pod naslovom "Nekoč je živel" naj bi za 40.000 gledalcev na sta-

dionu in za milijone gledalcev pred televizijskimi sprejemniki med Kitajsko in Laponsko med drugimi nastopili čilska pisateljica Isabel Allende, ameriški pevec Harry Belafonte, sir Roger Moore (nekdanji James Bond) in njegov rojak violinist Nigel Kennedy. Vodja organizatorjev Lars Seberg je v časniku Politiken napovedal, da bodo v naslednjih mesecih zagotovili prihod še drugih "pristnih superzvezdnikov", med temi vodilnih poppevcev, ki pritegnejo predvsem

mlajšo generacijo. S proračunom v višini 50 milijonov kron (6,7 milijona evrov) in skupno 300 sodelujočimi umetniki bodo Parken spremenili v "ogromno pravljico deželo".

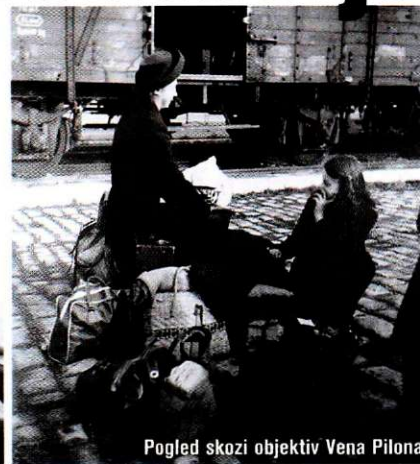
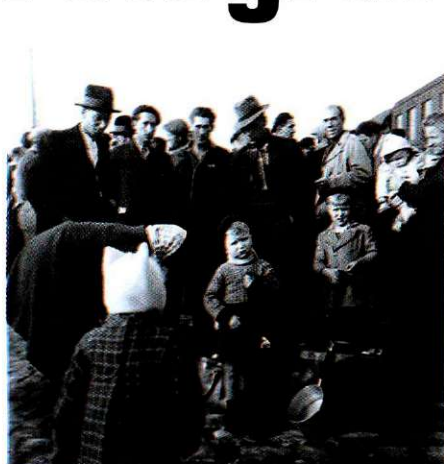
O programu so za zdaj povedali le to, da bo zajel branje odlomkov iz pravljic in glasbene nastope s področja popa, roka in klasične glasbe. Za prireditve je pristojna britanska družba Initial iz koncertna Endomol. Ob 200. obletnici Andersenovega rojstva bodo v njegovem rojstnem kraju Odenseju po-

Hans Christian Andersen

delili na novo ustanovljeno nagrado. Po koncu tridnevni uvodni slovesnosti v Københavnu in Odenseju bo potekalo Andersenovo leto, v katerem bodo vse do 6. decembra za 500 milijonov kron (67 milijonov evrov) po svetu pripravili številne prireditve.

Fotografska dokumentacija

Pogled skozi objektiv Vena Pilon

Razstava z naslovom S povratniki, ki si jo lahko ogledate v spodnjih prostorih Moderne galerije, obsega 31 stroki doslej nepoznatih dokumentarnih posnetkov. Avtor je znani fotograf in slikar Veno Pilon, ki je fotografsko dokumentiral transport jugoslovanskih izseljencev, ki so leta 1947 potovali iz Francije v domovino.

Pilon, ki mu v povojnih kaotičnih razmerah ni uspelo pravočasno dobiti vseh potrebnih tranzitnih vizumov, se je takrat pridružil povratnikom in z njimi ilegalno pripotoval v domovino. Po-

snетки so resničen pogled na takšnje razmere. Bilo je leta 1947, ko je Pilon potoval z enim od konvojev, s katerim so se iz Francije in rudarskih mest Beneluksa v domovino vračali še zadnji jugoslovanski povratniki. Poleg umetnikovih spominov so bili za racionalnejše razumevanje fotografij pomembni tudi arhivski dokumenti o tem zgodovinskem dogodku – seznam potnikov, ki so 21. novembra leta 1947 prispeli v bazo za repatriacijo izseljencev v Kamniku. Dokumente o tem nevsakdanjem potovanju, ki jih hrani Arhiv Republike Slovenije, so v Moderni

galeriji razstavili v vitrini, saj tako na svoj način izpričujejo prav tisto potovanje, ki ga je mogoče spremljati na razstavljenih fotografijah. Na razstavi je predstavljen del fotografskega gradiva, ki ga je umetnikov sin Dominique

za sočloveka, sposobnostjo predvidevanja in večšostjo izbire trenutka fotografiral potnike v različnih fazah potovanja: čakajoče na postajah ob kupih prtljage, med nalaganjem kovčkov v vagono, med pregledovanjem do-

Pilon hranil kot del očetove zapuščine in ga v času priprav retrospektivne razstave Vena Pilon na leta 2001 podaril Moderni galeriji. Posnetki so se ohranili predvsem v obliki negativov, saj jih ima samo trinajst tudi izvirne kontaktne kopije. Na razstavi so tako poleg izvirnih fotografij predstavljene sedaj narejene povečave.

Opazovalec življenja

V Moderni galeriji so ob razstavi zapisali, da je Pilon kot pronicljiv opazovalec življenja in ljudi s svojim izjemnim občutkom

kumentov in med samo vožnjo, ko jih je zabeležil v situacijah, prežetih s posebno domačnostjo. Čeprav so posnetki stvarni in pričevalni, je bilo zgodbo, ki jo ta neverbalna sporočila nakazujejo, mogoče razumeti v vsej njeni večplastnosti šele s pomočjo umetnikove avtobiografske pripovedi. Na robu, kjer je v samostojnem poglavju S povratniki oživil spomin na svoje prvo vračanje v domovino po koncu vojne.

Razstava bo odprta do 9. decembra, potem pa se seli v Pilonovo galerijo v Ajdovščino.

Barbara Kavtčičnik

Transport št. 111						
Ime	Prejeto, očetovo ime in leto	Ime, datum in kraj rojstva	Narodnost	Stan	Vredn. na letu in državi	Kako potuje kraj in okoliš (vsebuje nakazil)
1947	Miroslav Mihail Trifun	1927-France	Arbin	obraz	Francija August	1111
1947	Miroslav Starija Trifun	1943-France	"	"	"	"
1947	Stefan Starija Trifun	9.3.1925 Novi-Sarajevo	Hrvat.	san	Bahar	Prvi Cerklj ob Krki
1947	Katelin Ivan Zura	15.12.1942 Srbija	Hrvat	pešak	Sarajlje	Janke-Vodan
1947	Katelin Alia Lafetru	6.1.1947 Francija	France.	"	"	"
1947	Miroslav Gajdo Stvarac	5.10.1918 San-Petropolis	Arbin	pešak	London	11111-1111
1947	Stankica Alia Zura	15.5.1922 Vagin most	Hrvat.	san	San	"
1947	Jovanek Pavlo	1.1.1922	"	"	"	"

Razstava je sad Pilonovega ilegalnega potovanja leta 1947.

Poznana
opojnost
v novi embalaži!

Sodelujte v nagradni igri:

Spijte skodelico kave ... v Braziliji!

Barcaffé trojno preseneča: z novo embalažo, ki bo poskrbela za še večjo prepoznavnost vaše najljubše kave, drobnim presenečenjem za vsakega kupca in **veliko nagradno igro!** Potegujete se lahko za **potovanje v Brazilijo za dve osebi in žepnino v višini 500 evrov.** Vse potrebne informacije lahko preberete na naši spletni strani www.droga.si ali na zgibanki, ki jo najdete v najbližji trgovini.

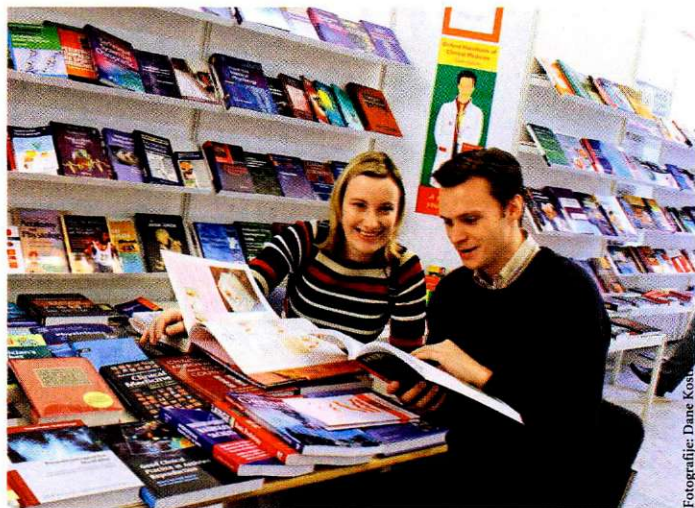
Držite pesti: morda boste prav vi srečnejši, ki bo v čarobni Braziliji odkrival skrivnost temno rjavih zrn.

DROGA

barcaffé

Za lepši dan

Frankfurt po Frankfurtu

Fotografije: Dane Kos

V Cankarjevem domu v Ljubljani se je končal letošnji prodajno-razstavni dogodek Frankfurt po Frankfurtu. Knjigarna Konzorcij je tokrat iz ponudbe odmevnega Frankfurtskega knjižnega sejma izbrala kar 10.000 knjig najpomembnejših tujih založnikov, pripravili pa so tudi bogat spremljevalni program.

Na razstavi se je v času od 4. do 9. novembra predstavilo prek 450 tujih založb. Večina knjig je z angleškega govornega področja, dobro pa so bile zastopane tudi nemške, francoske, španske in italijanske založbe. Knjige so razporedili v 11 vsebinskih sklopov: družboslovje, humanizem, ekonomija, pravo, medicina, naravoslovje, tehnika, računalništvo, priročniki, umetnost in leposlovje. Med knjigami so bili po-

sebej izpostavljeni nominiranci in dobitniki najprestižnejših književnih nagrad, od širokega izbora knjig letošnje Nobelove nagrajenke Elfriede Jelinek do dobitnikov Pulitzerjeve, Whitbreadove, Bookerjeve, Goncourtove ter mnogih drugih nagrad.

Poleg knjižne ponudbe ...

Dogodek Frankfurt po Frankfurtu so v razstavnem prostoru dopolnili spremljevalni dogodki ter obogatili ogledovanje in izbiranje knjig. Ob razstavi o Edvardu Kocbeku je potekala okrogla miza o Kocbeku, predstavili so knjigo Dejana Verciča in Betteke van Ruller: Public Relations and Communication Management in Europe. Razstave so se udeležili tudi predstavniki najuglednejših tujih založniških hiš: grupacije Taylor & Francis, Cambridge University Press, McGraw-Hill in založniške skupine Elsevier. **B. K.**

Knjige ostajajo naše prijateljice.

Dane Zajc

Založba Mladinska knjiga

Ob 75-letnici pesnika **Daneta Zajca**, enega najpomembnejših slovenskih pesnikov, je založba izdala zbirko izbranih pesmi z naslovom *Dva*. Zajc ostaja pesniško živ in močan že petdeset let, saj je njegova poezija javnosti znana že iz časov *Mladinske revije*, *Besede* in *Revije 57* ter pomeni

generacijski in poetski premik slovenske poezije v povojni modernizem. Nova zbirka prinaša pregled poezije po lastnem avtorjevem izboru, kar je njena posebna vrednost, hkrati pa bodo nekatere Zajčeve pesmi, ki se jih ne da več dobiti v knjigarnah, spet dostopne. Spremnjo besedo je napisal Aleš Steger.

Horjulska dolina

Turistično društvo Horjul

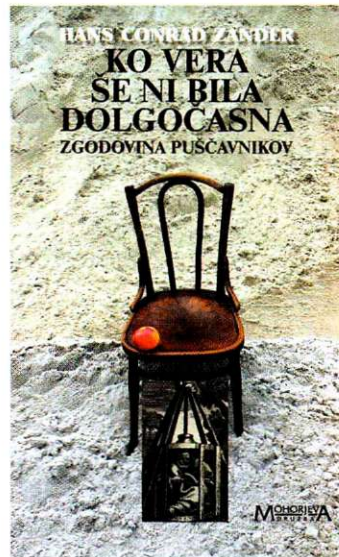
Pod naslovom *Dolina med zelenimi griči* je *Ida Intihar*, učiteljica na horjulski osnovni šoli, izdala knjižico, v kateri je prikazala naravno in kulturno dediščino Horjulske doline. Uvodoma je predstavila naravne značilnosti in naselja, tem sledijo zapisi o gospodarstvu nekoč in danes, o prebivalstvu ter o dejavnostih in društvih. V drugem delu vodnika je predstavila znane osebnosti, šege, običaje in navade prebivalcev, ljudske pesmi, narodne jedi in se pregovore Horjula in okolice. Knjižica je tudi bogato opremljena s fotografijami.

Zgodovina puščavnikov

Mohorjeva družba Celje

Hans Conrad Zander, nekdanji dominikanec in reporter revije *Stern*

v knjigi *Ko vera se ni bila dolgočasna* obravnava tri iskanja božje bližine v prvih stoletjih krščanstva: Antona in njegove posnemovalce v samostanskem puščavništvu, Pahomija in skoraj vojaško ureditev samostanskih skupnosti ob Nilu ter slednjic spektakularnega Simeona Stilita in druge sterbne, v hiške zazidane ali v verige okovane svete može in žene. Avtor, naš sodobnik, piše o prvih menihih z lepe časovne razdalje. O njih piše tudi na podlagi lastne izkušnje, saj je bil tudi on nekaj let del "posvečenega življenja". Piše pa tudi od zunaj, saj se je kasneje odločil, da gre svojo pot. Prav ta odmik, hkrati pa tudi bližina, sta mu omogočila, da se je dvignil nad golo

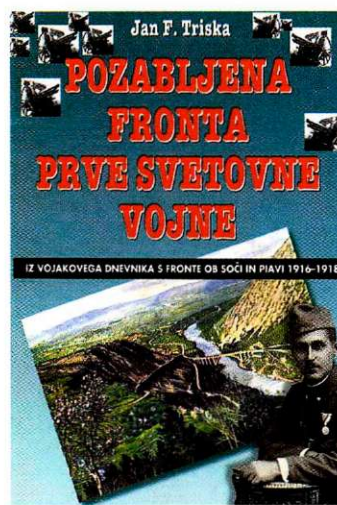

opisovanje in nekritično hvalo pa tudi nad nekritično udrihanje. Oblikoval si je humoren in mestoma tudi rahlo ironičen pristop, ki vendarle ohranja spoštljivost do prvih puščavnikov.

Ob Soči in Piavi

Mohorjeva založba Celovec

Pod naslovom *Pozabljena fronta prve svetovne vojne* je celovška Mohorjeva nizu drugih pridružila še eno knjigo, ki govori o dogajanju na soški fronti v letih 1916—1918. To je zgodba vojaka iz prve frontne linije, ki jo je zapisal v svoj dnevnik. Češki nabornik **Jan F. Triska**, vojak avstro-ogrske vojske, je moral ob Soči in Piavi skozi strahovite preizkušnje v brezupni vojni med habsburško monarhijo in kraljevino Italijo. Po vojni se je prostovoljno pridružil novoustanovljeni češko-slovaški legiji v Italiji, se boje-

val na Slovaškem zoper invazijo madžarske vojske, ki jo je vodil Bela Kun, in tako pomagal svoji novi domovini, Českoslovaški, da si je zavarovala meje. Vojakov sin, zaslužni profesor političnih znanosti na Univerzi Stanford v ZDA, je dodal komentarje o vojakovi preteklosti in njegovih izkušnjah kakor tudi pojasnila o času, krajih in dogodkih, ki so bili pomembni za vojakovo pot skozi vojno.

Lepantska bitka

Skupnost Italijanov

Osvajanje Turkov na Balkanu in v Sredozemlju je preplašilo vladarje Evrope in morali so poskrbeti za obrambo ozemlja. Sredozemlje je imelo pomembno vlogo v 16. stoletju, zato je 7. oktobra 1571 prišlo do spopada na morju, pri Lepantu, med Sveto zvezo in turškim imperijem. Skupnost Italijanov "Giuseppe Tartini" iz Pirana je na to temo izdala dvojezični zbornik *Lepantska bitka in Istra*, v katerem je objavljenih osem prispevkov: *Evropa na predvečer Lepantske bitke* (Fulvio Salimberri), *Vojaška organizacija istrskih mest v XVI. stoletju* (Darko Darovec), *Turški vpadi v Evropi in pomembnost beneških trdnjav v Istri in sosednjih pokrajinah v XVI. stoletju* (Antonio Miculian), *Beneško rekrutiranje in vojaški prispevek Istre in Kvarnerja v Lepantski bitki* (Kristjan Knez), *Ekonomski in družbeni položaj Istre v XVI. stoletju* (Denis Visintin), *Justinin steber v Koprju* (Salvator Žitko), *Lepanto: zadnja križarska vojna* (Franco Viezzoli).

O Latinski Ameriki

Društvo 2000

Marko Jensterle je že dolgo znan kot dober poznavalec latinskoameriš-

kega kulturnega, zgodovinskega in političnega prostora. Pod naslovom *Latinska Amerika? Čista fikcija!* ne prikazuje kakšne fiktivne podobe, ampak razbija mnoge stereotipe, čeprav se mudi pri najbolj "eksotičnih", "nadrealističnih" in časopisno privlačnih temah. Avtor nam predstavlja resnično Latinsko Ameriko, ne pa tiste, ki so jo predstavljali poenostavljeni potopisi, polni trenutnih vtisov, napačnih evropocentričnih razlag in zemljepisnega ter poljudno arheološkega čudenja nad zeleno celino. Njegovo delo ni navadna novinarskoporočevalska esejistika, saj mu je daljše bivanje v Latinski Ameriki omogočilo dobro poznavanje njenih razmer.

Zhuang Zi

Založba Sophia

Zhuang Zi (verjetno 369—286 pr. Kr.) je bil mislec klasičnega obdobja kitajske filozofije. Njegovo pravo ime je Zhuang Zhou in naj bi bil sodobnik kraljev Huija iz Lianga in Xuana iz Qi-ja. Ob Lao Ziju in Lie Ziju velja za enega najpomembnejših predstavnikov

šole daoistov. Pripisuje se mu avtorstvo klasičnega daoističnega dela, ki se po njem imenuje *Zhuang Zi*. Njegovi spisi so alegorični in pomenijo radikalno kritiko konfucijanske in mohistične šole. Delo, ki je izšlo z naslovom *Zhuang Zi* in podnaslovom *Klasik Dežele južne rože*, je prevedla Maja Milčinski, ki je redna profesorica za azijske filozofije in religije na Oddelku za filozofijo Filozofske fakultete v Ljubljani in je v slovenščino doslej prevedla številna dela iz kitajske, japonske in indijske filozofske-religijske dediščine.

Knjiga *Rupnikova linija in Alpski zid* s podnaslovom *Utrjevanje rapalske meje v letih 1932–1941* obravnava doslej v poljudni in strokovni literaturi prezrto področje naše zgodovine, ki je kot dediščino na slovenskih tleh zapustila ostanke dveh velikih utrdbenih sistemov.

Utrdba na Blegošu

Rupnikova linija

Prvi je vzhodni del italijanskega utrdbenega sistema, imenovanega Alpski zid, ki je bil v svetovni strokovni literaturi doslej znan predvsem po svojem zahodnem delu v današnjih francoskih Alpah. Drugega, Rupnikovo linijo, pa so doslej s strokovne plati obdelovali le češki in poljski utrdboslovci, medtem ko ga je zahodnoevropska javnost spoznala iz člankov, ki jih je za različne angleške in francoske publikacije napisal avtor pričujoče knjige Aleksander Jankovič-Potočnik. In zakaj v Sloveniji več kot polstoletni molk o Rupnikovi liniji? Iz dveh "preprostih razlogov": prvi je, da se je imenovala po generalu Leonu Rupniku, ki je vodil njeno graditev, in ker so jo gradili v stari Jugoslaviji, ki je za komunistično ero veljala za "gnilo". Preprosto? Kakor za koga. Vsekakor – tako kot marsikaj pri nas – nenormalno.

Zakaj Rupnikova linija?

Knjiga pomeni prvo celovito predstavitev utrjevanja nekdanje rapalske meje in v tem smislu nadaljuje pionirsko delo profesorja Tomaža Pavšiča, ki je v svoji knjigi *Ob stari meji* opisal pisano in tudi tragično življenje ob rapalski meji, s katero so – to je že treba

poudariti – Italijani silovito zasekali v slovensko narodnostno tkivo.

Izraz Rupnikova linija ni nikoli povsem izginil iz kolektivne zavesti, vendar pa je v povojnem času le malokdo vedel, za kaj pravzaprav gre, zaradi razvoja dogodkov med drugo svetovno vojno pa so mu pripisovali tudi drugačne pomene. O tem, da je šlo za kompleksen utrdbeni sistem, ki naj bi Kraljevino Jugoslavijo obvaroval pred italijanskim vdorom, pa ni bilo znanega skoraj nič, čeprav je bil po konceptu enak drugim velikim utrdbenim sistemom tistega časa in bi, če bi bil dokončan, po velikosti in moči znatno presegel nasproti stoječi Alpski zid. Rupnikova linija in nasproti stoječi ji Alpski zid in tudi druge podobne utrdbene linije po Evropi iz tistega časa so torej otroci nekega čisto določenega obdobja v evropski politični in vojaški zgodovini. Jugoslavija je "zid" gradila tudi zaradi psiholoških razlogov. Rapalska meja je dobesedno kričala s svojo kričnostjo, za njo so bili agresivni Italijani, pred njihovim nadaljnjim prodorom na vzhod pa bi se branili prav s tem zidom – zidom na terenu in zidom v glavah. Danes seveda nima nobenega smisla modrovati o tem,

ali je bil obsežen utrdbeni projekt smiselni ali ne, saj živimo v drugih časih in vemo, kako so se dogodki odvili.

Poglobljena raziskava

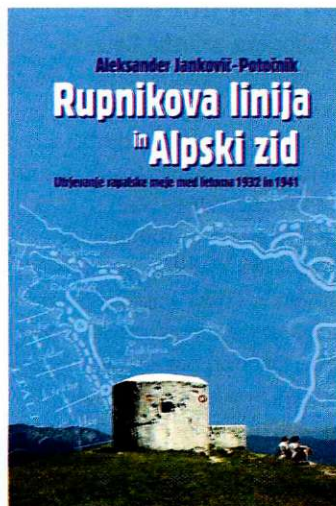
Čeprav je avtor knjige Aleksander Jankovič-Potočnik že od prej poznal posamezne utrdbne oziroma bunkerje na pobočjih Ratitovca in Blegoša, ga je šele srečanje z utrdbami na Žirovskem vrhu med kartiranjem občine Žiri privedlo do spoznanja, da gre za pravi, drugim podobnim evropskim utrbam enakovreden sklop utrd. Spričo nedostop-

nosti beograjskih arhivov si je pomagal s sodobnimi komunikacijskimi sredstvi, kot je internet, in tako od ameriškega zgodovinarja Joes Kaufmanna prejel dragoceno arhivsko gradivo, zbrano v nemškem vojaškem zborniku *Denkschrift*. V naslednjih letih je v krajih okrog obrambne črte zbral številna pričevanja, pri terenskem delu pa sta mu bila v pomoč tudi češki utrdboslovec Miloš Habrnal in Rečan Vladimir Tonic.

V knjigi so tako poleg avtorjevih fotografij ohranjenih utrd predstavljene tudi mnogi arhivski dokumenti, med katerimi predstavljajo poseben dodatek takratna ameriška obveščevalna poročila o jugoslovanskem utrjevanju ter pričevanja domačinov, ki so graditev utrd doživeli sami kot mladostniki in otroci ali pa so jim spomine nanjo posredovali njihovi starši. Poleg arhivskih nemških so v knjigi tudi izvorni načrti utrd, ki jih je zanjo narisal Vladimir Tonic.

Obramba pred Lahij

Pri opisovanju nasprotne strani, torej italijanskega Alpskega zidu, je bilo delo nekoliko lažje, saj se je avtor lahko naslonil na podatke, ki sta jih z obsežnim terenskim delom in študi-

jem italijanske literature zbrala tržaški utrdboslovec Alessandro Giudici in že omenjeni Vladimir Tonic, ki je za knjigo prispeval tudi svoje načrte.

Predgovor h knjigi je napisal publicist Miha Naglič, dolgoletni urednik Žirovskega občasnika, ki je o knjigi med drugim zapisal naslednje. "Že na prvih straneh vidimo, da avtor ni le utrdboslovec – z utrdkami ima posebno skušnjo, vanje je prav zaljubljen. Po razkritju svojega osebnega pogleda na te reči se posveti utrdbam na tistem pasu slovenskega ozemlja, ki poteka vzdolž razvodnice med Jadranskim in Črnim morjem. Celotno vrsto poglavij razvrsti v tri razdelke: Meje, Rupnikova linija, Alpski zid. V prvem razkrije izrazito mejnost slovenskega ozemlja, zaradi katere so skozi zgodovino čezenj potekale številne meje, te pa so pogosto utrjevali in se ob njih spopadali. Najizrazitejša je vsekakor meja ob osrednji razvodnici med obema morjema, ob njej je bila takoj po prvi svetovni vojni potegnjena tudi zloglasna rapalska meja med kraljevinama Italijo in Jugoslavijo (SHS). Ob njej so se najprej utrdili Italijani. Alpski zid, ki so ga že prej gradili ob svojih alpskih mejah s Francijo in Avstro-Ogrsko, so po vzpostavitvi nove meje na vzhodu potegnili še ob njej. Rupnikova linija je bila odgovor na Alpski zid oziroma na vojno nevarnost, ki se je v drugi polovici tridesetih let silno okrepila. Avtor opiše obe liniji, na koncu bogato gradivo povzame še v angleščini

in in navede virov, na katere se je opiral, od ustnih do pisnih.

Vrednost Rupnikove linije

Knjiga o snovi, ki je že sama po sebi zanimiva in v marsičem za slovenske bralce nova, je napisana zelo berljivo, a ne nestrokovno. Avtor je za to pisanje prav poklican. Po stroki je arhitekt, ljubezen do obravnavane snovi pa ga je gnala, ko se je v pomanjkanju pisnih virov zatekel k ustnim in opravič neštete terenске raziskave. Kljub temu, da ni imel dostopa do izvirne dokumentacije, ki naj bi bila ohranjena v beograjskih ter najbrž tudi v italijanskih, nemških in morda še katerih arhivih, in kljub temu, da so mu namenoma prikrili v Sloveniji shranjene kopije nekaterih izvirmikov, je nastalo pionirsko delo, ki ga bodo v prihodnje lahko dopolnile posebne študije, po celovitosti obravnave in osebni noti avtorja pa težko še katera.

Kljub žalostni usodi Rupnikove linije, ki je bila ambiciozno zasnovana, a nikoli do konca zgrajena in uporabljena, nas avtor prepriča, da ima skupaj z njej nasprotnim Alpским zidom za nas še vedno trajno in trojno vrednost:

1. je velik gradbeni podvig in celovit utrdbeni sistem;
2. je kulturnozgodovinska vrednota;
3. ob pravem pristopu lahko postane turistični potencial.

Leon Rupnik

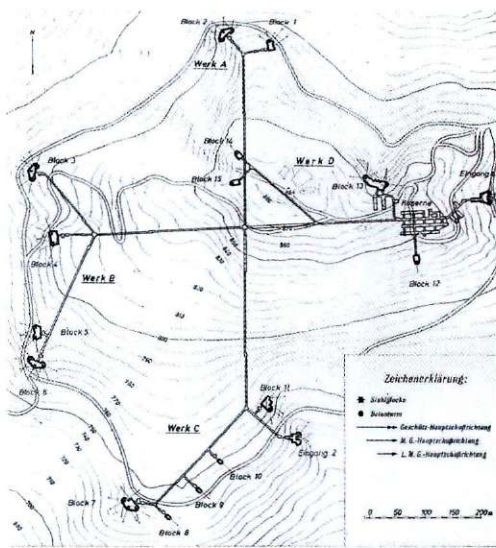
Jankovičeva knjiga ni bogata le po vsebini, lepa je tudi na pogled, oblikoval jo je avtor sam, v njej je 85 najvejših in 48 arhivskih fotografij ter 28 izvirmih in 12 arhivskih načrtov in zemljevidov." Knjiga torej predstavlja ne le prvo, ampak tudi celovito in temeljito študijo utrjevanja območij okrog nekdanje rapalske meje in tako po več desetletjih razgrinja tancico skrivnosti, ki se je zaradi njihovega značaja držala teh objektov tudi še potem, ko so izgubili svojo prvotno namembnost.

O Rupniku nepoznavalsko

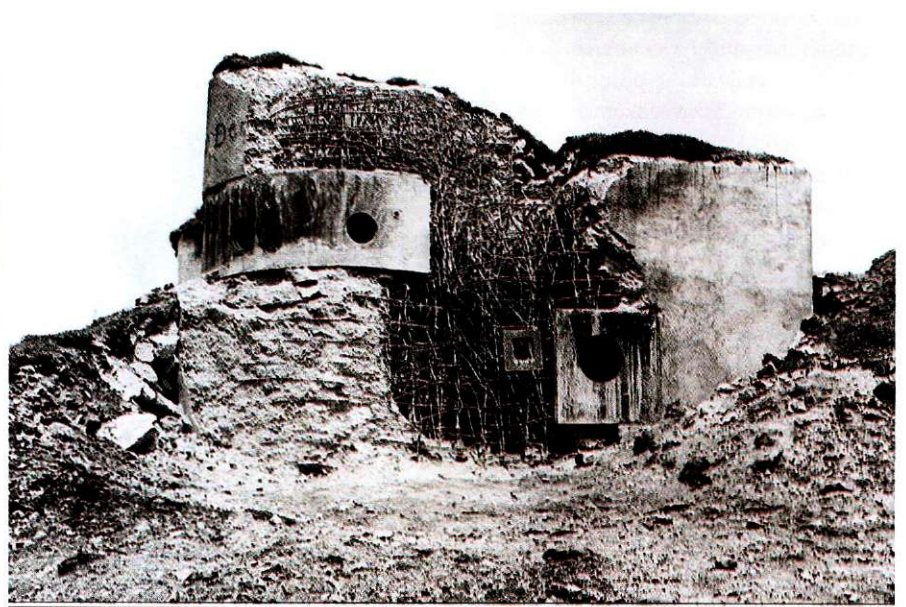
Edina hiba knjige je tisti del, ki govori o imenu linije, torej o generalu Leonu Rupniku. Avtor je iz neznanih razlogov kot vir za prikaz Leona Rupnika uporabil knjigo *Rupnikov proces* avtorja Dušana Željeznova iz daljnjega leta 1980. Dušan Željeznov je veljal za navadnega partijskega propagandista, njegova knjiga *Rupnikov proces* pa je ideološki pamflet, eden tistih, s katerimi so eksekutorji črnili svoje žrtve. Do leta 1990 v Sloveniji za marsikatero temo res ni bilo na voljo druge literature kot režimska propaganda. Toda v zadnjih štirinajstih letih je izšlo zelo veliko literature o večini nekoč spornih tem; o Leonu Rupniku vsaj dve dobri. Prva je bila obsežna spominska knjiga Stanka Kocipra *Kar sem živel* (Mladinska knjiga, 1996), v kateri je Rupnikova medvojnja vloga, ki naj bi bila očitno za nekatere še vedno zelo sporna, dokaj dobro prikazana. Druga pa je temeljito zgodovinsko delo uglednega zgodovinarja Borisa Mlakarja *Slovensko domobranstvo* (Slovenska matica, 2003), ki prav tako o Rupniku ne ve povedati nič posebej slabega. Obe knjigi predvsem dobro prikažeta okoliščine, v katerih se je nahajal in deloval Rupnik. Zato je uporaba razvpite knjige Dušana Željeznova že kar malo žaljiva za današnjega bralca. Knjiga o Rupnikovi liniji ima 224 strani, Rupniku pa sta namenjeni le dve strani in pol, zato naj poudarim, da je preostala vsebina knjige zelo dobra.

Knjiga stane 6.900 tolarjev, izdala jo je Galerija 2 z Vrhniko (Stara cesta 41), dobi pa se na telefonski številki 01/750-2657 (med 9. in 12. in 16. in 19. uro). Izdajo knjige spremlja razstava o Rupnikovi liniji v gradu Bistrica pri Vrhniku s 23 panoji, ki je zlahka prenosljiva, mogoča pa so tudi avtorjeva predavanja.

V. M.

Ena izmed mnogih skic v knjigi; načrt za nedokončan utrdbeni sistem na Vrhju Svetih Treh Kraljev

Med drugo svetovno vojno razdejan bunker v okolici Cerknice, pri čemer se dobro vidi vloga železa.

Križci, ki jih je skupina raziskovalcev izkopala pri grobišču Macesnova gorica v Kočevskem rogu septembra letos. Najdbe so potrdile, da so bili tam pobiti Slovenci.

1. del

Skupina pobudnikov s prvo podpisano Elizabeto Dolenc je na Ustavno sodišče RS vložila ustavno pobudo za začetek postopka za presojo ustavnosti dveh t. i. vojnih zakonov, zakona o žrtvah vojnega nasilja in zakona o popravi krivic, s predlogom za razpis javne obravnave. Predstavili jo bomo v treh delih.

Foto: Pavel Jamnik

Sorodniki zahtevajo pravico

Člani študijskega krožka Moč preživetja so žrtve vojnega in revolucionarnega nasilja. O tem, kako so izgubili starše, so slovenski javnosti pričali v odmevnem dokumentarcu Zamolčani – moč preživetja avtorja Jožeta Mozine, ki je doživel najvišja priznanja strokovne kritike in občinstva.

Po napadu borčevske organizacije na oddajo so povabili na sestanek tudi predsednika zveze borcev Janeza Stanovnika, ki je po ustni predstavitvi in predložitvi dokumentov v korespondenci s člani krožka in tudi javno izrazil prepričanje, da je slo pri takih ubojih za zločine.

Še vedno pa sorodniki ljudi, ki jih je med drugo svetovno vojno in do 15. maja 1945 pobilo partizansko gibanje, niso izenačeni pred zakonom z drugimi žrtvami vojnega in revolucionarnega nasilja. Slovenska država nas ne prizna ne po zakonu o žrtvah vojnega nasilja ne po zakonu o popravi krivic. Njihovim staršem je bilo vzeto življenje in čast, njim pa v mnogih primerih ni bilo dovoljeno niti to, da jih položijo v družinske grobove, niti niso smeli

braniti njihove in svoje časti in resnice. Kot sirotam partijsko zaznamovanih mrtvih so jim zaplenili premoženje, jim odrekli podpore, stipendije, napredovanja v službah, bili so žaljeni in zasramovani. Zato so se v krožku odločili za ustavno pobudo.

Upajo, da bo ustavno sodišče zmoglo dovolj moči, da bo do naslednjega leta, ko bo poteklo sedeset let od konca druge svetovne vojne in za-

četka komunističnega totalitarizma v Sloveniji, zmoglo toliko moči, da bo s suverene slovenske države odstranilo madež, ki ga nosi, ker ohranja najhujšo obliko partijskega rasizma, ki je usodno zaznamoval naša življenja.

Pravni interes

Pobudniki so svoj pravni interes za dopolnitev obeh t. i. vojnih zakonov obrazložili z naslednjimi podatki:

“1. Pobudnica Elizabeta Dolenc, rojena Polak, sem hči Jožeta Polaka, (roj. 19. avgusta 1897 v Gorjah) in Katarine Polak (roj. 1. maja 1900 na Brezjah). Očeta Jožeta so partizani ubili 14. januarja 1944. Ko je izginil, ga je mama Katarina s hčerkama šla iskat proti Mežaklji. Prišle smo v partizansko taborišče. Naju so ločili od matere, češ da jo morajo še nekaj vprašati. Mater so 18. januarja 1944 ubili, naju pa poslali v Cerkno, kjer so naju dali k nekemu kmetu. V zadnji ofenzivi so naju zajele okupatorske enote. Aprila 1945 sva prišli do Kranja, nato pa do materinih sorodnikov na Brezje. Po vojni so nama v postopku, v katerem so najprej skušali zapleniti hišo očetu, ko so ugotovili, da je materina last, pa so napisali še lažne obtožbe zoper njo, zaplenili hišo, da sva jo morali nato odkupiti.

2. Pobudnica Marija Logar, roj. Zavasnik, iz Zgornjega Tuhinja sem hči Ane Zavasnik (roj. 24. aprila 1904 na Štefanji Gori) in Franca Zavasnika (roj. 26. avgusta 1910 v Zgornjem Tuhinju). Nosečo mater in očeta so 7. aprila 1945 ubili pri-

Marija Logar, rojena Zavasnik, polaga posmrtno ostanke staršev Ane in Franca Zavasnika v “trugco”; Okrog v Tuhinjski dolini, 5. novembra 2003.

padniki partizanske enote. Čeprav sem vedela za grob, sem prekop njenih posmrtnih ostankov v družinski grob opravila šele leta 2004.

3. Pobudnik Viktor Velikonja sem sin Viktorja Velikonje (roj. 13. aprila 1911 v Bitnjah) in Fani Velikonja (roj. 11. januarja 1908 v Grosupljem) iz Strazišča. Spomladi 1943 so partizani najprej streljali na očeta in ga ranili. Potem so vpriči mene 22. junija 1943 ustrelili mater. Oče se je pred koncem vojne vrnil iz Nemčije, se javil partizanskim oblastem in izginil. Oče je priznan kot žrtev povojnega poboja.

4. Pobudnica Cecilija Arh, roj. Ravnik, sem hči matere Marije (roj. 14. avgusta 1905 na Ravnah). Očim Jože Gašperin (roj. 20. marca 1904 v Bohinjski Bistrici) je spomladi 1943 dezertiral od partizanov in šel delat na Koroško. Da bi ga lahko aretirali, so partizani ugrabili mamo Marijo kot talko. Zahtevali so, naj se očim vrne domov. Mamo Marijo so partizani ubili pred 28. julijem 1943. Ko se je nato vrnil še očim Jože, so 15. avgusta 1943 ubili še njega.

5. Pobudnica Nada Pitz, rojena Titan, sem hči Janeza Titana (roj. 2. oktobra 1911 v Krogu pri Murski Soboti). Oče Janez Titan je bil pred vojno nekaj časa eden vodilnih slovenskih komunistov. Leta 1940 se je javno odrekel komunizmu in se opredelil za krščanski socializem. Očeta so partizani ubili 17. aprila 1945. Že več kot 20 let iščem očetov grob. Po vojni so nam zaplenili opekarno.

6. Pobudnik Marjan Šolar z Bleda in pobudnica Magdalena Andoljšek, rojena Šolar, sva sin in hči Franca Šolarja (roj. 27. septembra 1896 na Bledu). Očeta so partizani ubili decembra 1943. Po večletnem iskanju sem 11. septembra 2002 našel očetove posmrtno ostanke. Po identifikaciji z analizo DNK smo očeta pokopali v družinskem grobu.

7. Pobudnik Maksimilijan Šimenc sem sin Maksimilijana Šimencast. (roj. 28. septembra 1900 v Vrhpoljah). Očeta so partizani ubili 29. septembra 1942. Oče je bil socialist. Prostovoljno je šel v partizane, star več kot 40 let. Očetove posmrtno ostanke sem prekopal in pokopal v družinski grob leta 1973.

8. Pobudnica Jožica Jeza, rojena Kastigar, sem hči Leopolda Kastigarja (roj. 18. oktobra 1909 v Šentvidu pri Stični). V družini je bilo pet otrok. Očeta so partizani ubili decembra 1943. Takrat je bila mati noseča. Očetovo truplo smo našli že leta 1944 in ga pokopali v družinski grob.

9. Pobudnik Ivan Podobnik sem sin Ivana Podobnika st. (roj. 22. junija 1888 na Vrsniku). Očeta so partizani ubili konec avgusta 1944 pred domačo hišo. Pokopan je v družinskem grobu. V družini je bilo 12 otrok, mati nam je umrla že pred vojno.

10. Pobudnica Ivanka Pavlovič, roj. Medja, sem hči Antona Medje (roj. 2. julija 1915 na Koprivniku). Očeta so partizani ubili 28. februarja 1943. Očetove posmrtno ostanke so našli že med vojno in je pokopan v družinskem grobu.

11. Pobudnik Maksimilijan Hančič sem sin Magdalene Hančič (roj. 17. julija 1898 v Gradišču) in nečak materine sestre Lucije Klemen (roj. 8. decembra 1894). 15. maja 1942 so ju ubili partizani. Pokopani sta v družinskem grobu.

12. Pobudnica Florjana Potočnik, roj. Uhl, sem vnukinja Pavla Klemenca (roj. 14. junija 1891 v Črnomlju) in nečakinja Dušana Klemenca, ki so ju 14. novembra 1943 ubili partizani. Po vojni so družini zaplenili premoženje.

13. Pobudnik Just Ivanovič sem sin pok. Ivana Ivanoviča (r. 21. junija 1894 v Brezovici pri Materiji). Očeta so partizani odpeljali na zaslisanje (v Brkine) trikrat, zadnjič prve dni meseca marca leta 1944. Tedaj je za njim izginila vsaka sled. Kraj in datum njegove smrti sta še danes nepoznana. Poznano pa je to, da je bil Ivan velik narodnjak, samaritan, organizator, da je bilo "njegovo" premoženje (dejansko last njegove matere) leta 1946 zaplenjeno in kmalu zatem njegovima sinovoma tudi vrnjeno, da sta doma ostala dva nepreskrbljena otroka in da gre krivce za smrt pogrešanega iskati med domačimi "borci", kasnejšimi prejemniki partizanske in tudi italijanske pokojnine.

Pobudniki smo ožji družinski člani – otroci oseb, ki so umrle nasilne smrti v medvojnem času, t. j. od maja 1942 do vključno aprila 1945 (maja

1945 je bil ubit le oče pobudnika Viktorja Velikonje). Nasilno smrt naših ožjih družinskih članov in s tem kršitev njihove najbolj temeljne človekove pravice – pravice do življenja – so neposredno povzročili pripadniki partizanskega gibanja (NOG – Narodnoosvobodilno gibanje; NOB – Narodnoosvobodilna borba, Narodnoosvobodilni boj).

Razlogi za pobudo

Revolucionarni teror. Proces, v katerem so bili pobiti naši najbližji, je revolucijski projekt Komunistične partije Jugoslavije in pod njenim okriljem delujoče Komunistične partije Slovenije (KPS). Naši starši in stari oče so bili žrtve komunističnega revolucionarnega terorja. Njegove oblike so bile različne, prav tako so različne usode njegovih žrtev, vse pa se zlivajo v enotno, ideološko motivirano zločinsko delovanje.

Zgodovinarica Jera Vodusek Starrič komunistično revolucijo v Sloveniji označuje kot "revolucijo od zgoraj, to je trezen in premišljen prevzem oblasti, narejen po vzoru ureditve v Sovjetski zvezi. Komunistična partija ga je načrtovala in izpeljevala tako, da je postopno prevzemala vse državne, politične in druge ustanove, organizacije, društva bodisi tako, da je vanje postavila svoje kadre, ali pa jih je ukinjala in nadomeščala z njej primernejšimi oblikami. Vendar pa to ni zadostovalo: z novimi političnimi prijemi je prevzemala tudi nadzor nad javnim in zasebnim življenjem ljudi, prevzem sam pa je temeljil na ustrahovanju ljudi, začel se je revolucionarni teror".

Jera Vodusek za Isaacom Deutscherjem povzema, da je bila "zgodba revolucij v Vzhodni Evropi po drugi svetovni vojni zgodba o nizu manevrov, taktike in trikov, ki so se naposled zložili v vzorec revolucije, vsak zase pa so bili samo revolucionarni teror. Pri nas niso prinesli samo obračuna za vsakršno opozicijo ali z lastnimi zavezniki v protifašističnem boju, prinesli so tudi množične fizične likvidacije in zatiranje nacionalnega osvobajanja, h kateremu so Slovenci postopoma korakali že celo stoletje. Zato mogoče ni odveč

Grob v gozdu nad Taležem, kjer je Marjan Šolar 11. septembra 2001 našel posmrtno ostanke svojega očeta Franca.

»spomniti na misel, da človek in človeštvo lahko razumeta in oprostita, pozabiti pa ne smeta”.

Cilj: revolucija

Zloraba prava v partizanskem gibanju. Usode naših najdražjih in ti-soče usod, podobnih njihovim, dokazujejo, da se ta komunistični teroristični vzorec v Sloveniji začne razvijati vzporedno s partijskim uzurpiranjem odpora proti okupatorju.

KPS je organizirala partizansko odporniško gibanje proti okupatorju, vendar je bil njen cilj izvedba boljševidne revolucije. Po sovjetskem vzorcu je KPS prevzela vse vodilne položaje in si zagotovila vsesplošno navzočnost v partizanskih enotah, kjer je uvedla politkomisarski sistem, in organih osvobodilnega gibanja (Osvobodilna fronta, Protifašistična ženska zveza, Delavska enotnost, Zveza slovenske mladine, oblastni organi partizanskega gibanja). Iz vrst ljudi, ki so se izkazali v boju proti okupatorju, je sprejemala nove člane in širila mreže celic in komitejev KPS in Zveze komunistične mladine. Za svoje člane in funkcionarje je organizirala partijske šole in tečaje. O partijskem poslanstvu partizanskega gibanja so pričala tudi številna zunanja znamenja (rdeča peterokraka zvezda, srp in kladivo na pokrivalih, zastavah in praporih, nasitkih, petje revolucionarnih pesmi, praznovanje obletnic ruske oktobrske revolucije, ogovarjanje s “ti” in “tovaris”).

KPS je imela popolnoma v svojih rokah tajno politično policijo in propagandni aparat (agitprop). Za našo pobudo pa je najbolj pomemben neusmiljen boj, ki ga je partija vodila proti vsem, ki so nasprotovali njemu revolucionarnemu projektu, oz. proti vsem, tudi domnevnim nasprotnikom vodilne vloge KPS v odporniškem gibanju proti okupatorju. Gre za pravico do ubijanja civilistov, vojnih ujetnikov in soborcev, ki si jo je v nasprotju z veljavnim jugoslovanskim in mednarodnim pravom podelila KPS.

V boju proti okupatorju in pri svojem pohodu na oblast je Komunistična partija Jugoslavije/Slovenije zagrešila številne vojne zločine in zločine proti človeštvu.

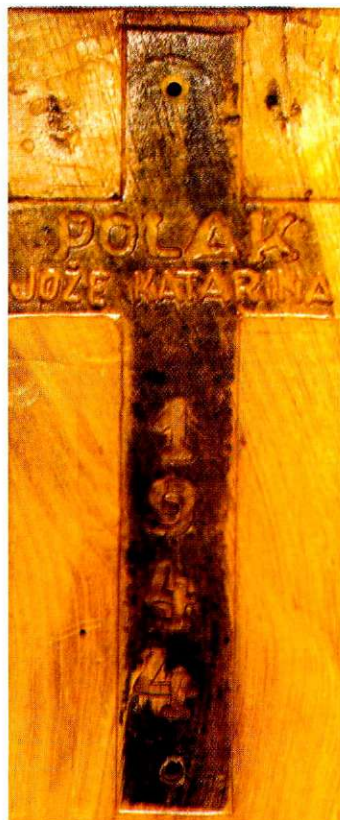
Fotografije iz knjige Jožeta Dežmanca Moc, preživetnik

Spominska plošča kot simbolični grob staršema Franciški in Viktorju Velikonji st. Leta 2003, na obletnico materine smrti, jo je postavil sin Viktor ml.

Politični teror

Politični teror je bil eden temeljnih spoznavnih znakov partizanskega gibanja. Tamara Griesser Pečar posebej opozarja na 16. september 1941, ko je Slovenski narodnoosvobodilni odbor, kakor se je ta dan preimenoval Vrhovni plenum OF, sprejel sklepe, “s katerimi so komunisti med drugim utemeljevali zakonitost svoje oblasti”. Vodilnim v partizan-

Spominsko znamenje, ki je kot simbolični grob pritrjeno na smreko na Mezaklji, kjer so partizani januarja 1944 na neznan lokaciji najprej umorili Jožeta Polaka, potem pa še njegovo ženo Katarino.

skem gibanju tedaj “očitno ni šlo (sploh pa ne v prvi vrsti) za odpor proti okupatorju, temveč za to, da postavijo smernice za komunistično revolucijo”. Zato 16. september 1941, ko je Slovenski narodnoosvobodilni odbor (SNOO) “razglasil prepoved delovanja vseh organizacij in odporniških skupin zunaj Osvobodilne fronte /.../, pomeni začetek državljanske vojne in dolga desetletja prikrivane krivde komunistov”.

16. septembra 1941 je Slovenski narodnoosvobodilni odbor sprejel tudi odlok Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora glede zaščite slovenskega naroda in njegovega gibanja za osvoboditev in združitve. S tem sklepom je bila organom partizanskega gibanja podeljena pravica do političnega uboja. Sklep, s katerim si je vodstvo partizanskega gibanja vzelo monopol nad uporom proti okupatorju, in odlok Slovenskega narodnoosvobodilnega odbora o zaščiti slovenskega naroda in njegovega gibanja za osvoboditev in združitve, s katerim je bil podeljen mandat za prost lov na človeka, je pravno problematiziral Lovro Šturm: “Oba akta, tako sklep SNOO kot zaščitni odlok, sta bila v svojih bistvenih sestavinah že ob svojem nastanku v očitnem nasprotju s splošnimi, od civiliziranih narodov priznanimi pravnimi načeli, ki jih je človeštvo strnilo v kodeks etičnih vrednot in pravil družbenega sožitja. Presoja njune dejanske uporabe v resničnem življenju tako oceno ne samo potrjuje, am-

pak jo še dodatno zaostri. Ključne določitve obeh aktov so bile v nasprotju z deklariranim ciljem uporabljene v skladu s skritim sprevrženim motivom normodajalca. Gre za tipičen primer zlorabe prava.”

Z enako mero lahko presojava tudi nadaljnje odloke in druge pravne predpise, s katerimi je partizansko gibanje utemeljevalo ubijanje neoboroženih ljudi.

Kršitve domačega in mednarodnega prava

Precejšen del od več kot milijona jugoslovanskih žrtev druge svetovne vojne in revolucije sta povzročili revolucija in državljanska vojna v Jugoslaviji. To dejstvo je bilo v drugi Jugoslaviji prikrivano. Tudi v Sloveniji le počasi odkrivamo vse razsežnosti komunističnega terorja in bratomornega spopada, saj predvsem v vrstah nekdanje partijske elite in njihovih ideoloških dedičev še vedno krčevito branijo zlagane prikaze zgodovine iz časov sistema ohranjanja in razvijanja revolucionarnih izročil.

Tudi partizansko gibanje bi moralo spoštovati zakone Kraljevine Jugoslavije in mednarodno pravo. Potem ko so s sporazumom Tito-Šubašić zavezniki izrekli delno priznanje partizanskemu gibanju kot stranki v vojni, so tudi za partizansko gibanje začele veljati obveznosti mednarodnega prava. Zato sodi predvsem partizansko pobijanje, preganjanje in ropanje civilnega prebivalstva med zločine proti človeštvu in vojne zločine.

Nasilni postopki, ki jih je vodila in preko svojih služb izvajala Komunistična partija Jugoslavije/Slovenije in ki so bili uperjeni proti sleherni opoziciji, so bili kršitve mednarodnega prava. S povsem svojevoljno in narodne izdaje so tako partizansko gibanje kot povojne komunistične oblasti v Jugoslaviji/Sloveniji obrezpravili cele skupine prebivalstva in jih pobili. Ljudje, ki jih je to nasilje ogrozilo, so imeli pravico do obrambe.

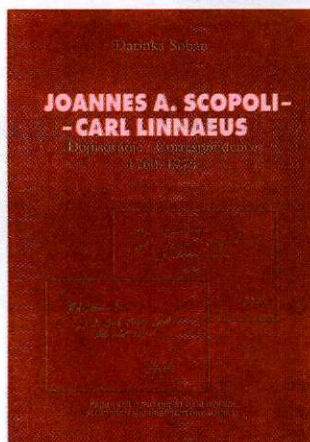
Po drugi svetovni vojni je komunistični režim v Jugoslaviji/Sloveniji preganjal sleherni opozicijo, z brezpravjem je brezkompromisno dosegal cilje revolucije.

Nadaljevanje prihodnjic

Dopisovanje Scopolija in Linnéja

Priradoslovno društvo Slovenije je izdalo knjigo J. A. Scopoli - C. Linné: dopisovanje v letih 1760-1775.

Delo obravnava dopisovanje med največjim naravoslovcem 18. stoletja Carlom von Linnéjem in Giovannijem Antonijem Scopolijem, ki je bil v letih 1754-1769 rudniški zdravnik v Idriji in začetnik modernih naravoslovnih raziskovanj na slovenskih tleh. Dopisovanje v latinščini obsega 30 pisem, 17 Scopolijevih in 13 Linnéjevih, ki so potovala med švedsko Uppsalo in slovensko Idrijo oz. slovaško Banko Štiavnico. Avtorica dr. **Darinka Soban** jih je natisnila v latinskem faksimilu, prepisu izvirnika, ter slovenskem in angleškem prevodu. Prav tako je v obeh jezikih objavljena njena obširna in vsebinsko izjemno bogata spremna beseda, v kateri je pojasnila čas in vsebino pisem. Ob branju dobimo vpogled v to, kako se je vzpostavljala sodobna biološka sistematika. Čudimo se lahko obsežnemu delu, ki ga je opravil Scopoli kot eden od pionirjev naravoslovja na naših tleh, pa tudi visoki ceni, ki jo je bil voljan plačati za zvestobo svojim ciljem. V pismih se kaže spoštljiv odnos med obema znanstvenikoma, ki se nista nikoli videla, predanost natančnemu opazovanju in veselje nad novimi odkritji, pa tudi podtikanja, s katerimi sta Kranjska in cesarski Dunaj oteževala življenje in delo Scopoliju. Knjiga je bogato ilustrirana z barvnimi fotografijami.

Zgodovina za vse

Revija Zgodovina za vse (št. 2, 2004), ki jo izdaja Zgodovinsko društvo Celje, je vsa posvečena zgodovini žensk.

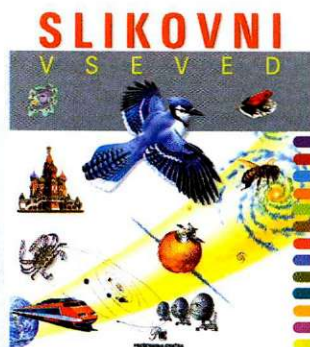
Objavljenih je osem prispevkov: *Ženske in volilne mahinacije pri občinskih volitvah v občini Celje okolica v letih 1883/84* (Filip Čuček), *"Slovenka"*, *O "prvem slovenskem ženskem časopisu"* (Natascha Vittorelli), *"Čemu ti ženski časopisi?"*, *Žensko vprašanje in odnos do ženske v slovenskih ženskih časopisih do razpada Habsburške monarhije* (Urška Strle), *"Ali naj dame kolesarijo?"*, *Kolesarke in žensko telo na prehodu iz 19. v 20. stoletje* (Borut Batagelj), *Pijani in zapravljeni*, *Preklicne zgodbe radovljiškega sodnega okraja iz zadnjega desetletja avstro-ogrske monarhije* (Gorazd Stariha), *"Župnik je rekel, da bi bilo treba ženske zapečatiti"*, *Vpliv prve svetovne vojne na ločitev zakonov* (Janez Cvirn), *"Pomočnica naj je možu ne samo v družini, marveč tudi v večjem, narodnem življenju"*, *Podobe koroških Slovenk in Slovencev v medvojnem času* (Tina Bahovec), *"Ne bo je nikdar več nazaj"*, *Umor pri Celju ali prispevek k temni strani zgodovine možaželjnih žensk* (Andrej Studen).

Slikovni vseved

Prešernova družba je izdala zajetno knjigo Slikovni vseved, v kateri je na 608 straneh objavljeno 2.500 vrhunskih ilustracij.

Slikovni vseved je namenjen predvsem otrokom in mladostnikom, ki jim bo skozi izvrstne ilustracije pomagal spoznati raznolikost sveta in dosežke človeštva od barvitnega in bleščečega starega Egipta prek zanimivega in mikavnega sveta rastlin in živali do skrivnostnega vesolja. Preprosta, a strokovna vsebinska razlaga zapletenih pojmov omogoča otroku, da si ustvari sistematično, natančno in razumljivo predstavo o svetu in pojavih okoli sebe. Vseved je razdeljen na različna poglavja (vesolje, planet Zemlja, atmosfera in oceani, prazgodovinsko življenje, rastline, živali, človek in delovanje človeškega telesa, prve civilizacije, dežele sveta z zemljevidi, arhitektura nekoč in danes, tehnologija), ki se med seboj barvno ločijo in s tem omogočajo hitro in učinkovito iskanje zelenih informacij in ilustracij. Na koncu je dodan podatkovnik, v katerem so zbrane temeljne informacije o državah sveta (površina, število prebivalcev, glavno mesto, denarna enota, uradni jezik, verstva, izvozno blago ...), zgodovinski pregled astronomije in dosežkov in značilni pojavi v vesolju. Stvarno kazalo je razvrščeno po abecedi in omogoča hitro iskanje razlag v knjigi.

Otokar Rybár

V knjigi v dveh delih Otokar Rybár v dunajskem parlamentu se končuje niz "belih priločnikov" Krožka za družbena vprašanja Virgil Šček iz Trsta.

Posvečeni so najprej parlamentarnim nastopom primorskih poslancev v italijanskem parlamentu po 1. svetovni vojni, nato pa še nastopom tržaških slovenskih poslancev v dunajskem parlamentu pod "staro Avstrijo". Mlajši tržaški zgodovinar **Peter Rustja**, ki je za knjižno zbirko omenjenega krožka že uspešno predstavil Ivana Nabergoja in njegovo delo na Dunaju, se je v tem delu lotil predstavnika "zlate dobe" tržaških Slovencev, ki se je končala s prvo svetovno vojno in z zatiranjem v novi italijanski državi. Prvi del je uvodnega značaja. V njem so uvodna studija dr. Vasilija Melika, avtorjev življenjepis dr. Otokarja Rybára, vrsta tudi prvič objavljenih fotografij in dokumentov, nekaj avtorjevih uvodnih misli in člankov iz tržaške *Edinosti*, ob koncu pa so povzetki v slovenščini, italijanščini, nemščini in češčini. Rybár se je rodil kot sin Čeha leta 1865 v Postojni, umrl je leta 1927 v Beogradu. Bil je doktor prava, leta 1895 je v Trstu odprl samostojno odvetniško pisarno. Leta 1900 je bil izvoljen v tržaški mestni svet, leta 1907 pa v državni zbor. Enajst let je bil poslanec v dunajskem parlamentu (1907-1918). V prevratnih dneh je bil predsednik Narodnega sveta v Trstu. V drugi knjigi so objavljeni vsi Rybárevi parlamentarni govori in vprašanja, kot so jih prinašali *Edinost* oz. stenografski zapisniki, ter pomenljivi članki iz *Edinosti*, ki jih je Rustja (ki gradivo v kratkih veznih besedilih tudi komentira) izbral za boljše razumevanje problematike. Obe knjigi je Krožek Virgil Šček izdal skupaj z *Zgodovinskim časopisom* iz Ljubljane.

Iskanje pozabljenega

Kaj če bi vam povedali, da se noben trenutek, ki ste ga doživeli, in noben spomin, ki ga imate, sploh ni nikoli zgodil?

Telly Paretta v tragični nesreči izgubi 8-letnega sina. Mučijo jo spomini na osemletnega sina Sama, ki je umrl v letalski nesreči pred 14 meseci. Skuša se prebiti skozi žalovanje, hkrati se odtuji možu Jimu, njen psihiater dr. Munce pa ji pove, da ima zablode, iluzije, da njen sin ni nikoli živel in da si je spomine sama izmislila. Osupla skuša najti dokaze o Samovem obstoju.

Fotografije, videoe, albume – a vse to je izginilo. Telly je prepričana, da se ji meša, potem pa sreča Asha Corrella, očeta še ene od žrtev letalske nesreče. Skupaj se odločita poiskati dokaze o obstoju svojih otrok in dokazati, da sta prisebna.

Spremenjena stanja

Filmi v najboljšem primeru gledalca popeljejo v spremenjena stanja, zato je povsem primerno, da je scenarist Gerald DiPego navdih za Pozabljene dobil v sanjah. V sanjah je videl družinsko fotografijo, na kateri so bili mati, oče in sinček. Sinkova podoba je počasi za-

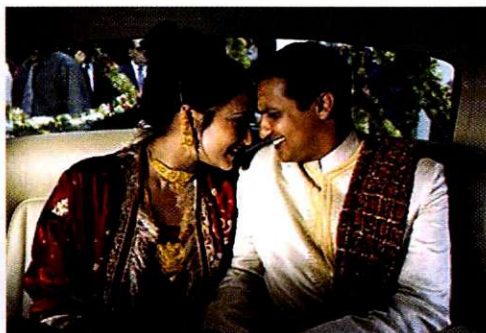
THE FORGOTTEN

Režija:	Joseph Ruben
Scenarij:	Gerald Di Pego
Producenti:	Joe Roth, Bruce Cohen, Dan Jinks
Igrajo:	Julianne Moore, Dominic West, Gary Sinise, Alfre Woodard, Anthony Edwards
Premiera:	11. 11. 2004
Distribucija:	Continental Film

čela bledeti in nazadnje je izginila. DiPego se je sunkovito prebudil in rodila se je ideja. Posledica je psihološka srhljivka, nenavadna zaradi poudarkov in pristopa.

“Takoj so me pritegnila čustva kot bistveni del zgodbe,” pravi režiser Ruben, “boj matere, da bi rešila otro-

ka. Gnala so jo prvinska čustva, ki takoj pritegnejo občinstvo in ga ganejo. Dobra srhljivka lahko zgrabi občinstvo kot noben drug žanr, in to še posebej velja za Pozabljene, ki je vznemirljiv že od samega začetka, ker imate opravka z žensko, ki je imela ali tudi ne sina in ki morda doživlja živčni

V Londonu živeča indijska družina skuša svoji hčeri vzgojiti v tradicionalnem duhu, a še posebej z mlajšo Jess imajo precej težav. Njen idol je namreč nihče drug kot David Beckham.

Zadeni kot Beckham

Dekle je sicer zgledna učenka in dobra hči, a ima skrito strast, ki preraste v pravo dogodivščino: Jess namreč nad vse rada brca žogo. In brca tako kot David Beckham. Na stadionu Old Trafford, kjer klub

Manchester United igra ob nemirnem domačem občinstvu. David Beckham poda Jess, igra jo Parminder Nagra, in žoga konča v mreži. Njeno ime odmeva po vsem stadionu, dokler punca ne spozna, da je to krik nje-

ne mame, ki ji ukazuje, naj pomaga v kuhinji. Jess je popolno nasprotje 22-letne sestre Pinky (Archie Panjabi), ki se bo tisto poletje poročila s svojim dolgoletnim fantom Teetujem. V bližini živi kratkolasa lepoti-

zlom. V vsakem pogledu živi nočno moro, vendar ne veste, ali je nočna mora v njeni glavi ali je resnična. Prednost, da imate v takšni vlogi igralko, kakršna je Julianne Moore, je v tem, da prinaša s seboj realizem in pristnost, kar ji uspeva z vsako vlogo.”

Cohen dodaja: "S Tellyjinimi mukami se lahko vsi poistovetimo. To je za vsakogar nočna mora – da se prebudiš v dan, ko ti vsi pripovedujejo, da ni res prav nič od tistega, kar sam meniš, da je res, in nisi prepričan, ali si zmešan ali ne. Vsi smo že doživlja-

li trenutke, ko smo bili prepričani, da je naša interpretacija resnice pravilna, vsi drugi pa so imeli o tem, kaj se je zgodilo, povsem drugačno mnenje. To je zelo srhljiv, paranoičen trenutek.”

Monika Maljevič

ca Jules, napadalka v domači ženski ekipi Hounslow Harriers. Mama Paula jo vseskozi sili, naj nosi zapepljene nedrčke in krila, in jo spominja, da je "Sporty Spice edina brez fanta!". Ne razume, zakaj Jules ne zanjajo fantje, vendar ne ve, da se je hčerka zagledala v svojega trenerja Joes. Skupaj z Jules v parku opazita Jess in jo povabita, naj si v njuni ekipi priigra slavo. Jess dobro ve, da do-

ma ne bo naletela na odobravanje, zato sanja o dobri službi in razumevajočem možu. Toda prepozno je. Sorodniki odpovejo poroko, saj Jess vidijo s kratkolaso Jules, ki jo zamenjajo s fantom – njenim angleškim fantom! Jess in Pinky sta povsem na tleh, nič ne bo z nogometom in nič s poroko. Družino Bhamra skuša pomiriti trener, toda brez uspeha ...

BEND IT LIKE BECKHAN

Režija:	Gurinder Chadha
Scenarij:	Paul Mayeda Berges, Guljit Bindra, Gurinder Chadha, Paul Mayeda Berges
Producenta:	Deepak Nayar, Gurinder Chadha
Igrajo:	Keira Knightley, Parminder Nagra, Jonathan Rhys Meyers, Anupam Kher, Archie Panjabi
Premiera:	12. 11. 2004
Distribucija:	Cinemaniam Group

na kratko

Producent Harryja Potterja Andrew Heyman se je odločil še enkrat oživiti sloviti Homerjev **ep Odiseja**. Film bo posnela družba Regency Enterprises, za scenarij pa je zadolžen britanski scenarist Frank Cottrell Boyce. Zgodba, kot vam je verjetno znano, spremlja Odisejevo desetletno potovanje domov iz trojanske vojne. Na tej poti se grški junak sreča z naravnimi in nenaravnimi nevarnostmi, kot so zaklete ladje, čarovnice in sam bog Pozejdon.

Revolution Studios je odkupil pravice za snemanje različice kulturnega filma groze **Megla** režiserja Johna Carpenterja. Scenarij za novo različico filma iz leta 1980 bo napisal Cooper Layne (Jedro), medtem ko bodo za produkcijo zadolženi Debra Hill, John Carpenter, scenarist izvirnega filma, in David Foster. Zgodba izvirnika je postavljena na obalo severne Kalifornije, v mesto, ki ga nenedoma začne oblegati gosta megla. V njej se skrivajo mrtvi pomorščaki, katerih ladje so prebivalci mesta pred stotimi leti s prevaro pribavili na svojo obalo, da bi jih lahko oropali.

Robert De Niro je dobitnik naslova največjega še živečega igralca na svetu. Naslov si je prislužil predvsem zaradi vloge v drugem delu filma The Godfather in vloge v filmu Taksist. De Nirov partner iz filma Godfather Al Pacino je zasedel drugo mesto na lestvici, katere avtor je ameriški časnik Empire, tretje mesto pa je zasedel Jack Nicholson. Na četrtem mestu je Paul Newman, na petem pa Marlon Brando, ki je bil v času nastajanja lestvice še živ.

Film **Get Carter** iz leta 2000 s Silvestrom Stallonejem v glavni vlogi je, sodeč po anketi, objavljeni na spletni strani screenselect.co.uk, najslabši remake vseh časov. Pri anketi je sodelovalo 2.000 filmskih navdušencev in večina se je strinjala, da je omenjeni remake v primerjavi z izvirnikom iz leta 1971, v katerem je glavno vlogo igral Michael Caine, "popolna neumnost". Na spisku najslabših t. i. remake filmov se je na drugem mestu znašel film Psycho (1998) z Anne Heche v glavni vlogi, na tretjem pa je letošnji film Thunderbirds. Četrty na lestvici je film Assassin, remake filma Nikita, na peto mesto se je uvrstil film Charliejevi anglečki, šesti je film Alfie. V njegovi izvirni različici iz leta 1966 je prav tako nastopil Michael Caine. Lestvico končujejo filmi Planet of the Apes, Starsky & Hutch in Rt strahu, v katerem sta igrala Nick Nolte in Robert De Niro. Deseto mesto je zasedel film Ocean's Eleven, ki ga je kritika sicer zelo dobro sprejela; remake je bil po njenem mnenju celo boljši od izvirnika iz šestdesetih let.

Scenarist, režiser in producent filmske uspešnice Poslednji samuraj **Edward Zwick** naj bi prevzel režijo in produkcijo romantične komedije Happy Endings. Kolikor bodo pogajanja med njim in Columbia Pictures obrodila sadove, bo ta vsestranski filmar sodeloval tudi pri pisanju scenarija, ki je zaupan njegovemu partnerju Marshalu Herskovitzu. Zaplet filma je še vedno skrbno varovana skrivnost, medtem pa Zwick in Herskovitz za televizijski hiši ABC in Touchstone TV snemata dramo 1/4 Life.

Radio Krka
106.6 MHz

- 11.30 Computer line, oddaja o računalništvu, pon
- 12.00 Koncert "zametne vrtnice" Murska Sobota, 2 del, vodi: Boris Kopitar, pon
- 13.00 Klepet z jasnovidko Maručo, pon
- 13.30 Glasbeni mozaik
- 16.00 SKL, šolska kosarkarska liga, pon
- 17.00 Zrela leta z Melanijo Šter, pon
- 17.30 Jana, oddaja o sončni strani življenja, Kardiomobil, pon
- 18.00 A TO JE TO!?, poučno zabavna oddaja z Rezo, pon
- 18.30 IDOL 2004, 7 del, pon
- 20.00 Terska dolina, predstavitev v knjigarni DZS, prvič
- 21.30 24 UR, informativna oddaja
- 22.30 Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon
- 23.00 Ekstra magazin, pon
- 00.00 Z glavo na zabavo, pon
- 00.15 V družbi z Baziiko in Nurtlibalom, pon
- 00.30 Glasbeni mozaik

Prva TV

- 07.00 TV prodaja
- 08.00 Pokémoni, sinhronizirana risana serija
- 08.30 Yu-Gi-Oh, risana serija
- 09.00 Čarovnije, ponovitev
- 12.00 Adijo pamet, ponovitev
- 13.00 Supernova MTS, ponovitev
- 15.30 Leteci start, ponovitev
- 16.30 Koncert
- 18.30 TV Prodaja
- 19.00 Adijo pamet, kontaktna glasbena oddaja
- 20.00 Čarovnije, 5. del italijanske serije
- 21.00 Cosi, ameriška komedija, 1996
- 23.00 Reporter X
- 23.30 Popotovanja z Janinom
- 23.50 TV prodaja

NEDELJA,

14.11.2004

Slovenija 1

- 7.30 ŽIV ŽAV: BINE: DENAR, LUTKOVO-IGRANA NANIZANKA, 7/14; KRTEK, RISANA NANIZANKA, 4/6; MEDVEDEK, RISANA NANIZANKA, 9/14 (VPS 07.30)
- 9.25 O ŽIVALIH IN LJUDEH, ODDAJA TV MARIBOR, PONOVITEV
- 9.50 IZVIR(N), ODDAJA O LJUBITELJSKI KULTURI (VPS 09.55)
- 10.20 POMAGAJMO SI, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 10.25)
- 10.50 OD SRCA, AVSTRALSKA POLJUDNOZNAŠTVENA SERIJA, 2/6 (VPS 11.00)
- 11.20 OZARE, PONOVITEV
- 11.30 OBZORJA DUHA (VPS 11.30)
- 12.00 LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 12.00)
- 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 13.00)
- 13.10 VSAKDANJIK IN PRAZNIK (VPS 13.10)
- 14.15 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 14.15)
- 14.20 MALI DEMONI
- 14.25 POLDNEVNIK
- 14.30 ČLOVEŠKI FAKTOR
- 14.35 GLAS LJUDSTVA
- 14.40 NEDELJSKO OKO
- 14.50 PREDMET POZELENJA
- 15.05 PLANETU
- 15.40 ŠPORT & PREMIERE LEAGUE
- 15.50 ŠPORT NA DANAŠNJI DAN
- 15.55 PET MINUT SLAVE
- 16.00 WHOOP! AMERIŠKA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 8. EPIZODA
- 16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
- 16.45 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA (VPS 16.45)
- 16.50 LORELLA
- 17.15 ŽIVE LEGENDE
- 17.20 GLASBENI DVOBOJ
- 17.40 NOČNA MORA
- 17.50 ARENA
- 18.10 VROČE
- 18.15 DRUŽABNA KRONIKA
- 18.30 ŽREBANJE LOTA (VPS 18.30)
- 18.40 RISANKA (VPS 18.40)
- 18.55 VREME (VPS 18.55)
- 19.00 DNEVNIK

- 19.25 ZRCALO TEDNA
- 19.40 VREME
- 19.45 ŠPORT
- 20.00 SPET DOMA (VPS 20.00)
- 21.50 BBC GOVORI SLOVENSKO, DOKUMENTARNA ODDAJA (VPS 21.50)
- 22.50 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 22.45)
- 23.20 MULCI, FRANCOŠKI ČB FILM (VPS 23.15)
- 23.40 ŠTIRISTO UDARCEV, FRANCOŠKI ČB FILM (VPS 23.35)
- 1.20 NOČNI IZBOR
- 1.20 DNEVNIK, VREME, ŠPORT
- 2.25 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA

Slovenija 2

- 6.30 INFOKANAL
- 9.00 TV PRODAJA
- 9.30 INFOKANAL
- 11.10 TV PRODAJA
- 11.40 IGRE BREZ MEJA 1999, PONOVITEV (VPS 13.00)
- 12.55 24. SREČANJE TAMBURAŠKIH IN MANDOLINSKIH SKUPIN IN ORKESTROV SLOVENIJE, 2/4 (VPS 12.05)
- 13.25 MLADI VIRTUOZI: KONCERT PRVONAGRAJENCEV 33. TEKMOVANJA MLADIH SLOVENSKIH GLASBENIKOV, 2/6 (VPS 12.35)
- 13.45 AMERIŠKI FILM: VESTERN, AMERIŠKA DOKUMENTARNA ODDAJA, PONOVITEV
- 14.40 DEKLE TVOJIH SANJ, ŠPANSKI FILM, PONOVITEV (VPS 14.05)
- 16.35 SKOZI ČAS (VPS 16.15)
- 16.50 MAGAZIN LIGE PRVAKOV V NOGOMETU (VPS 16.55)
- 17.25 VELENJE: LIGA PRVAKOV V ROKOMETU, GORENJE - GUDME, PRENOS (VPS 17.25)
- 19.00 TONE PARTLIČ: ŠČUKE PA NI, ŠČUKE PA NE - NOVA ODDAJA IN DIREKTORJEV ROJSTNI DAN, TV NADALJEVANJE, 6/7, PONOVITEV (VPS 19.00)
- 20.00 ZIBELKE SVETOVNIH KULTUR, NEMŠKA DOKUMENTARNA SERIJA, 6/12 (VPS 20.05)
- 21.00 ZA VSAKO CENO, DANSKA NADALJEVANJE, 3., ZADNJI DEL, PONOVITEV (VPS 21.00)
- 21.50 OPERNE ARIJE - REBEKA RADOVAN (VPS 21.55)
- 22.10 4. GALA VEČER NOVIH BALETNIH KOREOGRAFIJ NA SLOVENSKO GLASBO (VPS 22.15)
- 23.10 SOUTH PARK, AMERIŠKA RISANA HUMORISTIČNA NANIZANKA, 10/15, PONOVITEV
- 23.35 ZADNJI - IZZIV, ITALIJANSKI FILM, 2., ZADNJI DEL, PONOVITEV (VPS 23.40)
- 1.05 INFOKANAL

Kanal A

- 9.20 TV prodaja
- 9.50 Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 10. dela ameriške nadaljevanke
- 10.40 Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 11. dela ameriške nadaljevanke
- 11.30 Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 12. dela ameriške nadaljevanke
- 12.20 Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 13. dela ameriške nadaljevanke
- 13.10 Mladi in nemirni, 4. sezona, ponovitev 14. dela ameriške nadaljevanke
- 14.00 Dannyjeve zvezde
- 15.00 Najbolj odbite jedi, dokument. oddaja
- 15.50 Mladi Indiana Jones: Zgodbe nedolžnosti, ameriški film
- 17.30 Živalim na pomoč, dokumentarna nanizanka
- 18.00 E+
- 20.00 Družinski film: Willy, ameriški film
- 22.05 Odvetnik z ulice, 3. sezona, 12. del ameriške nanizanke
- 23.00 Goodyear liga, Cibona: Partizan, posnetek kosarke
- 0.50 Dannyjeve zvezde, ponovitev

Pop TV

- 7.30 TV prodaja
- 8.00 Ringa-Raja:
- 8.00 Harold in vijolična voščenska, sinhronizirana risana serija

- 8.25 Tom in Jerry, risana serija
- 8.35 Rudjevo mostov, sinhronizirana risana serija
- 9.00 Ogjjeva družina, sinhronizirana risana serija
- 9.10 Zelenjavčki, sinhronizirana risana serija
- 9.45 Galaksija Oz, sinhronizirani risani film
- 11.05 Galidor ñ varuh na vesoljski meji, 3. del mladinske nanizanke
- 11.30 Oliver in njegovi, 1. sezona, 8. del mladinske nanizanke
- 12.00 Šolska kosarkarska liga
- 13.05 Mestece za vedno, 1. sezona, 19. del ameriške nanizanke
- 13.55 Sanjski moški, ponovitev
- 14.50 Nesrečni krušni stariši, ameriški film
- 16.35 Pokvarjeno podjetje, ameriški film
- 18.15 24UR - vreme
- 18.20 1, 2, 3, kuhajmo!, dokumentarna oddaja
- 19.00 24UR
- 20.00 Lepo je biti milijonar
- 21.45 Športna scena
- 22.45 Znova močna, ameriški film
- 0.55 24UR, ponovitev
- 1.55 Nočna panorama

TevePika

- 9.30 Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
- 10.00 Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
- 10.30 Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
- 11.00 Poslovni studio, dnevno informat. oddaja, pon
- 11.30 A TO JE TO!?, poučno zabavna oddaja z Rezo, pon
- 12.00 V harmoniji z naravo, pon
- 12.30 TV dražba z Mariom, pon
- 13.30 Tam kjer je veselje doma, narodno zabavni program z turističnimi informacijami
- 17.00 Koncert "zametne vrtnice" Murska Sobota, 2 del, vodi: Boris Kopitar, pon
- 18.00 Jana, oddaja o sončni strani življenja, vegetarijska restavracija VegeDrom, pon
- 18.30 V družbi z Baziiko in Nurtlibalom, pon
- 18.45 Z glavo na zabavo, pon
- 19.00 Zavod za alternativno izobraževanje, sola grafologije se predstavi, pon
- 19.30 Resnice o vinu, svetovno znani mehurčki, penec vino na Slovenskem, pon
- 20.00 IDOL 2004, 8 del, v živo
- 21.30 24 UR, informativna oddaja
- 22.30 ABCD, svet avtomobilizma, pon
- 23.00 To morate vedeti!, kontaktna oddaja, Alfred Vogel, pionir naravnega zdravljenja, pon
- 00.00 Z glavo na zabavo, pon
- 00.15 Glasbeni mozaik

Prva TV

- 07.00 TV prodaja
- 08.00 Pokémoni, sinhronizirana risana serija
- 08.30 Yu-Gi-Oh, risana serija
- 09.00 Otroško nedeljsko dopoldne, kontaktna oddaja
- 12.00 Adijo pamet, ponovitev
- 13.00 OBN Story Supernova MT, ponovitev
- 15.30 Hočeš, nočeš, ponovitev
- 16.00 Sijaj, ponovitev
- 16.30 Krogle nad Broadwayem, ameriška komedija, 1994
- 18.30 TV prodaja
- 19.00 Adijo pamet, kontaktna glasbena oddaja
- 20.00 Čarovnije, 6. del italijanske serije
- 21.00 OBN Story Supernova MT
- 23.00 A ñ JUS za vsak okus, razvedrilna oddaja
- 23.30 Navigator
- 00.00 TV prodaja

PONEDELJEK,

15.11.2004

Slovenija 1

- 6.25 TEDENSKI IZBOR
- 6.25 UTRIP
- 6.40 ZRCALO TEDNA
- 7.00 DOBRO JUTRO (VPS 07.00)
- 9.00 POROČILA (VPS 09.00)
- 9.05 TEDENSKI IZBOR
- 9.05 IZ POPOTNE TORBE: VOZILO
- 9.25 BINE: DENAR, LUTKOVO-IGRANA NANIZANKA ZA OTROKE, 7/14

- 9.45 ODDAJA ZA OTROKE
- 10.10 POTEPANJA: PO LJUBLJANSKEM BARJU, 2. DEL, IGRANO-DOKUMENTARNA NANIZANKA, 3/10
- 10.40 SPET DOMA
- 12.25 PRVI IN DRUGI
- 13.00 POROČILA, ŠPORT, VREME
- 13.15 TEDENSKI IZBOR
- 13.15 OBZORJA DUHA
- 14.00 LJUDJE IN ZEMLJA, ODDAJA TV MARIBOR
- 14.55 VSAKDANJIK IN PRAZNIK, PONOVITEV
- 15.55 DOBER DAN, KOROŠKA (VPS 15.55)
- 16.30 POROČILA, ŠPORT, VREME (VPS 16.30)
- 16.50 RADOVEDNI TAČEK: KRILLO (VPS 16.50)
- 17.05 HIŠA EKSPERIMENTOVI: POVRŠIŠKA NAPETOLOCIJA, POUČNO-ZABAVNA NANIZANKA, 8., ZADNJA EPIZODA (VPS 17.05)
- 17.30 DRUŽINE V DIVJINI, FRANCOŠKA POLJUDNOZNAŠTVENA SERIJA, 2/4 (VPS 17.30)
- 18.25 ŽREBANJE 3X3 PLUS 6 (VPS 18.25)
- 18.35 ŽREBANJE ASTRA (VPS 18.35)
- 18.40 RISANKA (VPS 18.40)
- 18.55 VREME (VPS 18.55)
- 19.00 DNEVNIK
- 19.35 VREME, MAGNET, ŠPORT
- 20.00 ŠEF KLINIKE, FRANCOŠKA NADALJEVANJE, 6/12 (VPS 20.00)
- 20.55 IZZIVI (VPS 20.55)
- 21.25 PODOBA PODOBE (VPS 21.25)
- 22.00 ODMEV, KULTURA, ŠPORT, VREME (VPS 22.00)
- 22.50 KAREL II: STRAST IN OBLAST, ANGLEŠKA NADALJEVANJE, 4., ZADNJI DEL (VPS 22.50)
- 23.55 NOČNI IZBOR
- 23.55 HOTEL POLDRUGA ZVEZDICA: ODKRITA KAMERA, TV NANIZANKA, 8/15
- 0.25 DNEVNIK, VREME, MAGNET, ŠPORT
- 1.20 DNEVNIK ZAMEJSKE TV (VPS 01.20)
- 1.45 DRUŽINE V DIVJINI, FRANCOŠKA POLJUDNOZNAŠTVENA SERIJA, 2/4
- 2.40 IZZIVI
- 3.10 PODOBA PODOBE
- 3.35 MORA, ANGLEŠKI FILM (VPS 03.35)
- 5.15 INFOKANAL

Slovenija 2

- 6.30 INFOKANAL
- 9.05 PRIMORSKI MOZAIK, ODDAJA TV KOPER-CAPODISTRIA (VPS 09.05)
- 9.35 SLOVENSKI UTRINKI, ODDAJA MADŽARŠKE TV, PONOVITEV
- 10.00 OTROŠKI INFOKANAL
- 11.00 TV PRODAJA
- 11.30 ZABAVNI INFOKANAL
- 13.55 TV PRODAJA
- 14.25 TISTEGA LEPEGA POPOLDNEVA, PONOVITEV
- 18.15 SKOZI ČAS (VPS 18.15)
- 18.30 DESET SEKUND DO PEKLA, AMERIŠKI FILM, PONOVITEV (VPS 18.30)
- 20.00 KONČNICA (VPS 20.05)
- 21.00 STUDIO CITY (VPS 21.00)
- 21.55 ŠTUDENTSKA (VPS 22.00)
- 22.25 VIDEOSOPTNICE (VPS 22.30)
- 23.00 BRANE RONČEL IZZA ODRA (VPS 23.00)
- 0.25 NAŠE SKRIVNO ŽIVLJENJE, AVSTRALSKA NADALJEVANJE, 1/22, PONOVITEV (VPS 00.25)
- 1.10 INFOKANAL

Kanal A

- 8.45 TV prodaja
- 8.50 Midve z mamo, 1. sezona, ponovitev 1. dela ameriške nanizanke
- 9.40 Obalna straža na kolesih, ponovitev ameriške nanizanke
- 10.30 E+, ponovitev
- 12.30 TV prodaja
- 13.00 Midve z mamo, 1. sezona, 2. del ameriške nanizanke
- 13.50 Mladi in nemirni, 4. sezona, 15. del ameriške nadaljevanke
- 14.45 Vsi moji otroci, 170. del ameriške nadaljevanke
- 15.35 TV prodaja
- 16.05 Obalna straža na kolesih, ameriška nanizanka
- 17.00 Oh, ta sedemdeseta, 2. sezona, 1. del ameriške humoristične nanizanke
- 17.30 Jimova družina, 2. sezona, 26. del ameriške humoristične nanizanke

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'Sanjsko mostvo, ameriški film', 'Vsi zupanovi možje, 5. sezona, 16. del ameriške humoristične nanizanke'.

Pop TV

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje', 'Rubi, ponovitev 48. dela mehiške nadaljevanke'.

TevePika

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon', 'Živeti zdravo, vodi: Milka Krapež, pon'.

Prva TV

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'Pokemoni, risana serija', 'TV prodaja', 'Tri v vrsto'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'Pokemoni, sinhronizirana risana serija', 'Sto izložb, sto strasti, 312. del italijanske telenovele'.

TOREK,

16.11.2004

Slovenija 1

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'TEDENSKI IZBOR', 'KULTURA', 'ODMEVI', 'DOBRO JUTRO (VPS 07.00)'.

Slovenija 2

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'INFOKANAL', 'GLASNIK, ODDAJA TV MARIBOR (VPS 09.05)', 'DOBER DAN, KOROŠKA, PONOVITEV'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'TEDENSKI IZBOR', 'IZZIVI', 'ŠTUDENTSKA', 'STUDIO CITY'.

Kanal A

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'TV prodaja', 'Midve z mamo, 1. sezona, ponovitev 2. dela ameriške nanizanke'.

Pop TV

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'Ricki Lake, ponovitev pogovorne oddaje', 'Rubi, ponovitev 49. dela mehiške nadaljevanke'.

TevePika

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'Poslovni studio, dnevno informativna oddaja, pon', 'Do zdravia tudi tako, vodi: Jana Debeljak, pon'.

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'Avto šok, Rally Saturnus in CHD Portorož, pon', 'Terska dolina, predstavitev v knjigarni DZS, pon'.

Prva TV

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'Pokemoni, risana serija', 'TV prodaja', 'Tri v vrsto', 'Spomin'.

SREDA,

17.11.2004

Slovenija 1

Table with 2 columns: Time and Program Name. Includes titles like 'TEDENSKI IZBOR', 'KULTURA', 'ODMEVI', 'DOBRO JUTRO (VPS 07.00)'.

PETEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Knjižne minute (presoje)
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar tedna
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Ob petih pospravljamo podstrešje
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	2. in 4. Skriti zaklad
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Iz Mohorjeve skrinje
21.15	Ponovitev Komentarja tedna
21.30	Mozaik dneva
22.00	Klašična glasba
	Ponovitve:
23.00	Doživetja gora in narave
24.00	Srečno na poti
04.40	Radio Vatikan

SOBOTA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Naravoslovne zanimivosti
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Sobotna iskrica
10.30	Poročila, Vaša pesem
11.00	Za življenje, danes in jutri: 1. Besede mičejo 2. Zakonci 3. Svet oblikuje mlade 4. Betanija
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Glasbena voščila

15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Slovenec Slovenca vabi
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Naš gost
19.30	Poročila
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Radijska molitev
21.00	Škofov govor pred nedeljo
21.15	1. Gospod kliče 2.-4. Vodnik po Sv. pismu 3. Jezus živi
	Ponovitve:
22.00	Za življenje
23.00	Obala neznanega
24.00	Slovenec Slovenca vabi
04.40	Radio Vatikan

NEDELJA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Škofov govor za nedeljo (ponov.)
07.00	Zvonjenje
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Prenos sv. maše
10.00	Oznanila
10.15	Graditelji slovenskega doma
11.00	Poročila, osmrtnice, obvestila
11.15	Kmetijska oddaja
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Glasbena voščila
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	Slovenec po svetu in domovini
18.30	Sakralna glasba
19.30	Za otroke
19.45	Škofov govor za nedeljo
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Obala neznanega - izzivi vere
21.30	Radijski roman
	Ponovitve:
22.00	Naš gost
23.00	Iz življenja vesoljne Cerkve
23.30	Sobota ob 21.15
00.30	Graditelji
04.40	Radio Vatikan

PONEDELJEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
11.15	Iz založbe TDO
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi

13.30	Stare, ma lepe
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
17.00	1. Zdravstvena 2. O solstvu 3. Pravne zagate 4. Za streho nad glavo
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Glasovanje za Vašo pesem
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Prijatelji radia Ognjišče
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. Zanimivosti nočnega neba
	Ponovitve:
23.00	Sakralna glasba
24.00	Slovenec po svetu in domovini
04.40	Radio Vatikan

TOREK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
17.00	Šport na Radiju Ognjišče I.
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Šport na Radiju Ognjišče II.
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	1. Luč v temi, 3. Vstani in hodi 2. 4. in 5. Juretov večer
21.30	Mozaik dneva
22.00	1. in 3. Sončna pesem, 2. 4. in 5. Svetloba in sence
	Ponovitve:
23.00	Ponedeljek ob 17.00
24.00	Prijatelji radia Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

SREDA

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)

07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
10.00	Poročila
10.15	Srečno na poti
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Zlati zvoki
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Mali oglasi
17.00	Pogovor o
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	Aktualna tema
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Sveta vera bodi vam luč (radijska kateheza)
21.30	Mozaik dneva
22.00	Glasba z znamko
	Ponovitve:
23.00	Šport na Radiju Ognjišče
04.40	Radio Vatikan

ČETRTEK

05.00	Pogumno v novi dan
05.10	Vreme, ceste
05.30	Poročila
05.45	Napovednik programa
06.00	Svetnik dneva
06.10	Biser za dušo
06.20	Prognostik
06.30	Kratke novice
06.35	Kličemo 113
06.45	Sejalec seje besedo (dnevni odlomki Božje besede z razlago)
07.00	Zvonjenje
07.15	Bim-bam-bom
07.30	Poročila+AMZS, osmrtnice, obvestila
07.50	Jezikovni brevir
08.00	Kmetijski nasvet
08.30	Koledar prireditvev
08.45	Spominjamo se
09.00	Poročila
09.15	Napovednik
09.30	Založba Družina
10.00	Poročila
10.15	Doživetja gora in narave
11.00	Kratke novice, Vaša pesem
12.00	Zvonjenje
12.05	Biser za dušo
12.15	Voščilo PRO-jevcem
12.30	Poročila, osmrtnice, obvestila
13.00	Mali oglasi
14.00	Kratke novice
14.05	Napovednik
14.15	GV v etru
14.30	Kulturni utrinki
14.45	Komentar Družine
15.00	INFO oddaja
15.30	Osmrtnice, obvestila
15.50	Koledar prireditvev
16.00	Glasbena voščila
18.00	Poročila, Vaša pesem
18.15	1.-3. Dijaška oddaja 2.-4. Skavtski potep
19.00	Glas Amerike
19.10	Kratke novice
19.15	Napovednik
19.30	Za otroke
19.45	Sejalec seje besedo (ponov.)
20.00	Radio Vatikan
20.20	Kaj bo jutri na R.O.?
20.30	Karavana prijateljstva I.
21.30	Mozaik dneva
22.00	Karavana prijateljstva II.
	Ponovitve:
23.00	Pogovor o
24.00	Sveta vera bodi vam luč
04.40	Radio Vatikan

Esad Babačić

FIBA in ULEB sta se naposled sporazumela. Petletni kaos v evropski košarki se očitno približuje svojemu koncu. Navsezadnje anarhija ni ustrezala nobeni strani, čeprav se je zdelo, da je bilo Ulebu vse skupaj pogodu. Navsezadnje se je pod njegovim okriljem zbrala vsa kvaliteta, nabrana v najmočnejših klubih.

Košarkarska sprava

FIBA je medtem bolj ali manj životarila, saj ji razen tekmovalj na reprezentančni ravni ni ostalo praktično nič drugega; težave je imela celo z delegiranjem sodnikov, saj so najboljši pobegnili k Ulebu. Ko so pri Ulebu končno dojeli, da bodo morali v dobro splošnega napredka del torte vendarle prepustiti okorni Fibi, je prišlo do nujne sprave. Seveda so to naredili tudi zato, da bi evropsko košarko, ki je v zadnjih letih precej nazadovala, rešili pred požrešnimi Američani, ki so neusmiljeno pobirali tako zrele kot še zelene plodove. Tako so se dogovorili, da bo Uleb še naprej organiziral dve najmočnejši klubski tekmovanji (Evroligo in Uleb), Fiba pa bo lahko dodala še svoja tekmovanja. Bistvena razlika bo v dejstvu, da bo lahko Fiba spet sodelovala pri organizaciji obeh tekmovanj, pod isto streho pa se bodo vrnili tudi vsi sodniki. Še pomembnejša je bila novica, da bosta obe organizaciji vrnili del izgubljenega ugleda nacionalnim zvezam. Očitno bo spet vse po starem, saj se bodo v evropske pokale spet uvrščala najboljše uvrščena moštva iz nacionalnih lig. Prav to naj bi bil glavni razlog, zakaj je v večjem delu Evrope zamrlo zanimanje za košarko, če seveda izvzamemo privilegirane države, ki so imele nastop v Evroligi vnaprej zagotovljen. Tako v bistvu sploh ni bilo pomembno, kakšne izide so ne-

kateri dosegali skozi sezono. K temu je treba dodati, da bodo šli v Evroligo najboljši iz posameznih prvenstev, razen če se zveza ne odloči drugače. Kaj to pomeni, bomo šele videli. Le upamo lahko, da bodo šli v Evroligo le tisti, ki si bodo to priborjevali na domačem prvenstvu. Majhen popravek v pravilih bi lahko vplival na regularnost lige, še posebej če bi zadeve prevzeli poslovneži in strokovnjaki za marketing, ne pa nacionalne zveze, kot je bilo sprva zamišljeno. Če bo vse tako, kot mora biti, bodo nacionalne zveze veliko bolj vključene v zavarovanje interesov svojih klubov in košarke nasploh. Seveda so takšne spremembe navdušile predvsem tiste, ki imajo večje valilnice talentov in se lahko za-

potem lahko upravičeno posummimo, da za vsem skupaj stojijo tudi stare sile v krovnih košarkarskih organizacijah. Tu moramo posebej izpostaviti obnašanje Partizana, ki že nekaj časa zavestno zavrača sodelovanje v tem tekmovanju. Hrvatje so se sicer malo bolj potrudili, toda tudi njihovi klubi nikdar niso zares sprejeli "jadranske košarkarske konfederacije". Največ škode bodo spet imeli manjši, nisem pa prepričan, da se bo kaj bolje godilo Srbom, ki vendarle niso več tisto, kar so bili. Seveda bo vse odvisno od gibanja kapitala, ki se lahko obrne zdaj na eno, zdaj na drugo stran. Nam takšne spremembe niti ne ustrezajo preveč, saj je naša liga vse preveč uboga, kakšnih novih vet-

Dogovorili so se, da bo Uleb še naprej organiziral dve najmočnejši klubski tekmovanji (Evroligo in Uleb), Fiba pa bo lahko dodala še svoja tekmovanja. Bistvena razlika bo v dejstvu, da bo lahko Fiba spet sodelovala pri organizaciji obeh tekmovanj.

nesejo na lastno bazo. Tu mislim predvsem na Hrvaško ter Srbijo in Črno goro, ki sta zadnja leta še najbolj nergali. Vse skupaj spominja na stare čase, ko se je v usodnih trenutkih oglasil močan srbski lobi in pomagal svojim košarkarskim interesom. Če vse skupaj pogledamo v luči zadnjih dogodkov v ligi Goodyear, ki je pod nenehnim udarom naših nekdanjih bratskih republik, češ da se jim v njej ne splača sodelovati,

rov pa niti v prihodnje ne moremo pričakovati. Razen Olimpije skoraj ni kluba, ki bi se lahko kosal z najmočnejšimi evropskimi moštvami. Krka, ki je bila nekaj časa na poti v Evropo, se je malce upehala, enako velja tudi za Laško. Liga Goodyear je bila za nas res dobra rešitev, zdaj pa bo pod velikim vprašajem.

Ernest Hemingway je v knjigi Smrt popoldne (1932) zapisal: "Bikoborba je edina umetnost, pri kateri je umetnik v smrtni nevarnosti in pri kateri gre stopnja blestečega nastopa na račun časti borca."

Bikoborba oziroma corrida je spektakel in slovesnost hkrati, ki je (v španskih očeh) institucionalizirana, obogatena z dolgo zgodovino in tradicionalnimi pravili. Omenjeno institucijo bi sicer danes številna antibikoborska gibanja rada izkoreninila, a

Smrt popoldne

je za zdaj tradicija premočna od globalizacijskih pomislekov navidezno urejene družbe. Bikoborba je namreč umetnost, ki v nekajurnem spektaklu do konca izpove vsa najvitalnejša čustva in občutja. Corrida postane preslikava rojstva, smrti, strasti, spretnosti, blamaže; je tekmovanje moči, veščin in poguma med človeškim bitjem in pošastjo. Življenje in smrt se v ovalni areni tako zblížata, da je spoštovanje vsega bivajočega – človeškega ali živalskega – v tistem trenutku največje. Vseposod, kjer pride do presežka čustvenih vzgibov, se rojeva trdna kultura in umetnost, ki lahko močno vpliva na sleherno nacijo. Tako tudi bikoborba na špansko ... Pogovorni izrazi, ki se tičejo bikoborbe, so obvezno navzoči v tamkajšnjem vsakdanjem življenju; številni politiki, predstavniki Cerkve, pisatelji, generali, slikarji, modni oblikovalci in glasbeniki pa so poglaviti motiv za svoja pričevanja črpali prav iz bikoborb.

Romerova la lidia

Bikoborbe so stare. Njihove zametke nemara lahko iščemo že v razcvetu starodavne minojske kulture. Pozneje je bil bik mitološko bitje in človekov nasprotnik tudi pri Perzijcih, Etruščanih, Rimljanih (ki so verjetno prvi prenesli bikoborbo tudi v Španijo), v srednjem veku ... La lidia – današnja oblika bikoborbe – pa se je uveljavila šele v sredini 18. stolet-

ja. Do tedaj so bikoborbe potekale izključno s konjskega hrbta v t. i. corridas de rejones. Ko pa se je leta 1725 reven andaluzijski kmet Francisco Romero peš spoprijel z bikom, da bi v areni rešil plemiča, ki ga je bik vrgel iz konjskega sedla, je postal tak način boja običajen. Nova pravila so bila tako postavljena po naključju in nehote. Leta 1830 je kralj Fernando VII. imenoval Pedra iz tretje generacije Romerov za ravnatelja Escuela de Tauromaquia de Sevilla, prvega državnega učilišča za bikoborbo. Rejci so tedaj vzredili tudi prve plemenjake, imenovane Toro Bravo, in bikoborba je lahko dokončno postala španska institucija.

Ciudad de Mexico

Bikoborbe pa niso le španska posebnost, saj so izjemno priljubljene tudi drugod. Predvsem v Mehiki,

kjer so še celo popularnejše od nogometa, na sporedu pa so vsako nedeljo ob štirih popoldne (v Španiji se bikoborbe začnejo ob šestih zvečer na velikonočno nedeljo in potekajo do oktobra). Tedaj se na Monumental Plaza Mexico v mehiškem glavnem mestu zberejo številni, ki jim fiesta ne pomeni samo počitka, temveč predvsem aktivno navzočnost pri združevalnih tradicionalnih vrednotah. Starozitno doživljajne bojevi in poklon publike matadorjem z metanjem klobukov in cvetja sta najfascinantnejša spomina, prizora. (V Španiji ob tovrstnem razpoloženju plapolajo beli robci.) Publika, ki je nekoliko starejša, je izjemno glasna, temperamentna, ne skoparijo s kletvicami niti huronskim pozdravljanjem. Gledalci vselej zakupijo svoje standardno sedišče. Najbolj

zazeleni in tudi najdražja so tista na senčni strani. Vsakokrat se pojavi šest bikov in se teh ob spremljavi pasodobleja lotijo trije matadorji in njihova cuadrilla (celotna matadorjeva ekipa). Matador ima v Mehiki na voljo 16 minut, da ubije bika; ob njegovih bliskovitih, a premissljenih potezah in vsesplošnem vpitju ole! pa postane pravi junak, ki se mu vsi klanjajo. Junastvo se kaže tudi v viteških, malodane baletnih gestikulacijah zmagovalca na uspešni bikoborbi. Če ima matador težave pri končnem obračunu, mu zbrano ljudstvo še dolgo potem zvižga in nestrpno upa, da bo naslednji matador uspešnejši. 25. februarja so bili najbolj na očeh Giovanni Alois, Gu-

Biki, namenjeni bikoborbam, vseskozi živijo v celibatu. Štiri leta jih redijo v najboljši oskrbi, kjer se lahko prosto in svobodno gibljejo. Dosežejo približno pol tone teže in ceno, ki ni manjša od 10.000 evrov.

illermo Capetillo in Fernando Ochoa. Niso imeli ravno svojega dne, za nameček pa jih je pral rahel dež.

Matadorjeva corrida

Danes so bikoborbe morda malce manj zanimive kot nekoč, saj so biki čedalje bolj predvidljivi. Trend gre namreč v smer zabave, kjer se gledalec zlahka poistoveti z matadorjem. "To bi lahko počel tudi jaz!" Potemtakem mora biti matador (večini) zmagovalc. Smrtnih primerov danes skorajda ni več. Nekoč so bili matadorji iz revnejših slojev, ki jim je bikoborba pomenila socialno napredovanje, danes pa je bikoborba le še industrija. Zato danes samo vrhunski matadorji dobro zaslužijo. Njihovo življenje je drugače skrajno asketsko, saj morajo paziti na prehrano in veliko trenirati. Trenirajo (sprva brez bikov) na deželi, daleč od radovednih oči oboževalcev, kjer kmetje gojijo divje biki posebej za corrida, kot tudi v arenah, kjer potekajo dejanski boji. Matadorjev štab cuadrilla je, kot je bilo že omenjeno, precej številčno moštvo. Vključenih je nekaj peonesov – mladih torerosov (pred 16. letom nihče ne sme vstopiti v areno), ki se ob stalnem učenju vselej pojavijo na začetku predstave, ko s pregrinjali vznemirjajo in obnoriijo že ta-

Francisco Romero iz Ronde je po ključju ustanovitelj "la lidie" – današnje oblike bikoborbe (na nogah). Leta 1725 se je peš sporil z bikom, da bi v areni rešil plemiča, ki ga je bik vrgel iz konjskega sedla.

ko razjarjenega bika. Naslednji prizor je srednjeveški. V areno namreč v kovinskih oklepih na konjih, ki imajo od 19. stoletja zastrite oči in so odeti v zaščitna ogrinjala, prijahata dva pikadorja. Oborožena sta vsak s svojo sulico, ki jo morata zabosti v bikovo pleče, kar reveža močno oslabi. Prvič se pojavi kri, tlesk kopit pa je še srditejši. Za pikadorji na prizorišče stopijo banderillero. Le-ti se zapodijo proti razbesneli živali in ji skušajo zariniti par pisanih banderillosov (krajših šil s harpunastim koncem) visoko v viher (hrbtno grbo). To bika dokončno razdraži in ga izzove v smrtonosno akcijo.

Ernest Hemingway je leta 1932 napisal knjigo z naslovom Smrt popoldne, ki je postala bikoborski manifest in biblija tega "sporta". V njej ponazarja življenje bikoborcev in skozi njo prikaže svojo veliko zaljubljenost v bikoborbo, ki jo je spoznal leta 1920 v Pamploni. Tudi sam se je nekajkrat na amaterskih tekmovanih pomeril z biki.

Finale

Matador je ves dotedanji potek bikoborske predstave natančno opazoval iz ozadja. Preučeval je sleherni bikov gib (feanas) in ga poskušal izrabiti za čim spektakularnejši zaključek. Rumeno-vijoličasto pregrinjalo zamenja s krvavo rdečo muleto, se samozavestno pojavi v središču pozornosti in se publiko prikloni. Zdaj bo obrnil še "zadnjo bikovo stran" v knjigi z naslovom Corrida ali po Hemingwayevu Smrt popoldne. Matadorjevi gibi v areni so gibi baletnika ali pa plesalca flamenca. Oblečen je v črne oprizjete hlače, belo srajco in črn telovnik. V predvidenem času (ok. 15

minut) vznemirjena publika spremlja matadorjevo eksekucijo. Matador spoštuje bika, a živi za publiko. Z estetskimi gibi poplesuje okrog izmučene živali in ga v še zadnjih bikovih izdihljajih lahkotno obrača okrog svoje osi: Ole! Bolj ko se mu bo približal, večje bo odobravanje.

Eksekucija

Krvaveci bik je naposled na smrt utrujen ... Njegova poprej idealna silhueta se čedalje bolj spaja, glava se čedalje bolj sklanja. Zaslliši se še zadnji krik; poslovljni hropot prispe do najgloblje notranjosti. Matadorjev meč mora zdaj v najkrajšem času zadeti usodno tarčo na bikovem hrbtu – za takojšnjo smrt. Estacada! Če je matador zadnje dejanje opravil z odliko, ga publika ponese v nebesa, bleščeča belina plapolajočih robcev pa zaslepi vsakogar. Medtem ko mulillas s konjsko trovprego odvlečejo mrtvega bika (k mesarju, saj v bikoborbah ubiti biki veljajo za izjemno cenjeno delikateso), predsednik že odmerja navdušenje publike. Če je bila navdušena, bo matador prejel enega ali dva bikova ušesa (orejas), če pa je bila predstava izredna v vseh pogledih, mu predsednik izroči še najčastnejšo nagrado – bikov rep .... Tudi to pot je v corridi smrt prišla popoldne! Lovro Kastelic

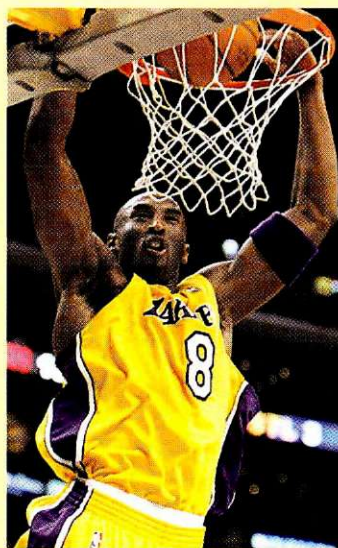
na kratko

ZMAGO SAGADIN ODHAJA IZ CRVENE ZVEZDE

Beograjski košarkarski klub Crvena zvezda in nekdanji legendarni trener Uniona Olimpije Zmago Sagadin sta se pretekli teden dokončno razšla. Kot so zapisali v izjavi kluba, ki jo podpisal predsednik upravnega odbora Živorad Anđelković, je do pretrganja sodelovanja med Sagadinom in klubom prišlo sporazumno z željo, da bi projekt tekkel tudi v prihodnje. V kateri klub bo zdaj odšel Sagadin, ni znano, verjetno pa si bo po svoji stari navadi najprej vzel nekaj časa za razmislek.

ZAČETEK NOVE SEZONE NBA

Stekmo med prvaki Detroit Pistons in Houston Rockets se je pretekli teden začela nova sezona v najmočnejši košarkarski ligi na svetu. Kot vse kaže, se nam tudi to

Ljubitelji ameriške košarkarske lige so znova sedli pred televizorje.

leto obeta nadvse zanimivo tekmovanje, saj so številne menjave igralcev in prestopi dodobra prevetrili stara razmerja moči. No, Slovenci

bomo še posebej stiskali pesti za vseh pet igralcev, ki ta čas igrajo v NBA: Radoslava Nesteroviča, Bena Udriha, oba bosta igrala za San Antonio, Boštjana Nachbarja (Houston), Aleksandra Vujajića (Los Angeles Lakers) in Primoža Brezca, ki se je iz Indianapolisia preselil k novoustanovljeni ekipi Charlotte Bobcats.

JAGR DRSA V POLITIČNE ARENE

Českemu hokejskemu zvezdniku Jaromiru Jagru je po koncu sodelovanja v ligi NHL, ki je večino evropskih hokejistov pred začetkom letošnje sezone pregnala nazaj v evropska tekmovanja, očitno nekoliko dolčas. Čeprav se je pridružil svojemu nekdanjemu moštvu Kladno, za katerega igra v češki ekstraligi, ga, kot vse kaže, vleče tudi v politične vode. Tako se je pred skorajšnjimi parlamentarnimi volitvami na Češkem pojavil na kan-

didatni listi ene izmed strank. Jagr je v pogovoru za češki časnik Mlada Fronta Dnes dejal, da se bo v prihodnosti morda resno lotil tudi politike: "Za zdaj ne morem odgovoriti z da ali ne, igrati nameravam še deset let, potem pa bom videl."

Jaromir Jagr

V Muzeju novejšje zgodovine Slovenije se vam odpira pogled v delček zlate hollywoodske dobe – predstavljena sta v objektiv ujeta legendarna Marilyn Monroe in Frank Sinatra.

Le kdo še ni nikoli slišal za seksualno plavalasko in šarmantnega Franka? Sta ikoni in izjemen primer za tisto, čemur rečemo legenda. Časa, v katerem sta živela, nista zaznamovala le s svojim delom, ampak tudi s karizmo, kar je eden glavnih adu-

Marilyn Monroe
Bert Stern

Spomin na zlati Hollywood

tov, ki "njuno" razstavo dela posebej spektakularno. Marilyn Monroe je le nekaj tednov pred smrtjo leta 1962 fotografiral Bert Stern, Franka Sinatro pa je v času snemanja filmov Od tod do večnosti in Mož z zlato roko v objektiv fotoparata lovil Bob Willoughby.

Akterja razstave

Marilyn Monroe (1926–1962), rojena kot Norma Jeane Mortenson, je odrasčala v rejniški družini in spr-

va delala v tovarni streliva, pozneje pa je postala uspešen fotomodel. Leta 1946 je začela nastopati v stranskih filmskih vlogah, z vidnejšimi vlogami plavalase naivke pa je sčasoma postala seksualni simbol ameriškega filma. Javnost jo je poznala tudi po ljubezenski aferi s tedanjim predsednikom ZDA J. F. Kennedyjem. Umrla je v nepojasnjenih okoliščinah. Med drugim je igrala v filmih Asfaltna džungla, Nekateri so za vroče, Moški imajo raje plavalaske

in Kako se poročiti z milijonarjem. Frank Sinatra, rojen kot Francis Albert Sinatra (1915–1998), je začel svojo umetniško pot kot pevec skupine Hoboken Four. Leta 1942 je začel samostojno kariero kot glasbenik in si "pripel" vzdevek The Voice - Glas. Nekoliko kasneje se je uveljavil tudi kot filmski igralec in si med drugim prislužil oskarja za stransko vlogo v filmu Od tod do večnosti. Med njegovimi zimzelenimi skladbami so I've got You Under my Skin, Strangers in the Night, My Way, New York, New York in druge.

Ujeti trenutki slave

Fotograf Bert Stern je naročilo za fotografiranje Marilyn Monroe prejel od revije Vogue in tako so nastale modne fotografije in akti v barvni in črno-beli tehniki, od katerih je na ogled 58 fotografij in 15 barvnih sitotiskov. Stern se je ukvarjal z modno in reklamno fotografijo, reklamnimi filmi, sitotiskom in notranjo opremo. Na razstavi je na ogled še 78 barvnih in črno-belih fotografij, ki so svojevrsten dokument nekega obdob-

ja v življenju vsestranskega umetnika Franka Sinatre. Gre za prizore s snemanj filmov, trenutkov druženja s svojo družbo Rat Pack (Peter Lawford, Sammy Davis Jr. in Dean Martin), fotograf Bob Willoughby pa je ovekovečil tudi nekaj koncertov, Sinatro med zasebnimi in poslovnimi pogovori, med druženjem s svojimi prijatelji in v okviru družine.

Willoughby velja za enega najpomembnejših fotografov in kronistov klasičnega Hollywooda in njegovih zvezd. Študiral je filmske vede na USC Cinema Departement in oblikovanje pri Paulu Sassu na Kann Institute of Art. V istem času se je učil pri Wallaceu Seawellu, Paulu Hesseju in Glen- nu Embreeju. Njegove fotografije so sestavni del galerij, kot so washingtonska in londonska The National Portrait Gallery, Narodni muzej fotografije v Bradfordu, Narodna knjižnica v Parizu, Muzej fotografij Charleroi in Muzej moderne umetnosti v New Yorku. Na koncu se povabilo – s sprehodom med obrazi Marilyn Monroe in Franka Sinatre si ogledje opevane fotografske eksponate.

Barbara Kavtčičnik

Nestrpni raperji

Neka norveška raperska skupina se bo zasnala pred sodiščem, ker je pozivala k umoru ameriškega predsednika Georgea Busha, so poročala norveška občila. Norveška policija je sprožila preiskavo, potem ko je ameriško veleposlanstvo v Oslu zaradi sporne spletne strani vložilo prijavo. Policija je medtem že zaprla tudi spletno stran skupine www.killhim.nu (Ubij ga zdaj), na kateri je skupina Gatas Parlament (Ulični parlament) zbirala denar za nagrado tistemu, ki mu bo uspelo odstraniti Busha.

Pesem posvetila soprogu

Pevka Jeniffer Lopez je eno od pesmi v novem albumu posvetila svojemu soprogu Marku Anthonyju. Pe-

sem z naslovom You Got Me je napisal znani ameriški producent Rodny Jerkins, ki je pojasnil, da pesem govori o tem, da ni pomembno, kaj ljudje govorijo o njuni zvezi in o njima, prav tako pa ni pomembno, kaj si mislijo o njima. Jerkins je za britansko MTV še izjavil, da se je glas Lopezove na novem albumu precej razvil glede na prejšnje petje. "Postala je bolj zrela. Vokalno je zelo napredovala. Zares me je presenetila, skoraj šokirala," je dejal.

Praznujemo. Okroglo. Saj že veste, ne? Radio Ognjišče.

Veliki gala koncert ob 10. obletnici bo točno na naš rojstni dan 28. novembra v Cankarjevem domu ob 15h in 19h, pred tem pa bo v ljubljanski stolnici zahvalna sveta maša ob 12.30. 01/512-11-26

www.radiodur.si

Nismo največji, nismo najboljši, nismo najlpši in nismo najbolj trapasti.

01 / 520 5000

horoskop

Škorpion (23. oktober – 21. november)

Majhne podrobnosti utegnejo biti zelo pomembne. Zato se posvečajte tudi njim, ker vam o človeku lahko zelo veliko povedo. Poslušajte, kaj o človeku govorijo ljudje, niso vedno vse samo klevete. Dobro vam bo, šele ko bo prišel konec tedna.

Strelec (22. november – 20. avgust)

Imate dober razlog, da se počutite razburjene in zapostavljene. Nekateri vas resnično samo izkoriščajo in uporabljajo vašo družbo samo za to, da bi od nje kaj imeli. Postati morate bolj odporni na takšne ljudi. Kar pripravite se.

Kozorog (21. december – 19. januar)

Ljudje okoli vas bodo zelo navdušeni nad vašimi idejami in inovacijami. In ne le eden ali dva – vsi okoli vas. Nekaj je prav gotovo v zraku, saj drugače ne bi čutili mravljincev. Konec tedna bo zares vznemirljiv in lep.

Vodnar (20. januar – 18. februar)

Uh, kakšen začetek tedna! Ponedeljek je namenjen strasti in romanci. Še veliko lepše vam bo, če boste nekaj lepih trenutkov porabili za kakšen šport, saj bo vreme kakor nalašč. Neko drugo razmerje v vašem življenju je nujno potrebno skrbti.

Ribi (19. februar – 20. marec)

V zadnjem času se izredno veliko pogovarjate s prijatelji, vendar niste vedno navdušeni nad njihovimi idejami. Dobro – pogledajte stvar z lepše plati, saj se imate vsaj o čem pogovarjati. Ne boste postali središče sveta, če boste zanimivejši od drugih.

Oven (21. marec – 20. april)

Ponedeljek je in ste v najboljši formi. Nenehno vam zvoni telefon, kličejo pa vas predvsem ljudje, ki jih zelo radi slišite. Sredi tedna utegneta imeti nekoliko družinskih težav, ki pa se bodo unesle. Čaka vas lep in romantičen konec tedna.

Bik (21. april – 21. maj)

Nikakor se ne morete postaviti na noge, en del vas bi najraje bil v miru in se dobro odpočil, drugi pa bi odpotoval na ponujeno pot. Konec koncev je odločitev vaša. Ne pozabite samo, da ste nekaterim obljubili preživeti del sobotnega večera z njimi.

Dvojčka (22. maj – 21. junij)

Morali si boste urediti novo telefonsko knjižico – stara vam poka po šivih. V zadnjem času ste si nabrali ogromno novih znancev in razburjenje se sploh ne poleže. Zadnje čase zelo trdo delate doma in v službi. Pomislite na to, da bi malo izpregli.

Rak (22. junij – 21. julij)

Obrestovalo se vam bo, če se ne boste obremenjevali z nepomembnimi stvarmi. Bodite zadovoljni, da si boste lepo uredili življenje. Vaša intuicija je zelo močna, močnejša kot pri večini ljudi, zato se le zanesite nanjo.

Lev (22. julij – 21. avgust)

Začetek tedna ni najugodnejši za nakupe, zato se pripravite za pohod po trgovinah v petek. Dobro je, da ste neskončno očarljivi in lepi. Zato lahko dosežete marsikaj. Pazite samo, da vam to ne bo stopilo v glavo – utegne škoditi odnosom.

Devica (22. avgust – 21. september)

Sami nase ste ponosni, kako si znate organizirati delo in življenje. Nenehno sprejemate vloge odgovornega za različna družabna srečanja in poslovne večerje. Nekaj pa vas vseeno moti – to, da se ljudje počasi oddaljujejo od vas.

Tehtnica (22. september – 22. oktober)

Zelo veliko se dogaja, zato komaj dohajate ritem svojega življenja. Na srečo imate dovolj energije, da vse to obvladate. Skoraj vam ni treba skrbeti za nič drugega kot zase. To morate izkoristiti zlasti tisti, ki še nimate družine.

Brez hrane se da preživeti, brez vode pa ne ... A hrana je vendarle fantastična zmes okusov, dražljajev, ezoteričnosti ter rudninskih snovi in hkrati tista reliefno raznolika vrednota, prek katere lahko prepoznavamo tako naravne kot družbene elemente slehernega okolja.

Zatorej je geografija kulinarike nemara temeljno ogledalo neke pokrajine, katere poglavitni del je tudi

tem ko smo mi zavedno upočasnili uživanje hrane, pa npr. v Sahelu jedo še počasneje. Za nameček pa jim vse prevečkrat sploh ni dano jesti. Podnebne razmere so se jim namreč zoperstavile, pa čeprav bi že ena banana dnevno zadoščala za preživetje ... Vendar nekdo več kot očitno bedi nad njimi in dnevno odmerja ter končno določa tudi – smrt. Na drugi strani pa denimo ZDA razpolagajo z velikanskimi zalogami hrane in tudi banan (op. gvatemalske plantaže bananovcev so v rokah United Fruit Company, ki praktično preskrbuje ZDA s še nezrelimi bananami že 130

Geografija kulinarike

človeški dejavnik. Hrana je vitalna sestavina, ki zadovoljuje in izgrajuje. Zadovoljuje lastne življenjske pomembne potrebe in zmogljivosti, izgrajuje pa idealen oziroma "sit" prostor. Ob tem so mogoča tudi odstopanja. Prevelike zaloge hrane lahko namreč privedejo tudi do zasičenosti, lakomnosti. Prenasičeni svet torej še ne more biti idealen, prav tako pa ne podhranjeni, ki ne nazadnje ilustrira nezmožnost ali pa nesposobnost. Hrana je potemtakem filozofska esenca, ki je tako pomembna in dobra, da posledično marsikje razburka strasti prav do samega vrhunca. Pomanjkanje ali pohlep nemudoma izstrelita prve puščice, ki se navadno zapicijo v rodovitnejši zemlji (najbližjega sosedu).

Prehranjevalne vojne

Po vsaki vojni je nujno treba nahraniti vojsko. Vojne pa so vselej dvoumne. Včasih pomenijo samo silovit napor, ki smo ga pravkar pretrpeli. Tedaj se zagotovo prileže nekaj toplega in pristnega. Na primer: po več kot dvajsetkilometrski hoji po razbeljeni mivki, okoli rta ob izlivu reke Río Dulce v Karibsko morje do Livingstona je gospodarica, sicer pripadnica v Gvatemali zaničevanih Garifun, pripravila tipično avtohtono obaro. Tradicionalna obara, imenovana tapado, je namreč bogata dušena jed, narejena iz rib, škampov, rakovice in še nekaterih drugih morskih sestavin, značilnih za tamkajš-

njo pokrajino. Glavna značilnost tapada je kokosova moka, iz katere je omenjena domačinka pripravila nekakšne vodne žličnike, zraven pa dala še banane in vse skupaj začinila s koriandrom. Začetni pogled na obaro je bil zelo klavrn, saj se je v porcelanasti skodeli vseskozi prelivala samo nevihtno siva tekočina. Šele ob prvih zavesljajih žlice po sivi brozgi in zaužitju le-te sem pravzaprav ugotovil smisel vidnega ob prehojeni poti. Na trenutke skromna, mračna in težka, a vseeno zelo okusna in (pre)polna jed se je namreč ujemala z vidnim prepletom revščine, prisilne izolacije in karibskega temperamenta tamkajšnjih Garifun. Pri zatrtih narodih je namreč pogosto v ospredju precejšen delež kmečkega prebivalstva in vselej težak boj za preživetje in končni obstoj. Specifične podnebne razmere za nameček poskrbijo za izbor živil, vsesplošna mi-

selnost pa izlušči najprikladnejšo jed, ki lahko nasiti – tudi zatirane. Tudi Slovenci smo svoje (težke in nasitne) žgance razvili v mučnem prebijanju, preživetvenemu boju in prenašanju tujega nadvladja, ko je suha in pusta jed v povezavi s sestavinami poosebljala bivanjski slog. Takšne prehrane zagotovo ni pripravila (lahka) epikurejska drža. Le-ta je bila denimo zastopana na številnih dvorih, kjer je blaginjo s presežkom časa, ustvarjalnega in lagodnega življenja omogočilo kulturno delovanje, umetnost in tudi prehranjevalno eksperimentiranje. V časih Rimskega imperija se je sicer eksperimentiranje imenovalo prenažiranje, to pa se je do danes prelevilo v "slow food".

"Slow food"

Danes se torej prehranjujemo počasni in tudi mame otroke venomer svarijo: Pri jedi se ne hiti (baše)! Med-

let). Svetovni policaj bi se ob tem najbrž zapletel v pogovor in začel razpredati o verjetnem naravnem ravnovesju, pri katerem hrana smiselno soočloča in odmerja. A več kot očitno ni nikakršnega naravnega ravnovesja, če je ponekod hrane v izobilju, drugje pa v alarmantnem pomanjkanju. Gre za golo sprenevedanje in krvoločni nadzor nad lastnimi interesi, zaradi katerih bodo številni pogubljeni.

In tako smo prišli do konca. Sklenili smo prehranjevalno verigo, ki je v končnem smislu vselej razpeta med življenjem in smrtjo, čeprav je hrana tako dobrega in slastnega okusa in nas navdihuje, pomirja, uspava, nasiti ... Če je jed povrh vsega še pravilno začinjena, tedaj se razblinijo vsakršne ovire. Mmmmmmm ... in krožnik je naposled prazen, trebuh poln, svetovne tegobe, ki so nas še malo prej težile, pa globoko zakopane med sosterimi brbončicami. **Lovro Kestelic**

Priobalni predeli, ki jih oblivajo hladni morski tokovi, imajo najbogatejšo ponudbo morskih jedi. Zaradi ne najbolj ugodnega podnebja se turizem na teh območjih ni razvil do potankosti, voda je zatorej posledično čistejša, morski sadeži pa še okusnejši.

Banana kalorično zadošča za preživetje. Hkrati pa je plod, ki ga največje živilske korporacije izrabljajo za skrajno neetične, tudi politične namene. Zato banana ne prispe vselej do tistih, ki so jih najbolj potrebni.

KNJIŽNI KLUB SAMOROG

Dalmatinova 1, 1000 Ljubljana

**ČLANSTVO V KLUBU SAMOROG
VAS NE OBVEZUJE K NAKUPU**

**CENEJŠE VSTOPNICE V GLEDALIŠCIH
IN DRUGIH KULTURNIH USTANOVAH**

**POPUSTI PRI NAKUPU KNJIG
IN CD PLOŠČ OD 10 - 50%**

telefon: 01 433 40 74, e-mail: info@samorog.com, www: samorog.com

SESTAVIL: MIRAN ERCEG	GRŠKI JUNAK, VELIKAN	GESLO	TERME PRI PADOVI (ITALIJA)	SLOVENSKI PESNIK (IVAN)	VZDEVEK OLIVERJA MLAKARJA	SLANO JEZERO V TURCIJI						
FRANCOŠKI DRAMATIK (ARTHUR)												
ODRASLA SAMICA KONJA												
VRSTA AMINO- KISLIN												
OBLIKA ŽENSKEGA IMENA DESANKA					SOVENSKI EPSKI PESNIK	BIVALIŠČE UMRLIH, NAVJE						
OSNOVNA MERA						ŽIVALSKA NOGA, ŠAPA						
DEMOKRACIJA	PREBIVALEC SL. KRAJA TRAVNIK	OBSJEVANJE	OBE IMENI IGRALCA VOLONTEJA	OLIVER MLAKAR	MAJHEN VOL- VOLIČEK	HRVAŠKA NAFTNA DRUŽBA	MESTO V ZAMBII (IZ ČRK ANDOL)	MIRAN JARC ANTON KOLAR	TRINITRO- TOLUOL MESTO V ISTRI			
LOKAL KJER SE KLJUPE IN PRODAJA									IZBRANA DRUŽBA ZAPUŠČINA (KNJIŽNO)			
NEKDANI FRANCOŠKI NOGOMETAS										OLIVER CROMWELL ZNAK ZA AKTIJ		
NAŠA PESNICA ŠKERLOVA			ETN. SKUP. V INDOKINI OSEBNI ZAJMEK					VELIKA SOBA STOPNJA PRISLOVA				
KRAJ PRI LJUBLJANI						ENOLETNA ŽIVAL (NAREČNO)						TISKANO DELO, IZDAJA
LJUBLJANSKA VELEBLA- GOVNICA				ANTON SOVRE		FRANCOŠKI FILMSKI IGRALEC DELON				ŠPELA NOVAK SINJSKA IGRA		
EKVADOR, PRIPOVEDNIK (JORGE)						KRAJ PRI POREČU	PTICA NJORKA ANGLEŠKO PIVO			PRISTANIŠČE V IZRAELU		
RAZJEDA NA SLUŽNICI, ULRUS				STOJALO ZNAK ZA NIOBIJ						FRČANJE PO ZRAKU		
16. ČRKA HEBREJSKE ABECÉDE					MESTO V OKLAHOMI (IZ ČRK LIANE)					TEKOČINA V ŽILAH		
PRITOK DONAVE NA BAVARSKEM					UBOŽEC, SIROMAK				DEMOKRACIJA	VOJVO- DIŃSKI PESNIK (KAROLY)		

rešitev prejšnje križanke

DRONTA, OESTER, LAT, ZI,
EKTRAN, NTOKO, JOGA,
KNAP, OKSER, DS, REMI,
RAPP, KETO, IMENO, REO,
AMAT, SIN, SATELIT, NO,
TROMEJA, JR, CAM, INRI,
AG, ESTERA, NOEL, NIČ,
KORIN, ASJA, TNALOVINA,
TAN, AARE, ETA

nagrajenci 44. številke

- 1. nagrada: FRANC CIJAN,**
Kajuhova 16, 4000 Kranj
- 2. nagrada: IVANKA DRNOVŠEK,**
Reteče 77, 4220 Škofja Loka
- 3. nagrada: MARIJA KURENT,**
Cesta 5. maja 3 a,
1370 Logatec

Dobitnikom čestitamo in jih hkrati prosimo,
da nam pošljejo svojo davčno številko.

nagrade

- 1. nagrada:** bon v vrednosti 7.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 2. nagrada:** bon v vrednosti 5.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog
- 3. nagrada:** bon v vrednosti 3.000,00 tolarjev za nakup knjige iz knjižnega kluba Samorog

Nagradno križanko izrežite in najpozneje do
18. 11. 2004 pošljite na naš naslov:
Demokracija, p.p. 4315, 1001 Ljubljana,
s pripisom "Nagradna križanka".

- **8. 11. 1674** je umrl angleški pesnik John Milton, po Shakespearju najpomembnejši pesnik stare angleške literature. Ko je lord Buckingham Miltonu rekel, da je njegova žena prava vrtnica, je slepi pesnik odgovoril: "Ker sem slep, tega ne morem videti, po trnju pa čutim, da imate prav."
- **8. 11. 1922** se je rodil južnoafriški kirurg Christian Barnard, ki je izvedel prvo uspešno presaditev srca pri človeku.
- **8. 11. 1931** je jugoslovanski kralj Aleksander izdal nov volilni zakon. Volilec je moral pred volilno komisijo javno povedati, kateri listi daje svoj glas. V volilne imenike Dravske banovine, kot so imenovali Slovenijo, je bilo vpisanih 289.392 upravičencev.
- **9. 11. 1201** se je rodil Robert de Sorbon, kanonik notredamske cerkve v Parizu. Leta 1253 je ustanovil kolegij za ubožne študente bogoslovja, ki je kasneje kot teološka fakulteta postal podlaga za znamenito pariško univerzo Sorbono.
- **10. 11. 1825** se je v Nemcih rodil prvi in zadnji slovenski deželni predsednik Kranjske Andrej Winkler.
- **10. 11. 1894** se je v Trstu rodil utemeljitelj pravne vede na Slovenskem Boris Furlan. Leta 1945 je postal dekan Pravne fakultete v Ljubljani. Na Nagodetovem političnem procesu je bil obsojen na smrt, kasneje pa pomiloščen in do smrti maltretiran.
- **10. 11. 1899** se je v Novi vasi pri Cerknici rodil zdravnik kirurg dr. Božidar Lavrič. Bil je prvi profesor kirurgije in prvi dekan popolne Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani.
- **11. 11. 1821** se je rodil ruski pisatelj Fjodor Mihajlovič Dostojevski.
- **11. 11. 1918** se je s kapitulacijo Nemčije in podpisom premirja Avstro-Ogrske končala prva svetovna vojna.
- **12. 11. 1833** se je rodil ruski skladatelj Aleksander Porfirjevič Borodin. Rekel je: "Zmagovalcem ne sodijo."
- **12. 11. 1919** se je v Kranju rodil slovenski režiser in scenarist France Štiglic. Njegov prvi celovečerni film Na svoji zemlji je prvi slovenski zvočni dolgometražni igrani film.
- **13. 11. 1813** se je v Svečah na Koroškem rodil slovenski politik in narodnoprosvetni delavec Andrej Einspieler.
- **14. 11. 1907** se je rodila švedska pisateljica Astrid Lindgren, ki je zaslovela s svojo otroško junakinjo Piko Nogavičko.
- **14. 11. 1910** se je rodil slovenski kipar Karel Putrih, ki je skupaj z Zdenkom Kalinom izdelal portal slovenskega parlamenta.

Naprej, zastava slave

Slovenski skladatelj Davorin Jenko je ustvaril kar dve državni himni. Pri nas je bila to dolgo Naprej, zastava slave. Ko je živel v Beogradu, pa je uglasbil tudi srbsko himno Bože pravde. Jenko se je rodil **9. novembra 1835** v Dvorjah pri Cerkljah. Oče, premožen vinski trgovec, ga je poslal študirat v Kranj, Ljubljano, Trst in nato na dunajsko univerzo, kjer je opravil izpit iz državnega prava. Bolj kot pravo ga je zanimala glasba. S pomočjo Valentina Zarnika je leta 1859 ustanovil Slovensko pevsko društvo in postal njegov dirigent. Kot pevovodja je Jenko potreboval primerne skladbe, teh pa ni bilo prav veliko na voljo. Tako ga je potreba prisilila, da je začel komponirati. Veliko njegovih skladb je ponarodelo (Lipa, Tiha luna, Na grobih).

Naprej, zastava slave je pesem, s katero se je Davorin Jenko trajno zapisal v zgodovino. Besedilo zanjo je napisal skladatelj prijatelj Simon Jenko. Pesem je izšla leta 1860 v Slovenskem glasniku in hitro postala glasnica novega časa – slovenska narodna himna. Jenko je sam dejal, da je pesem nastala 16. maja 1860, ko je v kavarni bral časnik Presse, ki je napadal Slovence. To ga je razjezilo, da je vrigel časopis stran in odvihral iz lokala. Na ulici je začel nenadoma tiho prepevati Naprej, ki si ga je že nekaj časa želel uglasbiti. Odšel je v Prater in v gostilni Zum Hirschen napisal pesem tako, kakor se poje še danes.

Družbenopolitične organizacije

Od **11. do 15. novembra 1948** je v Ljubljani potekal drugi kongres KPS. Iz današnjega zornega kota je bil zanimiv zato, ker so na njem sprejeli resolucijo, ki je obravnavala družbenopolitične organizacije, s pomočjo katerih je KPS (kasneje SDP in sedanja ZLSD) obvladovala razmere v Sloveniji.

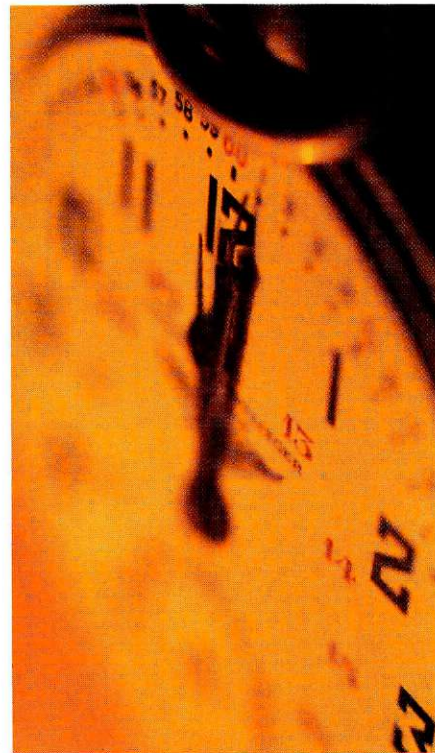
V času demokratizacije v Sloveniji so se te organizacije, ki so bile tako kot ZK vsa leta financirane skozi občinske in republiške proračune in so jih vodili komunisti, čez noč prelevile v politične stranke. Nekatere od njih so si predvsem zaradi svoje bogate materialne podlage tudi v demokratičnem sistemu zagotovile velik vpliv na dogajanje. Takrat je slo za Osvobodilno fronto (kasneje SZDL in socialistično stranko, ki se je stopila z LDS), sindikate (sedanje svobodne sindikate), protifašistično fronto žena, mladinsko organiza-

cijo (kasnejšo ZSMS oziroma LDS). Seveda ni bila nič manj pomembna ZZB NOV. Prek teh organizacij so komunisti skrbeli za "mobilizacijo množic" pri obnovi, industrializaciji in drugih akcijah. V mladinski organizaciji so se formirali politični kadri, ki so nato prevzemali položaje v KP, družbenopolitičnih organizacijah in v državnih organih.

Rapalska pogodba

Predstavniki Kraljevine SHS (Slovenec, Hrvatov in Srbov) in italijanske vlade so **12. novembra 1920** podpisali pogodbo o razmejitvi – rapalsko pogodbo.

Italiji so med vojno zavezniški obljubili za prestop iz "trojne zveze" k silam antante obsežna območja, poseljena s slovenskim in hrvaškim prebivalstvom. Zato so na jugoslovansko vlado potiskale zaveznice iz vojne. To je bilo še posebno lahko potem, ko se

je ameriški predsednik Wilson zaradi šibkega zdravja umaknil iz političnega življenja. Jugoslavija se je z rapalsko pogodbo odrekla Goriški, delu Notranjske, Trstu, Istri, Zadru in otokom Cres, Lošinj, Lastovo ter Palagruž. Reka je najprej dobila status svobodnega mesta, čez dve leti pa je Jugoslavija priznala Italiji suverenost tudi nad njo. S podpisom pogodbe je prišlo pod Italijo več kot pol milijona Slovencev in Hrvatov, ki so bili izpostavljeni grobemu nasilnemu poitalijančevanju.

Spoštovani bralci,

uredništvo si pridržuje pravico do krajšanja pisem, ki presegajo dolžino 45 vrstic. Pisma bralcev objavljamo v skladu z načelom profesionalne novinarske etike, katere namen je služiti interesom javnosti ne glede na politično, svetovnonazorsko ali kakršno koli drugo prepričanje.

streznino državljanke in volilce. Dvanajst let je trajalo, da so končno doumeli, da je vladavina postkomunizma in anarholiberalizma nekaj sprevrženega. Komunizem nam je vcepil strah pred spremembami. Slovenci smo nezaupljiv narod. Radi živimo po utečenih vzorcih, pa čeprav so slabi. Zato je zmaga strank slovenske pomladi velika odgovornost do celotnega naroda.

Prva naloga nove vlade mora biti odprava privilegijev! Ti so nasledstvo komunistične Jugoslavije, a so se nadaljevali tudi v samostojni Sloveniji. Vse to je seveda sramota za državo in državljanke. Država, ki temelji na privilegirancih, je hroma država. Naša pričakovanja so utemeljena, saj smo člani Evropske unije. Norme, ki veljajo v večini evropskih držav, naj postanejo tudi naša norma. Prav tako menimo, da bo ena izmed glavnih nalog nove oblasti vzpostavitev pravičnejšega davčnega sistema in uvedba plačilne discipline. Pokojninski zavod, zdravstveno zavarovanje, šolstvo in država kot celota bo imela korist od pravičnejšega režima na plačilnem področju. Izmikanje plačevanju prispevkov in davkov je prava folklor. Izmikajo se tudi tisti monopolisti, ki imajo posebne dohodke. Inšpekcije ne opravljajo svojega dela, več desetisoč delavcev je neprijavljenih. Vse to slabi zdravstveno in upokojensko blagajno. Prejšnja državna oblast je polnila svojo blagajno na račun siromašenja delavstva in upokojencev. Ni zmogla ali pa ni hotela pobrati davkov tam, kjer so se ustvarjali monopolni dobički.

Upamo in verjamemo, da se bo vse obrnilo za 180 stopinj. Seveda so vsakršna nerealna pričakovanja utopična, saj bo treba vzpo-

staviti normalno državo. Ustaviti je treba razslojevanje državljanov. Smo majhna država, vendar smo lahko uspešni, zato so več kot potrebne korenite spremembe.

Alojz Dragoš, Ljubljana

Pazljivo pri plačevanje položnic (1)

Dne 4. 11. 2004 je bil v vašem cenjenem tedniku Demokracija na strani 7 objavljen članek novinarka Vide Kocjan z naslovom Pazljivo pri plačevanju položnic.

Ker je v članku navedenih nekaj grobih netočnosti, zavajanj in sugestij, ki lahko škodujejo ugledu Poštne banke Slovenije, vas v skladu z Zakonom o medijih vljudno prosimo, da objavite naš odgovor v celoti na isti strani z istim naslovom, kot je bil objavljen prvotni članek. V članku novinarka poudarja, "da banka še vedno opravlja predvsem plačilni promet in da nas je zmotilo dejstvo, da denarja na račun tistega, ki mu nekaj plačujemo ali nakazujemo, ni še isti dan, v najboljšem primeru je to naslednji dan, lahko pa pride tudi do večdnevne zamude".

Želimo posebej poudariti, da banka na področju plačilnega prometa posluje izključno pod pogoji, ki veljajo za vse banke v Sloveniji, in to v duhu Zakona o plačilnem prometu, Umika delovanja plačilnih sistemov ter Dogovora in protokola za poslovanje s plačilnimi instrumenti

Predpisani so roki in ure, ob katerih morajo banke sprejete plačilne naloge posredovati v plačilne sisteme. V skladu z določili teh predpisov poslujejo vse slovenske banke in jih tudi Poštna banka Slovenije dosledno spoštuje.

Vsi plačilni instrumenti, razen posebnih položnic, ki so sprejeti dnevno od ponedeljka do petka do 14.30 na poštah okoli oziroma

komercialnih centrih Poštne banke, so obdelani in odposlani še istega dne in prejemnikova banka prejme priliv še isti dan. Kadar vplačnik uporablja kot plačilni instrument posebno položnico, prejme banka, pri kateri ima prejemnik odprt svoj račun, denar in vse podatke o plačilu naslednji delovni dan takoj po 8. uri zjutraj. Kako hitro banka prejemnica odobri račune svojih komitentov, je odvisno od posamezne banke. V Poštni banki Slovenije odobrimo račun v največ 30 minutah.

V članku je bil naveden konkreten primer, da je bilo vplačilo izvedeno na pošti v četrtek pozno popoldne in da je prejemnik imel na razpolago denar šele v ponedeljek pozno popoldne. Želimo poudariti, da je Poštna banka v navedenem primeru vse postopke izpeljala dosledno in korektno, saj je v petek ob 8. uri in 16 minut banka prejemnika že razpolagala z nakazanimi sredstvi. Odgovor na vprašanje, zakaj je bil račun komitentova odobren šele v ponedeljek dopoldne, je torej treba iskati v tej banki.

Glede na to, da nam v navedenem članku novinarka očita, da "nimamo dobro urejenega plačilnega prometa kot nekatere druge banke" in da smo "na področju informacijske tehnologije zaspali", naj navedemo samo nekaj dejstev: Poštna banka Slovenije v sodelovanju s Pošto Slovenije na njenih 570 poštah mesečno sprejme in posreduje v plačilne sisteme več kot 3,5 milijona posebnih položnic in drugih gotovinskih plačilnih nalogov, kar pri posebnih položnicah predstavlja več kot 60 odstotkov vseh sprejetih in obdelanih v Sloveniji. Za takšen obseg poslovanja je treba imeti dobro izurjen kader in sodobno informacijsko podporo, kar v Pošti Slovenije in Poštni banki Slovenije tudi zagotavljamo.

Poštna banka Slovenije je v zadnjih letih temeljito posodobila svojo informacijsko podporo, pri čemer je posebno pozornost posvetila prav področju plačilnega prometa. Skupaj s Pošto Slovenije smo zagotovili, da so vsa poštna oken-

Velika pričakovanja

Nova demokratična oblast, izvoljena v oktobru 2004, je pred veliko odgovornostjo. Pričakovanja so velika, vendar so eno in bistveno pričakovanje večine prebivalstva SPREMEMBE.

Korenite spremembe pričakujemo na vseh področjih. Pričakujejo jih delavci, upokojenci, podjetniki, učiteljsko, zdravstvo, kmetje – vsi! Edini, ki se bojijo sprememb, so privilegiranci, tako tisti iz nekdanje Jugoslavije kot sedanji iz samostojne Slovenije. Seveda so vsa pričakovanja nerealna. Vlada bo pred velikim izzivom. Dvanajstletno vladanje LDS in ZL je zapustilo globoke rane na narodovem telesu. Velika večina prebivalstva Slovenije ni imela ničesar od tako imenovane zgodbe o uspehu. Uspešnost zgodbe se je končala pri peščici novonastalih povzpetnežev. Nimamo pravne države oziroma nismo enaki pred zakonom. Delavstvo je v takem položaju kot v začetku 20. stoletja. Upokojenci so okradeni, mnogi so na robu preživetja. Mali in srednji podjetniki se bojujejo s plačilno nedisciplino in z arogantno državno birokracijo, zato bo imela nova demokratična oblast ogromno dela. Državljanke smo v pričakovanju. Seveda moramo biti realisti. Klientelizem, korupcija, nemogoč šolski sistem, nerešeni problemi s sosednjo Hrvaško in še in še. Vendar je vse to končno

» ca opremljena s sodobno računalniško tehnologijo in neposredno povezana z računalniškim sistemom v banki. Za primer izpadov so vzpostavljene rezervne računalniške zmogljivosti in rezervne poti prenosa podatkov. Naš cilj je, da je prebivalstvu, ki zaradi dostopnosti pošt in ugodnih odpiralnih časov v veliki meri opravlja plačila pri poštini okencih, vedno na voljo delujoč sistem prenosa plačilnih nalogov, v katerega lahko zaupajo. Prav zaradi tega dosledno spoštujemo zahteve zakonodajalca in dogovorjene protokole. Seveda smo najbolj zadovoljni, če so s tem zadovoljne tudi naše stranke.

Mag. Jožica Capuder,
članica uprave PBS

Viktor Lenčec, univ. dipl. oec.,
predsednik uprave PBS

Kritično v Palomi

Objavljen razpis za generalnega direktorja Palome mi nalaga dolžnost, da javno prikažem realno podobo stanja v Palomi.

Vsem, tudi največjim zagovornikom sedanjega direktorja g. Aleša Mikelnja, je postalo jasno, da je Paloma ta čas v največji krizi in delavcem v njej grozi izguba delovnih mest. Že v poslovnem letu 2003 sta se začela stagnacija in upad naročil za proizvode Palome, kar je v tem letu doseglo skrb zbujajoče razsežnosti. Delavski organi podjetja (sindikati Palome in svet delavcev) so velikokrat zahtevali ukrepe posloводства za ustavitev takšnih negativnih trendov, vendar razen obljub ni bilo resnejših aktivnosti.

Mislím, da je bilo v Palomi zadnjih nekaj let s strani vodstva

napravljenih več napak, te se sedaj želijo pomesti pod preprogo.

Vodstvo Palome pred štirimi leti ni reagiralo na pojav novih izdelkov na trgu, proizvedenih po tehnološko spremenjenem sistemu vtiskovanja vzorcev na papir, tako imenovanem micro-macro vtiskovanju. Zaradi tega je Paloma počasi, a vztrajno izgubljala naročila, trgovske verige so nenehno zahtevale popuste, saj so izdelke, proizvedene na tehnološko zastarel način, težko prodajali. Naj omenim, da je micro-macro tisk sistem vtiskovanja vzorcev s pomočjo dveh valjev, ki se lahko namestita v vsak papirnopredelovalni stroj. Šele sedaj, ko je prodaja že drastično upadla, so začeli prenavljati prvi predelovalni stroj in bodo vanj vstavili takšna valja.

Nič se ni naredilo za prepoznavnost znamke Paloma, izdelki so bili leta v enakih ovitkih, čeprav je vsa konkurenca temeljito prenovila videz svojih izdelkov.

Vsa leta se je poraba pomožnih sredstev za proizvodnjo papirja (kemikalij itd.) povečevala čez meje normalne porabe, učinka v večji kakovosti papirja pa ni bilo. Veliko delavcev v Palomi se sprašuje, komu in zakaj je takšno ravnanje v interesu.

Danes zaloge izdelkov dosega rekordne količine, najemamo draga skladišča, plačevanje

stroškov skladiščenja nas dela še manj konkurenčne.

In kako direktor rešuje problem sektorja prodaje? Tako, da bo zaposlil še drugega pomočnika direktorja prodaje; če ne zmoreta dva, bodo mogoče trije.

Podjetje ni začelo prenove poslovnih procesov, ki bi prinesla spremembo in racionalizacijo organizacijske strukture, takrat ko je Paloma poslovala pozitivno. Še več, delavce so zaposlovali ali premeščali na boljše delovna mesta (neproizvodna) glede na sorodstvene ali politične povezave. Izobrazba ni pomembna, pomembna je pripadnost politični opciji, ki obvladuje Palomo. S tega vidika bi inšpektorat za delo imel veliko dela. Če omenim samo delovno mesto vodje logistike, za katero se zahteva vsaj VI. stopnja izobrazbe, delo vodje pa opravlja nekdo, ki ima končano le interno papirniško poklicno šolo. V tem oddelku skrivnostno "izginjajo" palete izdelkov, nato se po ustnem dogovoru izdela nova paleta izdelkov z obrazložitvijo, da so delavci nedosledni in na eno paleto pripnejo dva izdelavna lista. Delavci so ogorčeni, ker paleta izdelkov potuje skozi tri kontrole, preden prispe v skladišče izdelkov, zato je takšna teorija nemogoča.

Oddelek robcev, kjer so se stroji že v lanskem letu občasno

ustavljali, je letošnje poslovno leto obratoval z manj kot 50-odstotno zmogljivostjo. Po direktorjevi logiki je to normalno, ker prodaja robcev v evropskem merilu znaša le 17 odstotkov. Zakaj bi bil torej Palomin delež robcev v primerjavi z drugimi izdelki večji? Pomembno je vedeti, da prodaja Palominih izdelkov v Evropi znaša manj kot 1 odstotek vseh prodanih papirnih izdelkov, zato takšno razmišljanje nima nobene podlage v tržni ekonomiji.

Preteklo leto je bil postavljen nov stroj za izdelavo jumbo rolic, ki kljub velikim obljubam prav tako obratuje z velikimi težavami. Delavci, ki delajo na njem, morajo večkrat na dopust, ker ni dela, ali pa delajo le v eni izmeni.

Vse zastavljene investicije se nenehno prestavljajo v prihodnost. Mešano podjetje Paloma-Horgen v Ceršaku v večinskem lastništvu Palome bi po prvotnih direktorjevih zagotovilih že moralo zaposlovati približno 180 delavcev in proizvajati izdelke, vendar se časovni vidik projekta pod različnimi izgovori nenehno spreminja. Generalno gledano se moram vprašati, kako zagotoviti konkurenčnost takšne firme v Ceršaku, v katero se bodo uvozili stroji, ki so starejši od 40 let. Delavci v Ceršaku so prestali preveč osebnih ponizanj in strahu pred izgubo delovnih mest (veliko jih je že ob delo), zato ni prav, da se ta projekt tako počasi odvija. Nadzor in vodenje tega podjetja pa sta zastavljena tako, da praktično člani nadzornega sveta tega podjetja sprejemajo odločitve v Palomi, nato pa jih isti ljudje v Ceršaku kontrolirajo.

Nova proizvodna linija okroglega programa, ki je bila do-

stavljen in montirana v poletnih mesecih, nima zagotovljene prodaje, čeprav nas je direktor na začetku leta prepričeval, kako kupci že čakajo na te izdelke in je september zadnji rok, ko mora linija proizvajati s polno zmogljivostjo. Ta rok se je sedaj premaknil na začetek prihodnjega leta. V Palomi nihče ne nasprotuje investicijam, vendar morajo biti te donosne. Investicija zaradi osebnih promocij je brez natančnih izračunov in predvidevanj o tržnih razmerah v prihodnosti slaba popotnica za prihodnost.

Nova čistilna naprava, ki je bila zgrajena pred dvema letoma, je potrebna dnevnih popravil, zamenjava delov in motorjev, zneski popravil so zelo visoki, vzdrževalni delavci pa na pomanjkljivo izgradnjo opozarjajo že ves ta čas, vendar konkretnih odgovorov ni.

Preveč zaposlenih je po direktorjevem mnenju največji problem v podjetju, delavci pa se sprašujemo zakaj, saj v časih polne zaposlenosti linij nismo mogli izkoristiti svojih dopustov. Torej je treba le pognati stroje in bo dela za vse dovolj. Nadzorni svet Palome ne sme biti podaljšana roka uprave, podaljšanje mandata ob takšnih rezultatih poslovanja bo politična in ne strokovno preverjena odločitev. Dovolj bi bilo, če bi člani nadzornega sveta pregledali proizvodne knjige nekaterih strojev, da bi dobili realnejšo sliko o poteku proizvodnje.

Na koncu bi omenil, da je direktor g. Aleš Mikeln od nadzor-

nega sveta Palome že v juliju zahteval potrditev mandata za nadaljnjih pet let s klavzulo zelo visoke odpravnine v primeru predčasne odstavitve. Po posredovanju g. Bajuka, naj se objavi razpis, po katerem bodo lahko izbirali med več kandidati, je mogoče privarčevan visok znesek, ki bi ga morala Paloma morda kasneje ob še slabših rezultatih in zamenjavi direktorja izplačati. Govorim o znesku, ki ga delavka v Palomi morda zasluži v 30 letih.

Delavci in delavke Palome si zaslužimo direktorja, ki nam bo ohranjal delovna mesta in pred katerim bomo vsi enaki. Ob takšnem vodenju je v Palomi neposredno ogroženih 200 delovnih mest, posredno pa veliko več. Samo polna obremenitev proizvodnih zmogljivosti nas pelje v boljšo prihodnost.

Tomislav Kovač, Apače

Mrkaič in Metelkova (1)

V vašem članku (Demokracija, 28. 10. 2004) ste povzeli izjave dr. Miča Mrkaiča iz časnika Finance, s tem pa tudi njegove napačne navedbe o sredstvih, ki jih ministristvo za kulturo namenja Metelkovi. 1,3 milijarde tolarjev, ki jih omenja dr. Mrkaič, je namenjenih obnovi prostorov za tri nacionalne muzeje na Metelkovi, in sicer za Slovenski etnografski muzej, Narodni muzej in Moderno galerijo, ne pa t. i. alternativni kulturi.

Petra Škofic,

Ministrstvo za kulturo,
Služba za odnose z javnostmi

Večni borci

Poznamo jih, med nami so že desetletja dolgo. To so borci za svobodo, za enakopravnost, za vladavino proletariata, in ker tega niso uresničili, so danes to, kar je najbolj odmevno, "borci za človekove pravice". Borci so bili že njihovi predniki od očetov do stricov, danes pa potomci in še vsi "filozofi" različnih barvnih odtentov! Tako kot so to delali že v preteklosti, so si tudi to zadnje "borčevstvo" prisvojili. To je njihova podedovana pravica. Danes so ti "borci" predvsem v združeni listi in eldeesu, pravzaprav tam, kjer je blizu "napajalno korito". Brez slehernega sramu se predstavljajo za pravičnike, drugim pa kratijo temeljno pravico povedati svoje mnenje in tako slišati tisto, kar sicer že vseskozi vejo, pa nočejo vedeti. To so desetletja prikrivani zločini. Eden takih trobil in borec za človekove pravice je Miran Potrč, visok družbenopolitični delavec komunističnega režima. Spomin na zločine, ki so jih komunisti delali povsod po svetu in po Sloveniji, so zamrznili. Smo že kdaj slišali dolgoletnega komunističnega aktivista M. Potrča, da bi govoril o vseh umorih, pobojih, mučenjih med vojno in po njej po vsej Sloveniji, kaj šele da bi jih obsodil? Zakaj se lahko še kar sprenevedajo? Zato, ker je povsod preveč "dobrodušnežev" ali prikritih sodelavcev, ki jim pri tem pomagajo. Italijanska RAI 1 je v oddaji Od vrat do vrat 26. oktobra v studiu v navzočnosti publike obravnavala dogodke v Trstu in okolici maja 1945. Naslov oddaje je bil Italijanska sramota. V njej sta poleg nekaterih očitivcev sodelovala dva sedanja ministra in Giulio Andreotti, krščanskodemokratski poslanec v prvem povojnem italijanskem parlamentu, pozneje pa dvakrat premier. Navzoča sta bila tudi dva pisatelja in predsednik italijanske zveze komunistov Amando Cossuta (Košuta?). Prikazani so bili avtentični posnetki prihoda jugovojske v Trst, številne eksekucije in seveda tudi fojbe, iz katerih so že in še pobirajo kosti vanje zmetanih. Tako kot v naših kraških jamah in gozdovih ležijo tisoči pobitih, jih je tudi v fojbah več kot tisoč. Potek eksekucij je bil tak, kakršnega so se naučili že v "gmajni", in prav tako površno odstranjevanje sledi teh zločinov. Nalogodajalci so, utrjeni v zločinu, bili prepričani, da so z žrtvami vred zagrebli tudi dokaze in da bo komunistična oblast večna. Glavna rdeča nit oddaje je bil očitek Italijanom, predvsem pa G. Andreottiju, da so zamolčali te poboje, čeprav so zanje vedeli. Zaradi "državniških" interesov je ščitil komuniste, posebno še potem, ko so bili člani vlade v njegovem drugem mandatu od 1976 do 1979. V tem času, leta 1978, so Rdeče brigade ugrabile Alda Mora in ga umorile. Jasno je bilo povedano, da so pri pobojih v Trstu in okolici leta 1945 poleg jugoslovanskih in slovenskih sodelovali tudi italijanski komunisti, ki so se skupaj z jugoslovanskimi (E. Kardelj in družina) prizadevali za "veliko sovjetsko republiko" od Sibirije do Jadrana. V oddaji je mnogo več očitkov letelo na rovaš Italijane kot Slovence. Pošteno je bilo povedano, da so bili Slovenci v Tržaški pokrajini v času fašizma zatirani in preganjani in da je od tod izviralo medsebojno sovraštvo. Upravičeno je vprašanje, kaj so po priključitvi cone A Italiji za tamkajšnje Slovence storili koristnega poslanci slovenske narodnosti v italijanskem parlamentu. Nič, ker so bili vsi člani partije in jih narodnostno vprašanje ni zanimalo, oni so se bojevali samo za oblast in vpliv komunizma. Mnenje, naj zgodovino obdelujejo zgodovinarji, je pravilno, glavno vprašanje pa je, katerim to lahko zaupamo. Tistim z znanimi "načelnimi" stališči že ne!

Marija Vodišek

GOOD VIBRATIONS

107.8 MHz

RADIO VELENJE

www.radiovelenje.com

Naš čas. d.o.o. Kidričeva 2a, Velenje
tel. 03/ 897 50 03, fax. 03/ 5869 263

Radijska legenda

Slovenija je država, ki premore le peščico dobrih humoristov. Mito Trefalt, ki je imel zdrav in posrečen ljudski humor, že dolgo časa ne nastopa pred kamerami. Tone Fornezzi - Tof bolj ali manj velja za nekakšnega dvornega norčka, ki se zna norčevati le iz svojih oziroma Kučanovih idejnih nasprotnikov, o bolj ali manj primitivnem in prostaskem Kobalovem humorju pa tako ali tako ne kaže izgubljati besed. Edini, ki mu je v zadnjih letih uspelo razviti humor v pravem pomenu besede, je radijec Sašo Hribar. Posebnost njegovega humorja je v tem, da je inteligenten, pronicljiv in satiričen, hkrati pa se loti prav vseh političnih opcij. Prav slednje je verjetno razlog, da je njegova radijska oddaja Radio Ga-Ga postala že kulturna in da ima tako kot Hribar v nacionalalkini shemi prav posebno mesto. Enako velja za Hribarjevo prvo televizijsko oddajo Hri - bar, ki jo je nacionalka na začetku uvrstila v enega najbolj elitnih terminov, to je v soboto zvečer. Ali bo tam ostala, ni znano, so pa mnenja o oddaji zdaj deljena. Nekateri pravijo, da je oddaja čista bomba, drugi pa, da je humor v njej že nekoliko preveč inteligenten, da bi ga razumeli, zaradi česar je nezanimiv. No, kolikor poznamo Hribarja, bo zagotovo kmalu odpravil tudi to "pomanjkljivost".

Kolumnistični skrajnež

Zmaga Georgea W. Busha na nedavnih predsedniških volitvah v Združenih državah Amerike bo očitno še štiri leta dajala vetra v jadra slovenskim kolumnistom – predvsem tistim, ki so se že doslej besno zaganjali v ameriško politiko, pri čemer so bolj kot z razumom delovali s čustvi. Tudi dr. Vlado Miheljak, profesor socialne psihologije na Fakulteti za družbene vede (FDV) v Ljubljani, v zadnjem času veliko pozornosti v svojih kolumnah naklanja politiki ZDA pa tudi ameriškim veleposlanikom v Ljubljani. Toda Miheljak je dovolj zvit, da zna pozornost nase obrniti v najprimernejšem trenutku. Tako je jeseni 2001 skupaj z nekaterimi prijatelji doživel neprijetno srečanje s slovensko policijo, ki ga je aretirala in odpeljala na policijsko postajo, čes da ni želel pokazati osebnih dokumentov. Dogodek se je zgodil v bližini ameriškega veleposlaništva, in to v času neposredno po 11. septembru 2001, ko je prišlo do terorističnih napadov v ZDA. Jasno je bilo, da je bil incident uperjen predvsem proti tedanjemu direktorju policije Marku Pogorevcu. Med Miheljakove najljubše "žrtve" v kolumnah (pisal je za Mladino, Dnevnik, nato za Delo, zdaj spet za Dnevnik) sodita predvsem nekdanji ljubljanski nadškof Franc Rode in najverjetnejši prihodnji premier Janez Janša, za katerega je Miheljak vedno ponavljal, da ne more iz svoje kože in zato ne bo nikoli mogel zmagati na volitvah (zgodilo pa se je obratno), pozabiti pa ne smemo niti na nekdanjega zunanjega ministra Dimitrija Rupla, ki se je znašel v Miheljakovem kolesju že pred podpisom "sramotne" vilenske izjave.

Prezrta profesorica?

Profesorica za novinarstvo na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani Manca Košir je znana kot energična gospa, ki ima vedno in povsod kaj povedati. Še posebej zgovorna je, kadar beseda nanese na novinarstvo, čeprav v pravem novinarstvu ni nikoli zares delala. Znane so denimo njene izjave, da v Sloveniji nimamo pravega raziskovalnega novinarstva, da se novinarstvo pri nas spreminja v oglaševalski diskurz in da novinarji premalo razmišljajo s svojo glavo. Slovensko novinarstvo si določeno mero kritike vsekakor zasluži, tisto, kar je zanimivo pri Koširjevi, pa je, da se je pri kritiki novinarstva vedno izogibala njegovega pravega problema, na katerega smo že večkrat opozarjali tudi v naši reviji; to je, da medijski prostor v Sloveniji ni uravnotežen, ker večino zavzemajo mediji, ki predstavljajo samo eno plat slovenske družbe. Zakaj se Koširjeva enkrat jasno ne opredeli do tega problema, nam ni znano, mogoče pa se bo o njem vendarle odločila spregovoriti zdaj, ko je njena Junjska lista pogorela na državnozbornih volitvah. Kot je namreč videti, je Koširjeva predvsem bolj levo usmerjenim medijem zelo zamerila, ker njeni listi v volilni kampanji niso namenili več pozornosti.

Prva slovenska članica v Eurojustu

Prva ženska kandidatka za predsednico Republike Slovenije, ki ji je zmaga za las ušla iz rok, je Barbara Brezigar. Ime, ki se je najprej dodobra utrdilo že v tožilskih vrstah, pred dvema letoma pa tudi v slovenskem političnem prostoru.

Da gre za ambiciozno, uspešno in med ljudmi priljubljeno žensko, so pokazali izidi zadnjih predsedniških volitev, na katerih si je pridobila veliko političnega kapitala. Mnogi so upali, da ga bo unovčila že na letošnjih državnozbornih volitvah, da bo iz tožilskih vrst prestopila v politiko, a do tega ni prišlo. Kot kaže, je ostala zvesta svojemu poklicu. Od 1. julija 2004 je Brezigarjeva slovenska članica v Eurojustu, to je prvi stalni pravosodni organ Evropske unije, ki usklajuje in pospešuje sodelovanje pristojnih organov v državah članicah pri preiskovanju in pregonu organiziranega in drugega hudega kriminala. Sedež ima v Haagu na Nizozemskem in vsi njegovi člani so se preselili v Haagu, tudi Brezigarjeva. Dejala nam je, da se med kolegi iz drugih držav zelo dobro počuti, saj med njimi vlada kolegijsko in strpno ozračje; po njenih besedah tam nasploh ljudje poznajo kulturo dialoga in spoštujejo drugačna mnenja. Kljub natrpanemu urniku najde Brezigarjeva tudi nekaj časa za sprostitev, največkrat za kolesarjenje. Kadar jo v Haagu obišče družina, skupaj raziskujejo zanimivosti Nizozemske. Sicer pa se trudi, da čim pogosteje prihaja v Slovenijo. No, nekateri bi radi videli, da bi se za vedno vrnila in mogoče postala del nove vladne ekipe.

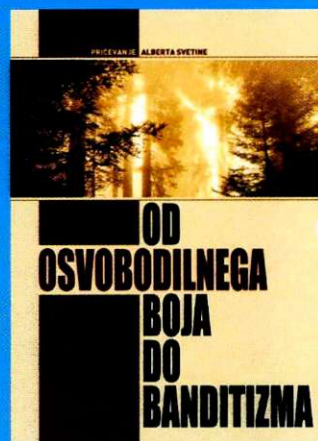

**RADIO
ZELENI VAL**
93.1 & 97.0 Mhz

ALPE ADRIA "ZELENI VAL" d.o.o., Spodnja Slivnica 16, 1290 Grosuplje

Novosti iz naše založbe

Albert Svetina-Erno, roj. 1915 v Dolnjih Ležečah pri Divači, je danes po vsem, kar je doživel, izpovedal in ne nazadnje tudi zapisal, predvsem živa priča slovenske polpretekle zgodovine. Je priča dogodkov in časa, ko se je hrepenenje po svobodi in pravičnosti utopilo v poplavi laži, prevar in nasilja. Knjiga, v kateri nekdanji Mačkov pomočnik opisuje svojo življenjsko pot, ima posebno izpovedno moč tudi zato, ker poleg opisa predvojnih in medvojnih dogodkov izredno slikovito opisuje tudi povojno dogajanje v vrstah Ozne, njeno vlogo v povojnih aretacijah in plenjenjih, predvsem pa način razmišljanja in dela povojnih oblasti. Knjiga, v kateri je veliko znanih imen, je nedvomno izjemen prispevek k spoznavanju naše polpretekle zgodovine, a se hkrati bere kot napeta kriminalka.

Zbornik Pučnikova znanstvena in politična misel je sad simpozija, ki ga je Društvo Ivana Cankarja organiziralo ob prvi obletnici Pučnikove smrti v Črešnjevcu. V zborniku, ki ga je uredil Milan Zver, so svoje referate in razprave objavili Frane Adam, Viktor Blažič, Barbara Brezigar, Janez Janša, Tone Jerovšek, Janko Kos, Janko Prunk, Dimitrij Rupel, Lovro Šturm, Ivan Urbančič in Jože Zagožen. V prispevkih so referenti iskali filozofska, sociološka in politološka izhodišča za Pučnikov politični angažma tako v njegovem zgodnjem kakor tudi v kasnejšem obdobju, ki se ujema z največjimi dosežki slovenske politične zgodovine.

Izpolnjeno naročilnico lahko pošljete na naslov:

Nova Obzorja, d. o. o., Komenskega 11, 1000 Ljubljana, knjige lahko naročite po tel.: 01/434 54 63 ali na e-naslov: obzorja.narocnine@siol.net. Lahko se tudi osebno oglašite v tajništvu založbe na Komenskega 11 v Ljubljani.

Naročilo označite z x

- Albert Svetina:** OD OSVOBODILNEGA BOJA DO BANDITIZMA
- Milan Zver:** PUČNIKOVA ZNANSTVENA IN POLITIČNA MISEL
- OBE KNJIGI S POSEBNIM POPUSTOM**

Cena **6.700 SIT**

Cena **3.000 SIT**

Cena **9.000 SIT**

ime in priimek: _____

datum: _____

ulica: _____

kraj, poštna št.: _____

podpis naročnika: _____

V ceni je vštet DDV, ni pa všteta poština.

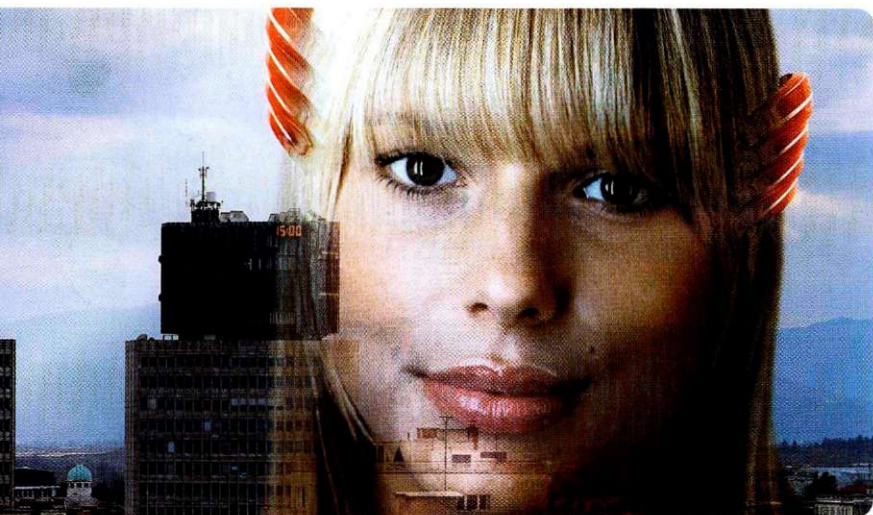
Kako hitro je življenje?

Med prvimi operaterji na svetu in kot edini slovenski smo uvedli UMTS (univerzalni Mobitelov telekomunikacijski sistem), tretjo generacijo mobilnih telekomunikacij.

Zaradi izpopolnjenega prenosa podatkov (do 384 kb/s) zagotavlja UMTS uporabo vsebinsko bogatih audio in video storitev ter pošiljanje in sprejemanje multimedijskih vsebin nekajkrat hitreje kot sistem GSM. S tem omogočamo bolj kakovostno uporabo že znanih in razvoj novih storitev. **Mobilnik je tako postal prenosni multimedijski pripomoček**, ki združuje lastnosti telefona, fotoaparata, kamere, interneta, televizije in radia.

Začenjamo novo štetje na področju slovenskih mobilnih telekomunikacij.

Agencija 411, design: LUMAS Studio, foto: T. Gregorič, J. Pukač, Mobitel d.d., 1537 Ljubljana

Mobitel UMTS

Nova generacija mobilnih telekomunikacij

